

Evaluatie UiTPAS

Analyserapport

Samenvatting	3
Inleiding	8
1. Wat is UiTPAS	10
1.1. Doelstellingen UiTPAS	11
1.2. Basisprincipes UiTPAS	11
2. Uitrol UiTPAS	13
2.1 Starten met UiTPAS	13
2.2 Rolverdeling tussen lokaal bestuur, regio en publiek	13
2.3. Geografische uitrol in Vlaanderen	15
2.3.1. Uitrol UiTPAS bij lokale besturen	15
2.3.2. Uitrol UiTPAS provinciaal	17
2.3.3. Uitrol UiTPAS binnen referentieregio's	18
2.3.4. Uitrol UiTPAS binnen intergemeentelijke samenwerkingen	19
3. Bereik UiTPAS	24
4. UiTPAS als spaar- en voordelenprogramma	29
5. UiTPAS als kortingsinstrument voor mensen met een beperkt budget	39
5.1. Solidaire kostendeling	39
5.2. Afbakening doelgroep kortingstarief	39
5.3. UiTPAS gebruik met kortingstarief	40
5.4. Budgettaire impact retributies voor mensen met een beperkt budget	47
5.4.1. Evolutie financiële impact	47
5.4.2. Financiële impact lokale overheid per type activiteit	51
5.4.3. Kostendeterminanten voor lokale besturen	54
5.5. Getrapt ondersteuningssysteem	61
6. UiTPAS als gidsinstrument & communicatiekanaal	64
6.1. UiTPAS communicatie	64
6.2. Hoe ervaren pashouders UiTPAS	65
Begrippenlijst	68
Bijlagen	70

Samenvatting

In 2018 werd er een eerste evaluatie van UiTPAS uitgevoerd. UiTPAS was op dat moment al een aantal jaar overgegaan van een proefproject (in 2012-2013) naar een volledig geïmplementeerd systeem in verschillende regio's en gemeenten in Vlaanderen. In de periode na 2018 is UiTPAS steeds verder uitgerold in Vlaanderen waardoor het UiTPAS systeem toe is aan een nieuwe evaluatie om nieuwe uitdagingen en opportuniteiten in kaart te brengen.

Wat is UiTPAS?

UiTPAS is een '**spaar-en voordelenprogramma**' waarbij gebruikers punten kunnen sparen met hun UiTPAS bij deelname aan een vrijetijdsactiviteit. Dat kan met een fysieke kaart of via de app. Die punten kunnen vervolgens worden ingewisseld voor voordelen bij vrijetijdsaanbieders in alle deelnemende steden en gemeenten. Wanneer je een UiTPAS koopt, ontvang je direct een aantal welkomstvoordelen om het sparen en ruilen aan te moedigen.

Daarbovenop is het een **kortingsinstrument voor mensen met een beperkt budget**. Mensen met een laag inkomen kunnen een UiTPAS kopen aan een sterk verminderd tarief (meestal €1 of gratis) en genieten 80% korting bij deelname aan UiTPAS-activiteiten in hun eigen UiTPAS-gemeente of regio. Lokale aanpassingen zijn hier mogelijk, maar altijd binnen de afspraken rond de solidaire kostendeling. Sommige organisatoren kiezen er ook voor het kortingstarief bovenlokaal toe te kennen. Op deze manier wil UiTPAS specifiek participatie bevorderen voor mensen met een beperkt budget. Door de combinatie met het spaar- en voordelenprogramma kan deze korting op een niet-stigmatiserende manier aangeboden worden.

Naast het sparen en ruilen, is UiTPAS ook een **gidsinstrument en communicatiekanaal** om gebruikers te gidsen doorheen het vrijetijdsaanbod en hen te laten kennismaken met onbekend aanbod. Voor veel regio's is UiTPAS een programma dat helpt **een gezicht te geven aan de regionale werking**. Zo hebben UiTPAS Kempen, UiTPAS Meetjesland of UiTPAS Zuidwest er specifiek voor gekozen om hun regiomerk te vertalen naar een 360° UiTPAS communicatie met een overkoepelende website, nieuwsbrief, flyers,...

Toetreding gemeenten en regio's

Na de UiTPAS-evaluatie in 2018 heeft publiek sterk ingezet op het faciliteren van gemeenten om toe te treden tot het UiTPAS-programma. **Eind 2018 waren er 42 gemeenten aangesloten bij UiTPAS. Eind 2023 is dat aantal toegenomen tot 136 gemeenten**, waarmee bijna de helft van de gemeenten in Vlaanderen en Brussel zijn toegetreden tot UiTPAS¹.

¹ In 2023 zijn er 300 Vlaamse lokale besturen. Brussel bestaat uit 19 gemeenten, maar wordt geteld als 1 gemeente binnen UiTPAS.

Deze zijn gegroepeerd in 32 regio's² waarvan er 18 intergemeentelijk samenwerken. De andere 14 aparte UiTPAS-gemeenten hebben de intentie om in de toekomst uit te breiden met de omliggende gemeenten. Die stijging in het aantal gemeenten heeft zich vooral voorgedaan na de lokale verkiezingen van 2018, vanaf 2020. In de voorbije 4 jaar hebben 92 extra gemeenten zich aangesloten bij UiTPAS. **Daarnaast neemt ook het aantal spaarders en participaties aan kortingstarief stelselmatig toe naarmate een gemeente langer is aangesloten bij UiTPAS, en dan zeker binnen centrumsteden.**

Dat wijst erop dat **de uitrol van UiTPAS in Vlaanderen na 2018 in een stroomversnelling is terechtgekomen.** Deze schaalvergroting heeft belangrijke voordelen. Ten eerste leidt UiTPAS tot een uniformisering van korting- en spaarsystemen over lokale besturen heen, die toch lokaal verankerd blijven. De brede uitrol zorgt ook voor naamsbekendheid waardoor steeds meer gebruikers en organisatoren zelfstandig hun weg vinden naar het UiTPAS systeem. **Daartegenover staan een aantal nieuwe uitdagingen op het vlak van governance en financiering die in de toekomst aangepakt moeten worden.** Organisatoren en lokale besturen worden voor financiële uitdagingen gesteld wanneer meer mensen met kortingstarief kunnen participeren en bij publiek komen er nieuwe uitdagingen om overkoepelende ondersteuning op maat te bieden bij elke uitbreiding van UiTPAS.

UiTPAS als participatiebevorderend instrument voor mensen met een beperkt budget

UiTPAS heeft een duidelijk participatiebevorderend effect voor mensen met een beperkt budget door de korting die zij krijgen. In de pashouderbevraging van 2023 geeft ongeveer 40% van UiTPASgebruikers met recht op kortingstarief (ouder dan 18 jaar) expliciet aan dat ze door UiTPAS nieuwe activiteiten leren kennen en meer participeren, wat wijst op zowel **participatiebevordering als participatieverbreding.** Daarbovenop blijkt dit effect zeer duurzaam te zijn. Het aantal UiTPAS-houders dat zelf aangeeft meer en breder te participeren stijgt naarmate men langer aan kortingstarief kan participeren met UiTPAS. Voor personen die UiTPAS gebruiken zonder recht op kortingstarief (dus enkel als spaar- en voordelenprogramma) speelt dit effect veel minder.

In vergelijking met de evaluatie die in 2018 werd uitgevoerd heeft sport een (nog) belangrijkere plaats gekregen in het aanbod waarbinnen mensen met een laag inkomen tegen kortingstarief kunnen participeren. Iets minder dan de helft van de participaties aan kortingstarief gebeurde in 2023 bij sportactiviteiten (met een opvallende stijging in het aantal inschrijvingen in sportclubs). Daarnaast is ook het aantal participaties via jeugddiensten, scholen en inschrijvingen binnen het Deeltijds Kunstonderwijs (dko) sterk toegenomen. Dit zien we ook terug in de leeftijdsverdeling. **Meer dan de helft van de personen die gebruik maken van een kortingstarief is jonger dan 18 jaar.** Daarnaast zien we dat deze leeftijdsgroep ook steeds meer tickets aan kortingstarief opneemt per jaar. Dit geeft een indicatie dat **UiTPAS een sterk instrument kan zijn om kansarmoede op het vlak van vrije tijd tegen te gaan bij**

² Op 4/9/2024 zijn er 162 gemeenten die UiTPAS aanbieden gegroepeerd in 34 UiTPAS-regio's waarvan er 21 intergemeentelijk samenwerken.

kinderen en jongeren. Deze groep was niet opgenomen in de pashouderbevraging van 2023³, maar op basis van hun gebruik kunnen we ervan uitgaan dat het participatiebevorderend en -verbredend effect minstens even sterk speelt voor de leeftijdsgroep onder de 18 jaar.

Voor de groep ouder dan 18 jaar was er een stijgende trend in het aantal participaties aan kortingstarief per jaar, tot aan corona. De lockdowns zorgden voor een sterke dip in participaties aangezien er toen veel organisaties geen activiteiten doorgingen (sportclubs vormden hier een uitzondering). In eerste instantie lijkt het aantal participaties aan kortingstarief zich te hebben hersteld na corona, maar dat is vooral toe te schrijven aan het stijgende aantal participaties bij jongeren. Voor oudere leeftijdsgroepen met recht op kortingstarief zien we wel degelijk een terugval in participatie. Deze trend speelt zowel bij sportactiviteiten⁴ als bij cultuuractiviteiten, wat een indicatie geeft dat **participatie van (volwassen) mensen met een beperkt budget zich niet volledig heeft hersteld na corona.** Dit kan te maken hebben met lange termijn effecten van de lockdown of andere factoren zoals de stijgende inflatie in de periode hierna. Hoe dan ook, hier zit een duidelijke uitdaging voor UiTPAS om participatie met kortingstarief te blijven bevorderen voor zowel jongeren als ouderen.

UiTPAS als spaar-en voordelenprogramma

In 2023 waren er in totaal 189.005 actieve spaarders, waarvan 78.585 pashouders recht hadden op kortingstarief. Er zijn dus iets meer personen die UiTPAS gebruiken zonder kortingstarief dan personen met kortingstarief. Dit is een belangrijk gegeven aangezien UiTPAS op deze manier als minder stigmatiserend wordt ervaren door mensen met recht op kortingstarief. **Binnen de groep spaarders zijn vooral kinderen en jongeren (jonger dan 18) en 65 plussers goed vertegenwoordigd.** De kinderen en jongeren zijn vaak participanten met recht op kortingstarief, de gepensioneerden zijn wat vaker participanten zonder recht op kortingstarief. De meeste punten worden gespaard bij sport (38,4%) en cultuuractiviteiten (35,7%). Ongeveer de helft van de punten die gespaard worden, worden ook effectief omgeruild en in meer dan de helft van de gevallen gebeurt dit bij cultuuractiviteiten. De populairste omruilvoordelen zijn gratis drankjes en gratis zwembadentickets.

Uitdagingen en opportuniteiten

De grootste uitdaging voor UiTPAS is het financiële kostenplaatje voor organisaties en lokale besturen. In de regel wordt er bij participatie aan kortingstarief gewerkt met een solidaire kostendeling van 20% voor de UiTPAShouder, 40% voor de organisatie en 40% voor het lokaal bestuur. Wanneer de organisatie deel uitmaakt van het lokaal bestuur dan draagt het bestuur

³ Jongeren onder de 18 moeten met toestemming van de ouders bevestigd worden, waardoor we deze groep niet rechtstreeks konden contacteren

⁴ Bij sport kan dit deels verklaard worden door de beperking op het aantal kortingstarieven dat je kan opnemen per jaar die een aantal zwembaden hebben opgelegd na 2020 om de stijgende kosten te drukken.

80% bij. De sterke groei van UiTPAS die sinds 2020 op kruissnelheid is gekomen zorgt voor een sterke toename in de bedragen die aan retributies bij kortingstarieven worden uitgegeven. Het aantal UiTPAS-houders met recht op kortingstarief stijgt naarmate een gemeente langer met UiTPAS werkt en ook het aantal participaties op individueel niveau neemt toe naarmate men langer UiTPAS heeft. Daarbij komt ook dat er sinds 2018 een exponentiële groei is geweest van pashouders met recht op kortingstarief die zich hebben ingeschreven bij sportclubs. Zo een inschrijving is duur en de gemiddelde prijs voor een lidmaatschap bij een sportclub binnen UiTPAS is sterk gestegen tussen 2019 en 2020, waardoor dit een zware extra kostenpost is geworden voor lokale besturen. Voor het deeltijds kunstonderwijs is deze trend zwakker omdat de groei hier is afgeremd door corona. Zwembaden waren in 2018 de grootste kostenpost voor lokale besturen en ook hier zijn de kosten blijven stijgen⁵. Dit komt voor een deel door een stijging in de toegangsprijs, maar vooral door een groeiend aantal personen dat gebruikmaakt van kortingstarief om te gaan zwemmen. Ten slotte zijn sinds 2020 ook activiteiten van jeugddiensten uitgegroeid tot een grotere kost. Dit komt deels door een groei in het aantal jongeren dat participeert in activiteiten van de jeugddienst en deels door het hoge gemiddelde van het aantal participaties per jongere. **De stijgende kost van retributies bij kortingstarieven voor gemeenten is het gevolg van een samenspel van 3 factoren. Eerst en vooral de grote stijging van het aantal UiTPAS-gebruikers met recht op kortingstarief per gemeente. Ten tweede een stijgende participatie per UiTPAS-gebruiker na corona. Ten derde een stijgende kost per participatie.** Deze stijging van de gemiddelde participatiekost valt enerzijds te verklaren door het **toenemende belang van sportlidmaatschappen en jeugdactiviteiten** (i.e. duurder aanbod dan eenmalige activiteiten) en anderzijds door de prijsstijging van dit aanbod na corona (door algemene inflatie). Het toenemende belang van sportlidmaatschappen en jeugdactiviteiten kan ook gezien worden als een opportuniteit. Het toont aan dat UiTPAS is uitgegroeid tot een **brede vrijetijdspas die tot duurzame participatie leidt door meer regelmatige en langdurige participatie via lidmaatschappen**. Daarnaast zorgt de toename van jeugdactiviteiten die met kortingstarief worden gedaan ervoor dat jongeren die opgroeien in een financieel moeilijke situatie toch kunnen participeren binnen het vrijetijdsaanbod, wat belangrijk is voor hun fysieke, psychologische en cognitieve ontwikkeling⁶. De financiële impact van het toekennen van het kortingstarief op lokale besturen en organisatoren zal hierdoor echter blijven stijgen in de komende jaren.

Een tweede uitdaging heeft betrekking op het blijvend activeren van pashouders om UiTPAS te gebruiken als spaar- en voordelenprogramma. Doorheen de jaren is er een grote groep pashouders ontstaan die wel een UiTPAS hebben maar deze niet (meer) actief gebruiken

⁵ In sommige gevallen is de gemeente ook de uitbater van het zwembad, waardoor de gemeente in de praktijk een korting van 80% toekent. In deze gevallen gaat het om gedeerde inkomsten door de korting en niet over werkelijke kosten die uitbetaald worden aan organisatoren. Het bedrag van deze gedeerde inkomsten is relatief omdat we ervan uitgaan dat de korting ook een participatiebevorderend effect heeft en veel mensen met een beperkt budget niet zouden gaan zwemmen zonder de korting, waardoor er ook geen gedeerde inkomsten zijn.

⁶ Zo schuift het World Programme of Action for Youth vrije tijd voor jongeren naar voor als een prioriteit. Artikel 91 stelt: The importance of leisure-time activities in the psychological, cognitive and physical development of young people is recognized in all societies.

om punten te sparen. Daarnaast is er ook nog een vrij grote groep die wel punten spaart maar deze niet omruilt in voordelen. Op zich is dat deels eigen aan het programma, aangezien UiTPAS als spaar- en voordelenprogramma bijna gratis is voor de gebruiker. Er is dus een zeer lage drempel om in te stappen, waardoor er weinig engagement wordt gevraagd om UiTPAS actief te blijven gebruiken. Toch kan verdere promotie van spaar- en voordelen initiatieven een belangrijke stap vormen om UiTPAS als een spaar- en voordelenprogramma verder uit te bouwen voor het bredere publiek. Hier ligt een kans om de participatiebevorderende ambities van UiTPAS verder te versterken voor mensen zonder recht op kortingstarief en tegelijkertijd het stigma te verkleinen voor UiTPAS als kortingsinstrument voor mensen met een beperkt budget.

Inleiding

Het analyserapport dat voorligt kadert in een grote evaluatie van UiTPAS waarbij we willen nagaan of de originele principes van UiTPAS nog overeind blijven in 2024 en of UiTPAS erin slaagt om de vooropgeplaatste doelstellingen te verwezenlijken. Daarbij onderzoeken we mogelijke verbeteringen en groeimogelijkheden binnen de huidige beleidscontext, waaronder het principe van een getrappt ondersteuningssysteem.

Evaluatie 2018

UiTPAS kreeg een grondige evaluatie in 2018. De evaluatie die vandaag voorligt volgt de methodologie van toen. Uit de evaluatie van 2018 onthouden we dat korting drempelverlagend en participatieverhogend werkte voor mensen met een beperkt budget en dat UiTPAS een goed werkend instrument was voor een geïntegreerd vrijetijds- en participatiebeleid. Belangrijkste uitdaging toen was de geografische dekking van UiTPAS en het onderbenutten van het spaar- en voordelenprogramma door de algemene pashouder.

N.a.v de bevraging werden acties ondernomen zodat lokale besturen sneller konden instappen in UiTPAS, ondermeer via het best-practice-model⁷. Daarnaast werden via afsprakennota's met het steunpunt rond bovenlokale cultuur (OP/TIL) en Demos meer synergieën gezocht met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en lokale netwerken vrijetijdsparticipatie. Er werd ook ingezet op communicatiekanalen die complementair aan de kanalen van de lokale besturen communiceren over UiTPAS (UiTPAS.be en een UiTPASapp). Verder werden stappen gezet om gemeenten te begeleiden in communicatiestrategieën en het uitbouwen van applicaties die inzicht geven in participatie via UiTPAS.

De volledige evaluatie van 2018 kan je [hier](#) nalezen.

De huidige evaluatie wordt opgedeeld in verschillende fases. Vandaag zijn we in de **eerste fase** waarbij we een **analyserapport** presenteren over **de status van UiTPAS op 31/12/2023**. Dit werd samengesteld op basis van interne analyse van beschikbare data, bestaande stakeholderbevragingen, aangevuld met extra analyses in functie van de onderzoeksthema's.

⁷ Indien een lokaal bestuur voldoet aan 4 criteria, mogen ze sowieso starten met UiTPAS:

- Als mensen met een beperkt budget hun UiTPAS gebruiken voor een ticket, dan betalen ze zelf maar 20%. 40% van de kost wordt gedragen door de organisator en 40% door het gemeentebestuur.
- Wie korting krijgt, wordt bepaald door het statuut met verhoogde tegemoetkoming of collectieve schuldenregeling.
- Er is een 'lokaal netwerk voor de bevordering van vrijetijdsparticipatie van mensen met een beperkt budget', zoals in het Participatiedecreet staat.
- Er is voldoende aanbod om deel te nemen, te sparen en voordelen te ruilen met een UiTPAS. En de intentie om dat regionaal nog uit te breiden.

Dit analyserapport biedt een overzicht van de geografische uitrol van UiTPAS over de jaren heen en gaat dieper in op de evolutie in gebruik. Daarbij maakt ze ook een analyse van het huidige retributiesysteem (20-40-40) in het kader van het getrappt ondersteuningssysteem of alternatief.

Dit analyserapport moet voeding geven aan het **kwalitatief onderzoek** (Fase 2: diepte-interviews | Fase 3: focusgesprekken) die worden uitgevoerd tussen 15/3 en 15/5 door het onderzoeksbureau Strategies & Leaders.

1. Wat is UiTPAS

Voor we ingaan op de status van UiTPAS, lees je in dit hoofdstuk waarvoor UiTPAS staat.

Het UiTPAS-programma is een instrument op het publiek-platform dat publiek deelt met haar partners, steden en gemeenten en waarmee we de missie willen realiseren: “meer mensen, meer goesting in meer vrije tijd”. Hierbij willen we vrijetijdsactiviteiten toegankelijk maken voor iedereen en mensen inspireren om eens nieuwe dingen te proberen.

UiTPAS is:

- In eerste instantie is het een ‘spaar-en voordelenprogramma’ waarbij houders van een UiTPAS een punt sparen op hun UiTPAS bij deelname aan een vrijetijdsactiviteit. Dat kan met hun kaart of via de app. Die punten kunnen ze dan wisselen voor voordelen bij de deelnemende vrijetijdsaanbieders in de deelnemende steden en gemeenten.
- Daarbovenop is het een kortingsinstrument voor mensen met een beperkt budget om deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten, ze laten hun UiTPAS scannen aan een balie en krijgen zo 80% korting op de reguliere inkomprijs.
- Naast het sparen en ruilen, is UiTPAS ook een gidsinstrument & communicatiekanaal om gebruikers te gidsen doorheen het vrijetijdsaanbod en hen te laten kennismaken met onbekend aanbod.

UiTPAS bestaat sinds 2012 en was eind 2023 beschikbaar bij bijna 5.000 organisatoren in 136 gemeenten en steden. Verwacht wordt dat in 2024 meer dan de helft van alle Vlaamse gemeenten wordt bereikt. UiTPAS werd al meer dan 12.000.000 keer gebruikt voor het sparen van punten of om te participeren aan kortingstarief.

UiTPAS wordt beheerd door publiek vzw en is opgenomen in de beheersovereenkomst die de organisatie sloot met de Vlaamse overheid. Het programma wordt onder begeleiding van publiek uitgerold binnen regio’s die meestal bestaan uit intergemeentelijke samenwerkingen tussen lokale besturen.

1.1. Doelstellingen UiTPAS

UiTPAS wil vrijetijdsparticipatie bevorderen voor iedereen, maar met extra aandacht voor personen met beperkte financiële middelen.

UiTPAS wil:

- de informatiedrempel wegnemen;
- de financiële drempel wegnemen voor kansengroepen zonder te stigmatiseren;
- versnippering van kortingssystemen tegengaan op het lokale niveau;
- een schaalbaar model creëren dat uniform inzetbaar is over verschillende steden, gemeenten en regio's heen;
- geïntegreerd vrijetijdsbeleid stimuleren op het lokale niveau, met aandacht voor mensen met een beperkt budget;
- regionale samenwerking stimuleren;
- een instrument creëren waar beleidsinzichten uit kunnen voortkomen (door meetbare effecten te genereren) voor lokale besturen en organisaties.

1.2. Basisprincipes UiTPAS

UiTPAS vertrekt vanuit een aantal **basisprincipes** die tot op de dag van vandaag gelden.

Geen stigmatisering: UiTPAS wordt uniform uitgegeven voor mensen met een beperkt budget en mensen niet in armoede. Er wordt naar voldoende pashouders zonder recht op kortingstarief gestreefd om te vermijden dat de pas wordt gepercipieerd als een kortingskaart specifiek voor mensen met een beperkt budget.

mensen met een beperkt budget zijn één doelgroep: er wordt één uniform kortingstarief voorzien voor personen die tot de doelgroep horen. De criteria voor toekenning van het kortingstarief worden lokaal bepaald⁸

Solidaire kostendeling: de kosten voor het kortingstarief worden verdeeld tussen de organisator, de lokale overheid en de deelnemer. Voor UiTPAS kiezen we voor de duidelijke '20-40-40-verdeling'. Als mensen met een beperkt budget hun UiTPAS gebruiken voor een ticket dan betalen ze zelf 20%. De organisator derft 40% en krijgt 40% vergoed door het lokaal bestuur. Op de verhoudingen in deze kostendeling bestaan er echter uitzonderingen in diverse UiTPAS-regio's, maar er moet minimaal aan volgende regels worden voldaan: de bijdrage aan

⁸ <https://www.publiq.be/nl/projecten/uitpas/de-doelgroep-mensen-in-armoede-afbakenen>

de ticketprijs voor de persoon met een beperkt budget mag maximaal 25% zijn. De bijdrage van de organisator moet minimaal 10% zijn.

Organisatoren die instappen, bieden hun volledige aanbod aan kortingstarief aan: geen curatie, pashouders met recht op kortingstarief kiezen zelf waaraan ze willen deelnemen.

De korting voor pashouders met recht op kortingstarief mag niet losgekoppeld worden van het spaar- en ruilprincipe: elke organisator die het kortingstarief toekent aan personen die hier recht op hebben, moet ook aan iedereen de mogelijkheid geven om punten te sparen. Als organisator bied je het kortingstarief normaal enkel aan aan inwoners van je UiTPAS-regio, maar je kan er als organisator wel voor kiezen om de korting ook aan te bieden aan alle UiTPAS-houders met recht op kortingstarief in Vlaanderen en Brussel.

UiTPAS wordt regionaal uitgerold: lokale besturen kunnen enkel toetreden door aan te sluiten bij een bestaande regio of door zelf een UiTPAS-regio te starten. Nieuwe regio's moeten hiervoor een beoordelingsprocedure doorlopen. Steden, gemeenten en regio's worden in de opstart- en implementatiefase ondersteund door publiek.

2. Uitrol UiTPAS

2.1 Starten met UiTPAS

Een lokaal bestuur kan niet zomaar starten met UiTPAS. Kiezen voor UiTPAS, dat is een engagement van een lokaal bestuur.

Er zijn twee manieren waarop een lokaal bestuur kan starten met UiTPAS. Ze kunnen een aanvraagdossier indienen dat wordt beoordeeld door een beoordelingscommissie⁹. Via het aanvraagdossier onderschrijft het lokaal bestuur de doelstellingen en de criteria, neemt ze het engagement om hiervoor de nodige middelen (financieel en personeel) te voorzien en gaat ze dieper in hoe ze UiTPAS zullen uitvoeren binnen een geïntegreerd vrijetijds- en participatiebeleid¹⁰.

Je kan als gemeente ook aansluiten bij een bestaande UiTPAS-regio. Dan hoef je geen dossier in te dienen maar volg je de UiTPAS-voorwaarden en de werking van de bestaande regio.

2.2 Rolverdeling tussen lokaal bestuur, regio en publiek

UiTPAS is een Vlaams instrument dat regionaal wordt uitgerold en lokaal wordt uitgevoerd. UiTPAS is dan ook enkel mogelijk indien de verschillende partners vanuit hun eigen expertise en rol hun schouders zetten onder het programma. Over het algemeen leidt dit tot een specifieke taakverdeling tussen publiek, de regio en het lokaal bestuur. Afhankelijk van de lokale context kunnen er kleine verschillen zijn in de afspraken tussen regio en lokale besturen.

Lokale uitvoering gemeente/regio staan in voor:

- Geïntegreerd vrijetijdsbeleid
- Aansluiten en opvolgen van de samenwerking met aanbieders
- Operationele werking lokaal opvolgen
- Pasverkoop, promotie en lokale communicatie richting pashouders
- Werking van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie
- Uitdenken van voordelen
- Eerstelijnsdesk

⁹ De beoordelingscommissie bestaat uit Bataljong, Netwerk Lokaal Sportbeleid, Demos, OP/TIL en Netwerk tegen Armoede

¹⁰ <https://www.publiek.be/nl/projecten/uitpas/uitpas-in-jouw-stad-of-gemeente>

De regio staat in voor:

- Regie en aanspreekpunt over de regionale afspraken
- Inhoudelijke en transversale ondersteuning rond vrijetijdscommunicatie, integratie cultuur, jeugd en sport en investering in toeleiding van mensen met een beperkt budget
- Operationele taken: groepsaankopen, intergemeentelijke facturatie, campagnes en promomateriaal, bovenlokale partners, regionale communicatie naar de pashouders

publiq staat in voor:

- Bovenlokale communicatie
- Platformontwikkeling
- Kennisdeling
- Begeleiding en advies
- Algemene tendensen
- Toepassing van het uitrolkader
- Bovenlokale aanbod van mensen met een beperkt budget ontsluiten
- Tweedelijnsupport en -helpdesk

In de praktijk geeft publiq ondersteuning op maat aan lokale besturen naargelang de fase waarin zij zich bevinden: (1) Bij het [indienen van een dossier](#) (om te mogen starten met UiTPAS), (2) bij de lancering en (3) bij de implementatie van UiTPAS.

Enkele initiatieven ter illustratie:

- Iedere regio beschikt over een duidelijk aanspreekpunt bij publiq.
- Er is een lerend netwerk met UiTPAS-verantwoordelijken uit lokale besturen en de UiTPAS-regio's.
- Publiq neemt deel aan regionale UiTPAS-overlegmomenten.
- Er is een second line helpdesk. In 2023 waren er 4.225 vragen via de helpdesk. 58% van deze vragen kwamen van lokale besturen of organisatoren, 42% van pashouders.
- Lokale besturen krijgen een stem bij het bepalen van de prioriteiten: welke technische optimalisaties en/of nieuwe ontwikkelingen zijn er nodig om UiTPAS performant en *future proof* te houden/maken?
- Via www.uitpaspartner.be biedt publiq lokale besturen handvaten over de manier waarop ze aan de slag kunnen met UiTPAS.
- Er zijn jaarlijks drie adviesgroepen met alle UiTPAS-regio's om te peilen naar de thema's die er leven en de richting die UiTPAS moet uitgaan.
- In totaal organiseert publiq jaarlijks twintig overlegmomenten met UiTPAS-regio's en/of UiTPAS-gemeenten.

Uit de laatste stakeholderbevraging (2022) gaven lokale besturen die werken met UiTPAS een (Europese) NPS-score van 38 voor de ondersteuning van en de samenwerking met publiek. Dit geeft aan dat er ruim meer lokale medewerkers zijn die UiTPAS (zeker) zouden aanraden aan andere lokale besturen, ten aanzien van medewerkers die dit niet zouden doen.

Vanuit de adviesgroep van lokale besturen en het online platform basecamp wordt door lokale besturen vooral input gevraagd rond volgende thema's:

- Technische productoptimalisaties en nieuwe ontwikkelingen UiTPAS¹¹
- Criteria kortingstarief & budgetbeheersing
- Ticketing integratoren en UiTPAS
- Uniformiteit tussen de UiTPASregio's
- UiTPAS als spaar- en voordelenprogramma - hoe kan UiTPAS zorgen voor meer participatie bij pashouders die geen recht hebben op kortingstarief
- Werken met verenigingen en organisatoren. Dit gaat over het aansluiten van organisatoren, maar ook over bovenlokale afspraken met koepels, zwembaden, federaties en Deeltijds Kunstonderwijs.

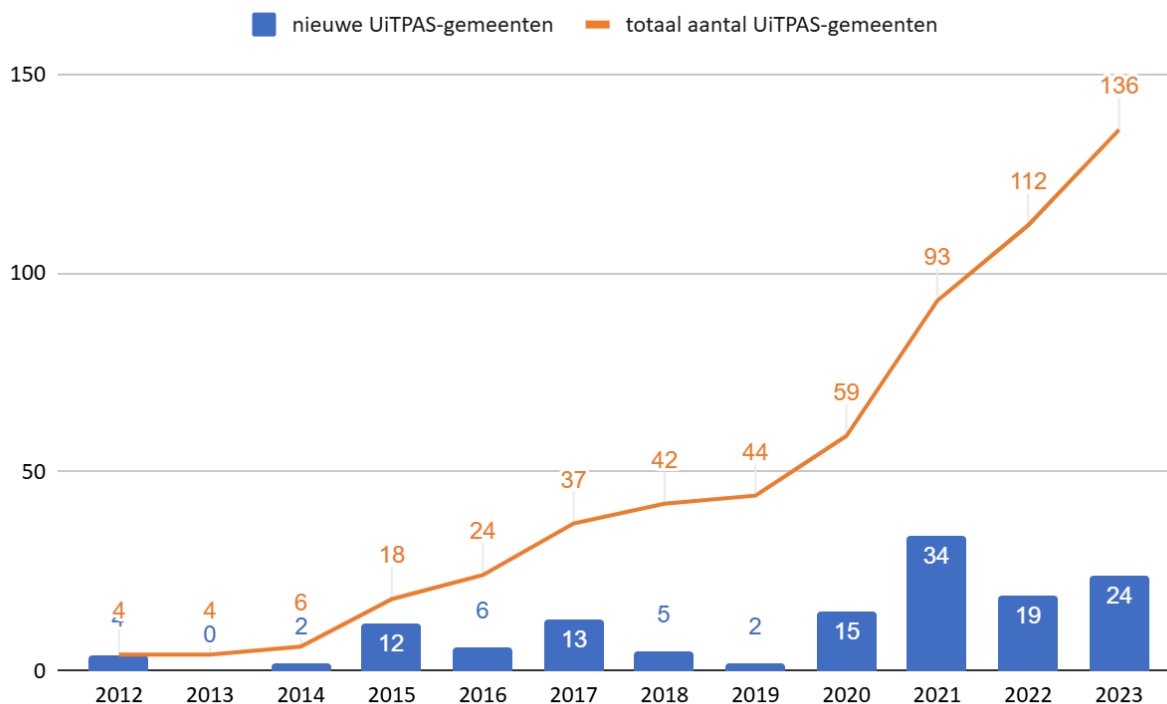
2.3. Geografische uitrol in Vlaanderen

2.3.1. Uitrol UiTPAS bij lokale besturen

UiTPAS bestaat sinds 2012. Na een pilootproject met 4 gemeenten (Aalst, Erpe-Mere, Haaltert, Lede) konden vanaf 2014 gemeenten zelf toetreden tot UiTPAS, vandaar dat we 2014 als officiële startpunt nemen in dit analyserapport. De cijfers worden dus telkens vanaf 2014 weergegeven. Figuur 1 toont een gestage groei in het aantal UiTPAS-gemeenten met een vertraging in 2018-2019 door de lokale verkiezingen. Eind 2018 waren er 42 gemeenten die UiTPAS aanboden en eind 2023 is dat aantal toegenomen tot **136 gemeenten** (zie figuur 1). Verwacht wordt dat in 2024 meer dan de helft van alle Vlaamse gemeenten wordt bereikt. Door de lokale verkiezingen in oktober 2024 is er een grote kans dat er in 2025 en 2026 een tijdelijke vertraging op de groei van UiTPAS zal ontstaan.

¹¹ alle technische producten hebben een roadmap die worden besproken met de stakeholders. Bij UiTPAS gaat dit bv over de ontwikkeling van een nieuwe UiTPASapp en optimalisaties van de balie applicatie en de spaarzuilen.

Figuur 1: Evolutie van aantal UiTPAS-gemeenten (2012-2023)

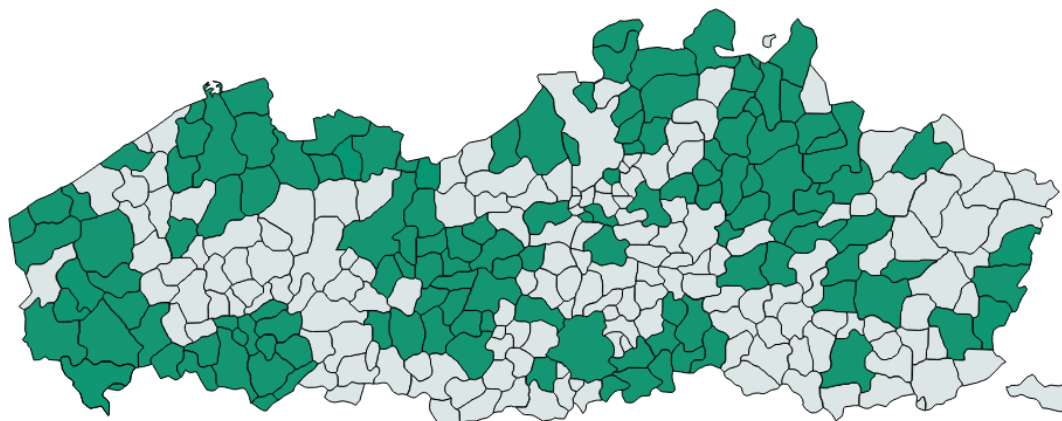

Bij de 136 gemeenten zitten 9 van de 13 centrumsteden en Brussel. Het gaat over Brugge, Kortrijk, Oostende, Gent, Aalst, Turnhout, Mechelen, Leuven, Hasselt. De ontbrekende centrumsteden zijn Roeselare, Sint-Niklaas, Genk en Antwerpen. Stad Antwerpen heeft met de A-kaart een programma dat net zoals UiTPAS steunt op dezelfde principes: het is een spaar- en voordelenprogramma waarbij mensen met een beperkt budget structurele kortingen krijgen. De specifieke criteria en kortingen verschillen wel wat binnen de twee systemen¹² Het valt op dat zowel rond Roeselare als rond Sint-Niklaas amper lokale besturen gestart zijn met UiTPAS.

Figuur 2 geeft een overzicht van de spreiding van UiTPAS over Vlaanderen. Op [onderstaande link](#) vindt u een overzicht van de 136 aangesloten gemeenten opgedeeld per opstartjaar, UiTPAS-regio, referentieregio en provincie.

¹² <https://www.antwerpen.be/info/a-kaart-met-kortingstarief>

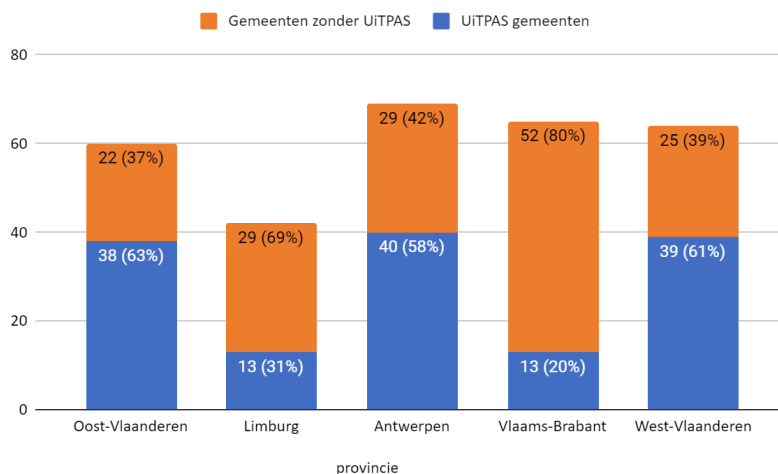
Figuur 2: Spreiding UiTPAS-gemeenten in 2023 (donkergroen zijn actieve UiTPAS gemeenten)

2.3.2. Uitrol UiTPAS provinciaal

Provinciaal zien we dat UiTPAS vooral goed vertegenwoordigd is in Oost-Vlaanderen (63% van alle lokale besturen), West-Vlaanderen (61% van alle lokale besturen) en Antwerpen (58% van alle lokale besturen). Limburg (31% van alle lokale besturen) en Vlaams-Brabant (20% van alle lokale besturen) blijven achter. Mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat beide provincies vooral bestaan uit kleinere lokale besturen. Daarnaast zijn er minder intergemeentelijke samenwerkingsverbanden uit het decreet bovenlokale cultuurwerking actief. In Vlaams-Brabant heb je ook de specifieke context van de faciliteitengemeenten rond Brussel wat een uitrol moeilijker maakt. Daar zie je op vandaag wel al een samenwerking tussen enkele cultuurcentra van vzw de Rand en UiTPAS Druivenstreek.

Figuur 3: Aantal UiTPAS-gemeenten naar provincie

2.3.3. Uitrol UiTPAS binnen referentieregio's

Sinds het regiodecreet (3/2/2023)¹³ is het Vlaamse Gewest ingedeeld in 15 referentieregio's en moeten gemeenten hun intergemeentelijke samenwerkingsverbanden organiseren binnen de grenzen van hun eigen referentieregio. Ook de UiTPAS-regio's zijn hieraan onderhevig.

Nieuwe UiTPAS-gemeenten kunnen enkel starten binnen de grenzen van hun eigen referentieregio. Reeds gestarte gemeenten die vandaag samenwerken met gemeenten buiten hun referentieregio zullen moeten conformeren met hun referentieregio tegen 1 januari 2027¹⁴. Momenteel gaat dit over Laarne, Wetteren, Wielsbeke en de gemeenten van UiTPAS-regio De Merode die verspreid zijn over 3 referentieregio's.

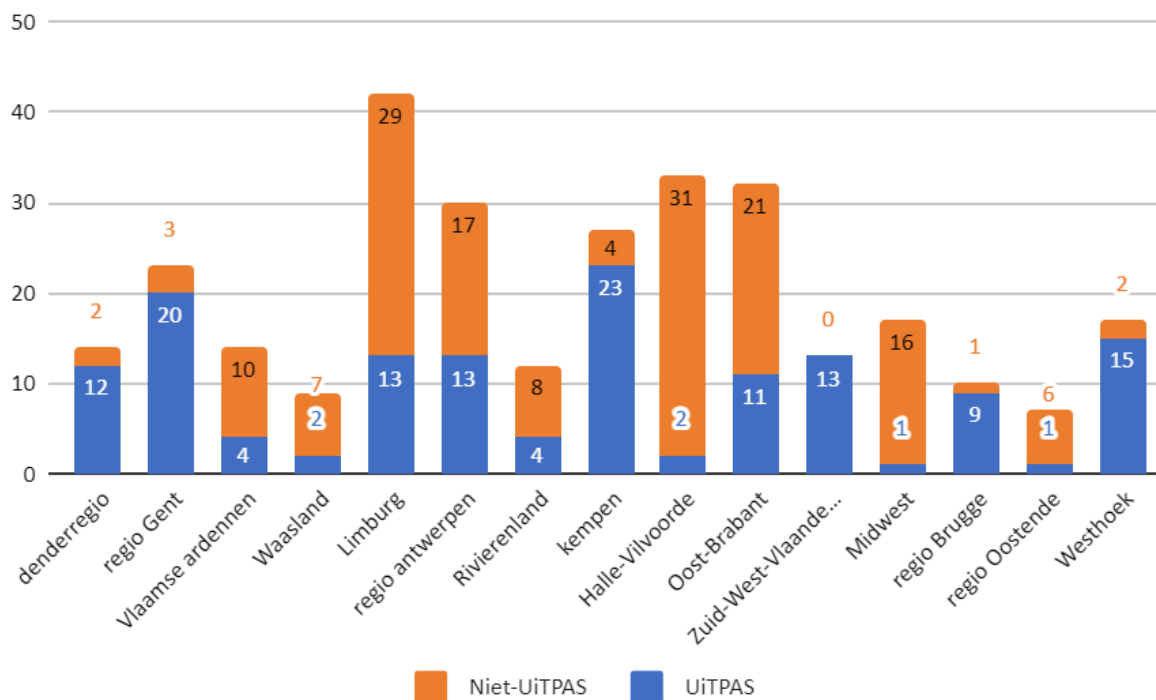
Wanneer we naar de referentieregio's kijken, zien we dat UiTPAS aanwezig is in alle referentieregio's.

- In **West-Vlaanderen** zijn 3 van de 5 referentieregio's bijna compleet: Regio Brugge, Zuid-West-Vlaanderen en de Westhoek. In Midwest is UiTPAS daarentegen amper aanwezig. In regio Oostende is op dit moment UiTPAS enkel in stad Oostende aanwezig, maar eind 2024 zullen de 5 andere gemeenten uit die referentieregio gestart zijn.
- In **Oost-Vlaanderen** zie je dat UiTPAS goed vertegenwoordigd is in de Denderregio en in Regio Gent. Het Waasland en de Vlaamse Ardennen blijven wat achter.
- In **Vlaams-Brabant** scoort Oost-Brabant iets beter dan Halle-Vilvoorde, maar voor beide regio's zijn de cijfers laag. Dit jaar zullen wel nog 5 gemeenten vanuit de Noordrand starten in Halle-Vilvoorde (Grimbergen, Meise, Machelen, Vilvoorde en Londerzeel)
- De provincie **Limburg** loopt gelijk met de referentieregio Limburg. Hier zien we dan ook een eerder zwakke representatie van UiTPAS.
- In **Antwerpen** zien we vooral dat UiTPAS goed vertegenwoordigd is in de Kempen. In regio Antwerpen zijn ongeveer de helft van de gemeenten aangesloten bij UiTPAS. Dat is te danken aan de samenwerking rond UiTPAS van Polder tot Kempen. UiTPAS is in Rivierenland het slechtst vertegenwoordigd. Met 4 aparte UiTPAS-regio's voor 4 gemeenten zie je hier een heel versnipperd beeld. Binnen die referentieregio is ook nog geen intergemeentelijk samenwerkingsverband uit het decreet betreffende bovenlokale cultuurwerking aanwezig.

¹³ Het Regiodecreet zorgt voor de decretale verankering van de referentieregio's en definieert het concept, het toepassingsgebied, de principes en de gevolgen van regiovorming.

¹⁴ Wanneer samenwerkingsverbanden een uitzondering hebben verkregen met het oog op de vervulling van taken in het kader van het Bovenlokaal cultuurdecreet van 15 juni 2018 of zijn opvolger, of van het Cultureel Erfgoeddecreet van 23 december 2021 hoeven ze niet te conformeren naar de referentieregio's.

Figuur 4: Aantal UiTPAS gemeenten per referentieregio

2.3.4. Uitrol UiTPAS binnen intergemeentelijke samenwerkingen

Een belangrijk speerpunt bij de opstart van UiTPAS is het stimuleren van regionale samenwerkingen tussen lokale besturen op gebied van vrije tijd. Een lokaal bestuur kan maar starten met UiTPAS als ze aansluiten bij een bestaande regio of wanneer ze een inspanningsverbintenis aangaan om (in de toekomst) over te gaan tot intergemeentelijke samenwerking. Op deze manier kan de een pashouder op stap met UiTPAS binnen een bredere regio met een volwaardiger vrijetijdsaanbod.

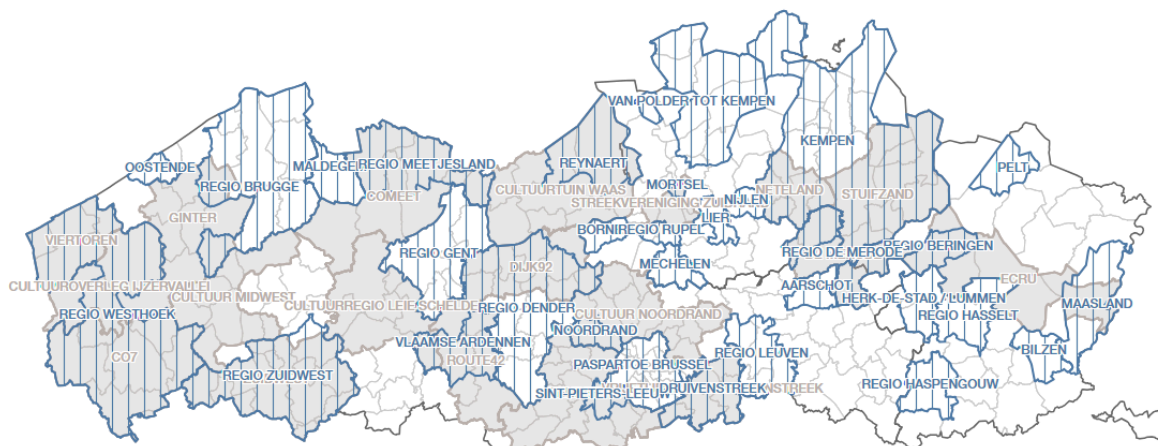
Eind 2023 zijn er 32 UiTPAS-regio's waarvan er 18¹⁵ zijn met meerdere gemeenten en 14 aparte UiTPAS-gemeenten die de ambitie hebben om in de toekomst uit te breiden met de omliggende gemeenten.

We zien een duidelijke synergie met de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden uit het decreet betreffende bovenlokale cultuurwerking. 13 van de 19 intergemeentelijke samenwerkingsverbanden vanuit dat decreet nemen een actieve rol op binnen UiTPAS. Eind

¹⁵ Op 16/3/2024 zijn er 34 UiTPAS-regio's waarvan er 20 zijn met meerdere gemeenten

2023 ging dit over Cultuuroverleg Meetjesland (COMEET), Stuifzand¹⁶, Cultuuroverleg 7 (CO7), De merode, Dijk 92, Ijzervallei, Neteland, Route 42, Viertoren, vrijetijdsregio Druivenstreek en Zuidwest. In 2024 starten ook Cultuurregio Leie Schelde¹⁷ en Noordrand met UiTPAS. Daarnaast zien we dat de Cultuurtuin Waas, Streekvereniging Zuidrand en Cultuurregio Pajottenland & Zennevallei afgelopen jaren de mogelijkheden rond UiTPAS verkend hebben maar tot op vandaag resulteerde dit niet in een nieuwe UiTPAS-regio.

Figuur 5: IGS bovenlokale cultuurwerking en UiTPAS-regio's

Legende

Grijs = IGS bovenlokale cultuurwerking

Blauw gearceerd = UiTPAS-regio

Kaart © OP/TIL

Wanneer we meer in detail inzoomen zie je dat **verschillende UiTPAS-regio's gestart zijn in de schoot van een bestaande intergemeentelijke samenwerking**. Vooral de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS) vanuit het decreet betreffende bovenlokale cultuurwerking zijn hier goed vertegenwoordigd.

regio's die gestart zijn binnen een bestaande IGS:

- UiTPAS Meetjesland (IGS COMEET)
- UiTPAS Zuidwest (IGS Zuidwest)
- UiTPAS Druivenstreek (IGS Druivenstreek)
- UiTPAS Leie Schelde (IGS Cultuurregio Leie Schelde)
- UiTPAS De Merode (IGS De Merode).

¹⁶ Stuifzand heette vroeger Cultuurnetwerk Kempen

¹⁷ UiTPAS cultuurregio Leie Schelde is gestart in februari 2024

- UiTPAS Van Polder tot Kempen (IGS Biscuit¹⁸)
- UiTPAS Beleefregio (Beleefproject¹⁹)

Maar even goed zien we dat UiTPAS op verschillende locaties net de reden is om een intergemeentelijke samenwerking op poten te zetten. **Dit zien we vooral rond centrumsteden die nog geen deel uitmaken van een Intergemeentelijk samenwerkingsverband (IGS) vanuit het decreet betreffende bovenlokale cultuurwerking.**

Het gaat over volgende centrumsteden:

- **Aalst.** UiTPAS is gestart als piloot in Aalst samen met de omliggende gemeenten Lede, Erpe-Mere en Haaltert. Ondertussen is de regio gegroeid tot 14 gemeenten, in nauwe samenwerking met het IGS Dijk 92. (Aalst, Berlare, Buggenhout, Denderleeuw, Dendermonde, Erpe-Mere, Haaltert, Laarne, Lebbeke, Lede, Ninove, Wetteren, Wichelen, Zele)
- **Gent** is in 2014 apart gestart. Ondertussen vormt ze een regio met de gemeenten Destelbergen, Lochristi, Melle en Merelbeke.
- **Turnhout** is in 2016 gestart met drie omliggende gemeenten Oud-Turnhout, Vosselaar en Beerse. Ondertussen vormt ze de grootste regio met in totaal 21 gemeenten (Balen, Beerse, Dessel, Geel, Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Hoogstraten, Kasterlee, Laakdal, Lille, Meerhout, Merksplas, Mol, Olen, Oud-Turnhout, Ravels, Retie, Turnhout, Vorselaar en Vosselaar)
- **Brugge** is onder impuls van het WVI²⁰ eind 2022 gestart met bijna alle gemeenten uit de referentieregio: Beernem, Blankenberge, Brugge, Damme, Jabbeke, Knokke-Heist, Oostkamp, Torhout en Zuienkerke. Enkel Zedelgem is niet gestart.
- **Leuven** is in 2016 apart gestart en groeide in 2021 uit tot een regio met de omliggende gemeenten, Herent, Bierbeek en Oud-Heverlee.
- **Hasselt** startte in 2021. In 2022 sloot Zonhoven aan bij Hasselt.
- **Oostende** startte in 2015 met UiTPAS. In september 2024 zullen Bredene, Gistel, Ichtegem, Middelkerke en Oudenburg aansluiten bij Oostende.

Ook rond kleinere gemeenten en steden ontstaan er samenwerkingen:

- Maasland. Samenwerking tussen Maasmechelen, Lanaken en Dilsen-Stokkem
- Reynaert. Samenwerking tussen Beveren, Zwijndrecht en Sint-Gillis-Waas
- Rupel. Samenwerking tussen Boom en Rumst
- Herk-de-Stad en Lummen

¹⁸ Biscuit wordt niet gesubsidieerd vanuit Vlaanderen

¹⁹ het Beleefproject wordt gesubsidieerd vanuit het Decreet bovenlokaal jeugdwerk, jeugthuizen en jeugdwerk voor bijzondere doelgroepen. UiTPAS Beleefregio is van start gegaan op 16/3/2024

²⁰ WVI is een dienstverlenende vereniging van 54 West-Vlaamse gemeenten, actief in de regio's Westhoek, Midwest, Brugge en Oostende. Zij ondersteunen regiowerking en grensoverschrijdende samenwerking.

Binnen de UiTPAS-regio's ontstaan ook samenwerkingen tussen verschillende IGS'en:

- UiTPAS Westhoek wordt gecoördineerd door DVV-Westhoek, met de steun van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden uit het decreet betreffende bovenlokale cultuurwerking: CO7, IJzervallei en Viertoren. Momenteel verzamelen zij 15 gemeenten.
- UiTPAS Kempen bestaat uit 3 subregio's, waarvan 2 vertegenwoordigd zijn door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden uit het decreet betreffende bovenlokale cultuurwerking: IGS Stuifzand en IGS Neteland. De andere gemeenten werken informeel samen rond het project UiTPAS Kempen. Dat zijn Beerse, Hoogstraten, Kasterlee, Lille, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels, Turnhout en Vosselaar.
- In UiTPAS Regio Dender is er een projectvereniging opgericht met alle deelnemende gemeenten met de steun van het intergemeentelijk samenwerkingsverband Dijk 92 waarvan 8 van de 9 lokale besturen aangesloten zijn bij UiTPAS²¹.

Lokale besturen die nu nog apart een UiTPAS-regio vormen, hebben de intentieverklaring dat ook zij zullen overgaan tot een samenwerking met (een) omliggende gemeente(n). We zien in de praktijk dat sommige gemeenten niet verder geraken dan een intentieverklaring.

Dit gaat over:

- Oostende²²
- Mortsel
- Bornem
- Lier
- Mechelen
- Nijlen
- Maldegem²³
- Asse²⁴
- Sint-Pieters-Leeuw
- Aarschot
- Bilzen
- Pelt
- Beringen
- Brussel²⁵

²¹ Hamme maakt geen deel uit van UiTPAS.

²² In 2024 sluiten bij UiTPAS Oostende Bredene, Gistel, Ichtegem, Middelkerke en Oudenburg aan.

²³ Maldegem zat eerst in UiTPAS Meetjesland, dat gecoördineerd wordt door het IGS Comeet. Maldegem heeft ervoor gekozen om uit zowel Comeet en UiTPAS Meetjesland te stappen en een regio op zichzelf te vormen.

²⁴ Asse is bezig met een uitbreidingsprocedure onder impuls van IGS Noordrand.

²⁵ Binnen de Brusselse UiTPAS, Paspardoe, zitten volgende gemeenten vervat: Anderlecht, Brussel, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Jette, Koekelberg, Oudergem, Schaarbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Vorst, Watermaal-Bosvoorde.

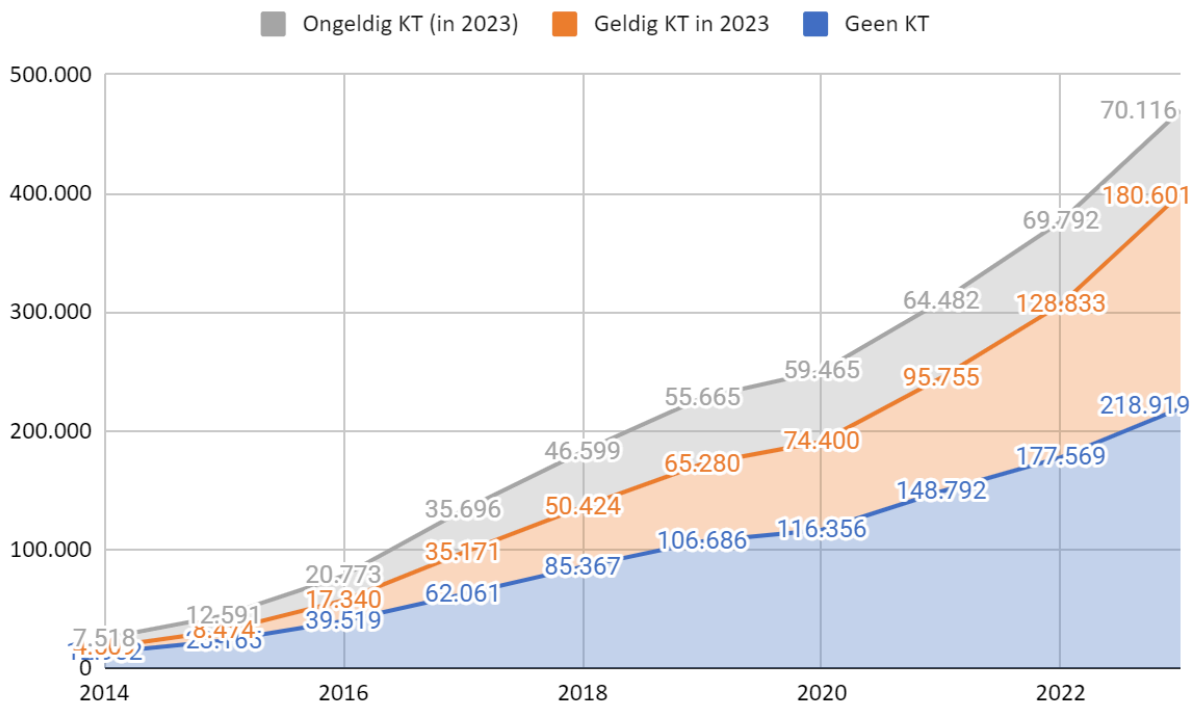
Besluit:

Het aantal UiTPASgemeenten is sterk toegenomen sinds 2018 en dan vooral na 2020. UiTPAS is een belangrijk instrument om intergemeentelijke samenwerking te bevorderen. Het systeem kan geïmplementeerd worden om bestaande intergemeentelijke samenwerkingen te versterken, maar het kan ook een aanleiding zijn om nieuwe samenwerkingen op te zetten.

3. Bereik UiTPAS

Op 31 december 2023 werden er in totaal (sinds 2012) **469.636 UiTPAS-kaarten** uitgereikt, waarvan er 399.520 in principe momenteel nog geldig zijn²⁶. Figuur 6 toont een exponentiële trend in de aangroei van het aantal uitgereikte passen. Tussen 2014 en 2017 was de aangroei het sterkst en sinds 2017 is er een min of meer constante groei van 20% extra pashouders per jaar. Hierbij is het belangrijk op te merken dat dit alle pashouders zijn die ooit een UiTPAS hebben ontvangen. Deze cijfers zeggen niets over de activiteitsgraad van de pashouders (hoeveel sparen punten, ruilen voordelen en kopen tickets aan kortingstarief). Dit wordt besproken in de volgende hoofdstukken. .

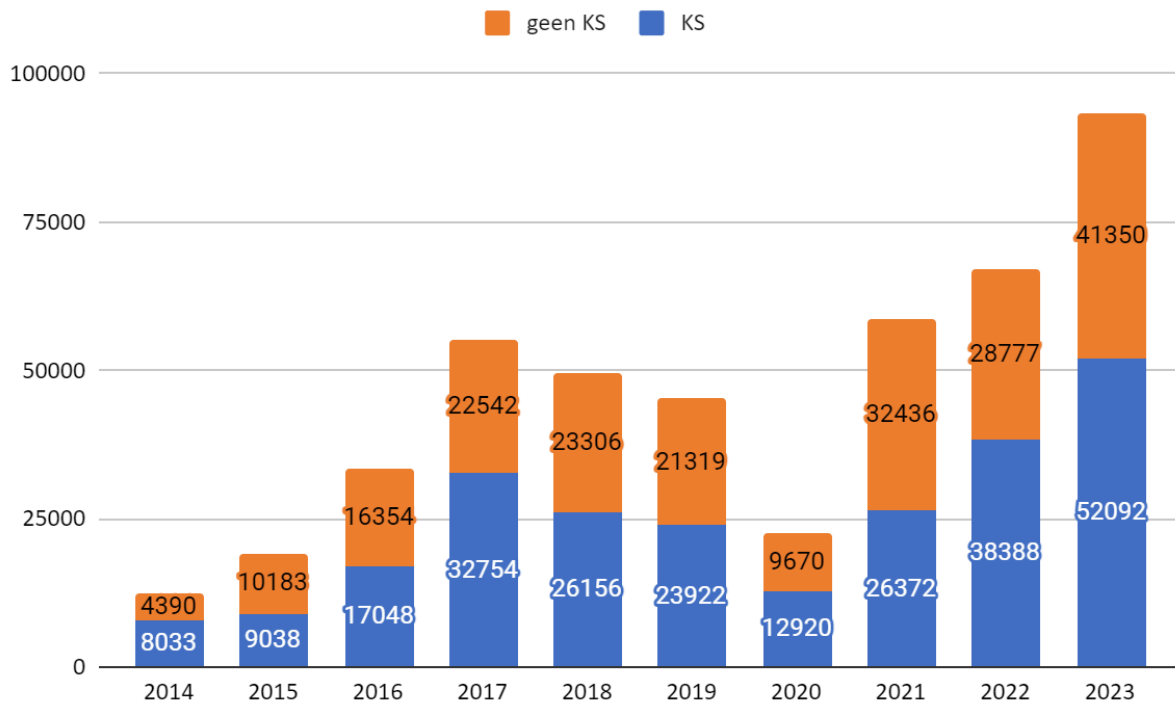
Figuur 6: Cumulatief aantal UiTPAS-kaarten sinds 2014

²⁶Het kortingstarief wordt jaarlijks automatisch gecheckt via de kruispuntbank. Hier kijkt men of personen met recht op kortingstarief nog een geldig statuut verhoogde tegemoetkoming hebben. Is dat het geval, dan wordt hun kortingstarief met een jaar verlengd (meestal wordt ongeveer 75% op deze manier verlengd). De andere krijgen een melding dat hun kortingstarief is vervallen, met daarbij de vraag om langs te gaan bij een balie (kan verschillen van regio tot regio) om te kijken of de pashouder toch nog recht heeft op het kortingstarief (kan bv omwille van een ander statuut: collectieve schuldenregeling, pleegzorg, via een armoedevereniging...)

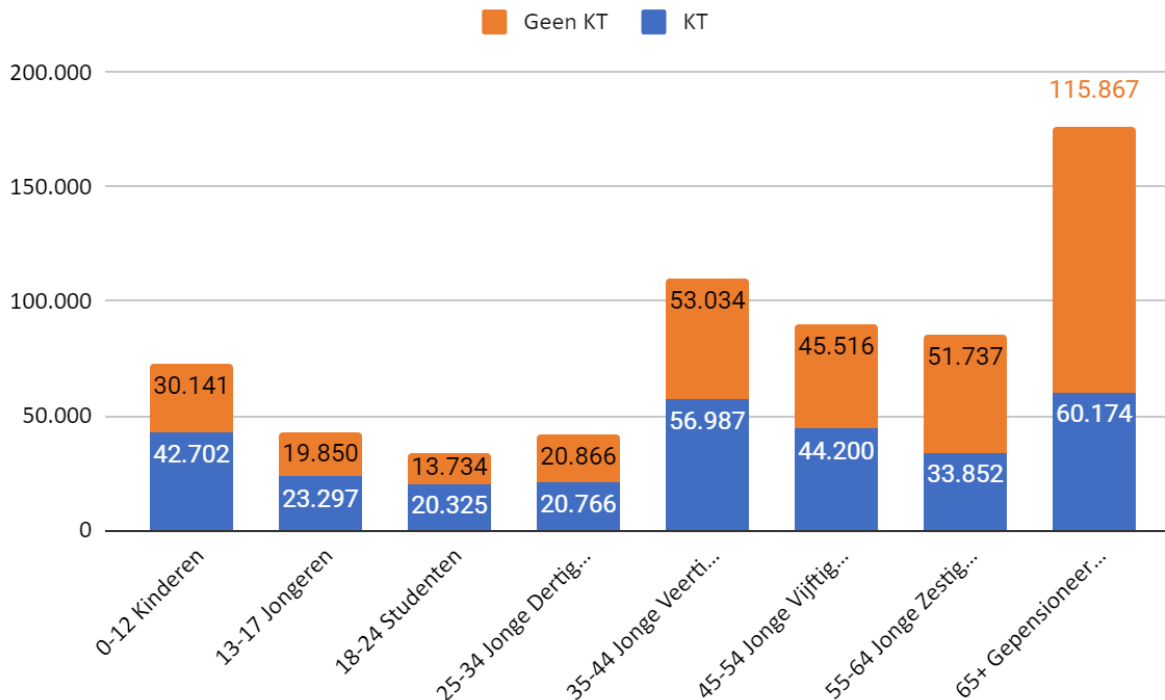
Figuur 7 geeft het aantal nieuw geregistreerde pashouders weer per jaar. In 2023 kwamen er 52.092 nieuwe pashouders met recht op kortingstarief en 41.350 pashouders zonder recht op kortingstarief bij.

Figuur 7: Aantal nieuw geregistreerde pashouders per jaar

Figuur 8 geeft een aandeel pashouders met kortingstarief weer naar leeftijd. Hier zien we dat in de jongste leeftijdsgroepen (tot 25 jaar) het aandeel pashouders met recht op kortingstarief het hoogste ligt. In de middenleeftijd zijn de aandelen ongeveer gelijk. Bij jonge zestigers en gepensioneerden ligt het aandeel pashouders zonder kortingstarief hoger.

Figuur 8: Aantal pashouders met recht op kortingstarief (KT) naar leeftijd (in 2023)

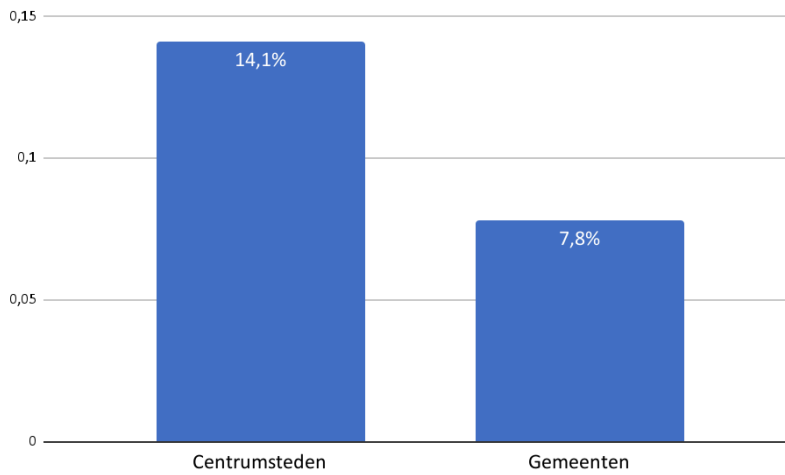
Figuur 9 toont dat er in Vlaamse centrumsteden gemiddeld 14% (SD=0,09) van de bevolking een UiTPAS heeft en in andere gemeenten gemiddeld 8 % (SD=0,06).²⁷ Deze figuur houdt geen rekening met het opstartjaar (hier zitten met andere woorden gemeenten bij die 1 tot 9 jaar met UiTPAS werken).

Figuur 10 toont de gemiddelde cumulatieve aangroei in het aantal UiTPAS-kaarten voor centrumsteden en gemeenten naar jaar sinds opstart²⁸. In centrumsteden is het initiële aantal (in jaar 1) al wat hoger en de aangroei is sterker in de daaropvolgende jaren. Over de verschillende jaren heen zien we dat er telkens bijna dubbel zoveel UiTPAS-houders zijn in de centrumsteden in vergelijking met gemeenten die even lang in een UiTPAS traject zijn gestapt. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het groter aandeel personen die recht hebben op kortingstarief. Daarnaast is het aanbod ook groter in steden waardoor het voor inwoners interessanter is om een UiTPAS aan te schaffen.

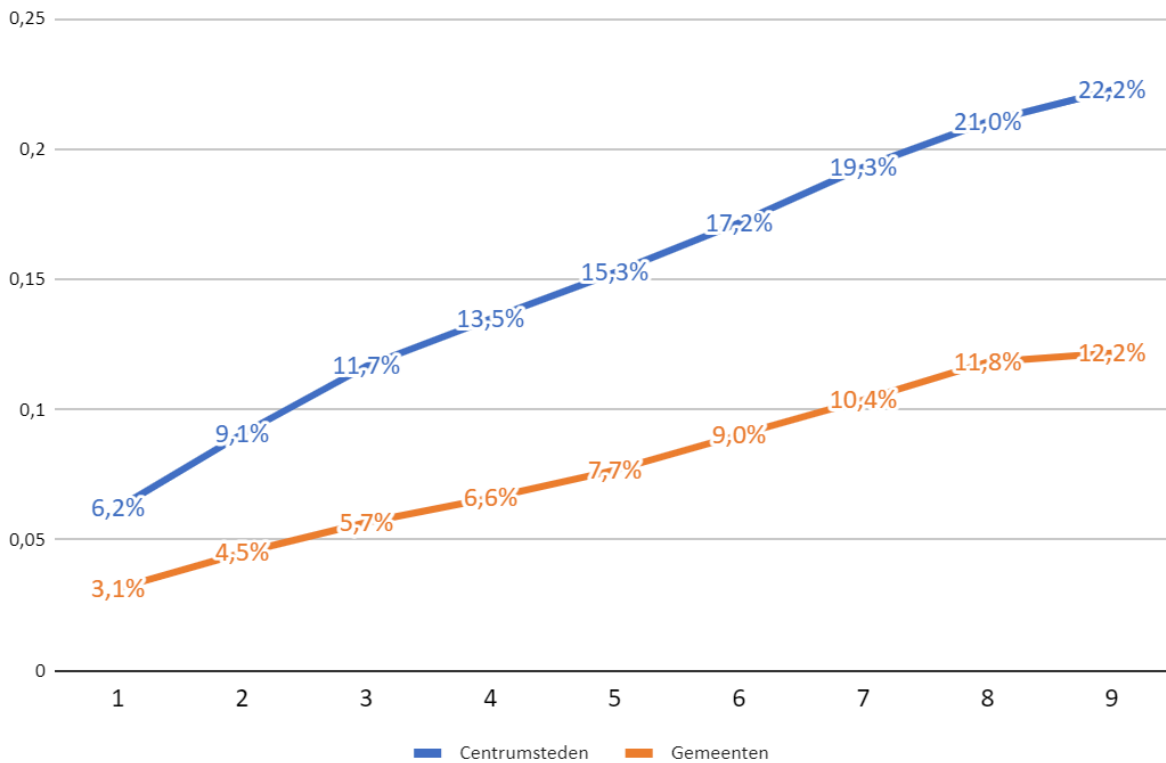
²⁷ Om deze cijfers te interpreteren kunnen we kijken naar het gemiddelde percentage personen met recht op verhoogde tegemoetkoming in dezelfde centrumsteden en niet-centrumsteden die werken met UiTPAS. In centrumsteden die werken met UiTPAS heeft gemiddeld 17,5% (SD=0,029) recht op een verhoogde tegemoetkoming, in niet-centrumsteden is dit 12,7% (SD=0,034). Er is dus nog iets meer groeimarge in niet-centrumsteden

²⁸ Voor jaar 1 nemen we het gemiddelde van het percentage pashouders voor alle gemeenten in hun eerste jaar (dat kan 2023 tot 2012 zijn). voor jaar 9 nemen we het gemiddelde van het percentage pashouders voor alle gemeenten in hun negende jaar. Hier worden dus enkel de gemeenten meegenomen die minstens 9 jaar bezig zijn.

Figuur 9 Gemiddelde procentuele aantal UiTPAS-houders in centrumsteden en andere gemeenten (op 31 december 2023)

Figuur 10: Cumulatieve gemiddelde aangroei in aantal pashouders per jaar sinds opstartjaar voor centrumsteden en andere gemeenten (% van de bevolking in de gemeente)

Besluit

Het cumulatief aantal uitgereikte UiTPAS-kaarten stijgt sterk sinds 2014, met een kleine dip tijdens corona, maar een sterk herstel tussen 2022 en 2024. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het aantal gemeenten dat er sinds 2021 is bijgekomen, maar ook een gestage groei van het aantal UiTPAS-gebruikers binnen gemeenten die al langer actief zijn met UiTPAS. Zeker binnen centrumsteden zien we een snelle groei van het aantal uitgereikte UiTPAS-kaarten. Gemiddeld heeft daar 14% van de bevolking een UiTPAS. In centrumsteden die meer dan 7 jaar bezig zijn loopt dit op tot boven de 20%. Voor niet-centrumsteden heeft gemiddeld 8% van de bevolking een UiTPAS en ook hier zien we een toename tot 10% na 7 jaar UiTPAS.

Mogelijke extra onderzoeksvragen

Welke factoren zorgen ervoor dat er procentueel meer pashouders zijn in centrumsteden dan in niet centrumsteden?

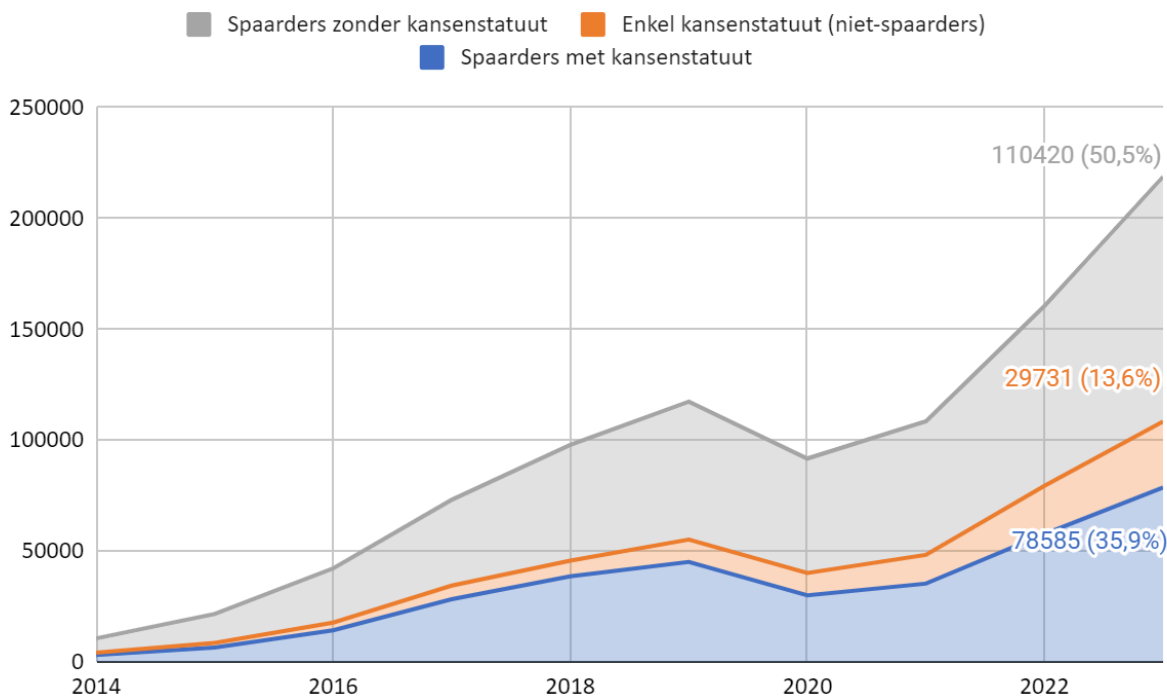
Welke factoren zorgen voor een blijvende aangroei van het aantal pashouders? Welke beleidsstrategieën worden hiervoor ingezet op lokaal niveau?

4. UiTPAS als spaar- en voordelenprogramma

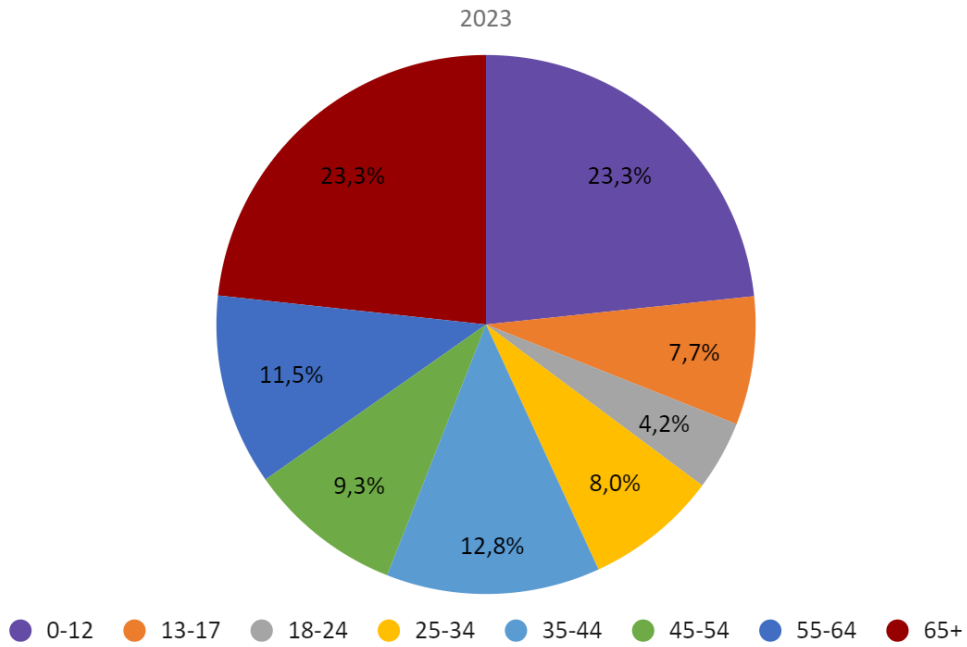
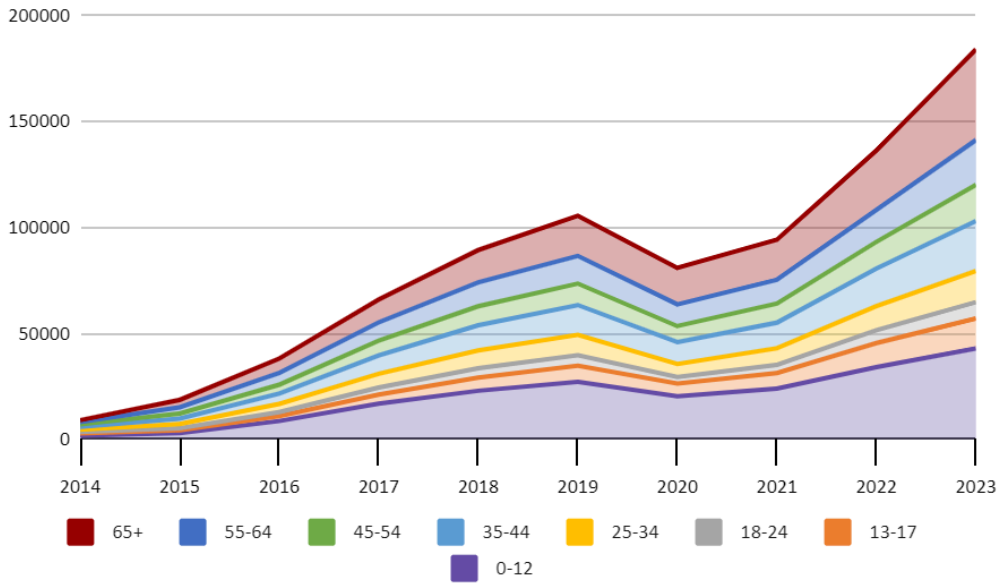
Om een indicatie te geven van de activiteitsgraad van pashouders kunnen we kijken naar het aantal personen dat punten heeft gespaard per jaar. Figuur 11 toont aan dat 110.420 pashouders zonder recht op kortingstarief en 78.585 pashouders met recht op kortingstarief punten hebben gespaard in 2023. Bij pashouders met recht op kortingstarief ligt het aantal spaarders iets lager omdat je hier ook een groep hebt die de pas exclusief gebruikt om tickets te kopen aan kortingstarief of het gebruiken als identicator om korting te krijgen bij andere diensten buiten het vrijetijdsaanbod. Als we kijken naar de leeftjidsverdeling zien we dat spaarders vaker gepensioneerd en kinderen jonger dan 12 jaar zijn (Figuur 12). In 2023 waren 42.913 (23,3%) spaarders jonger dan 12 jaar en 42.832 (23,3%) spaarders ouder dan 65. De 18 tot 24-jarigen sparen het minste (7.659 of 4,2% spaarders in 2023). Als we dit opsplitsen naar pashouders met recht op kortingstarief, zien we dat het daar vooral kinderen en jongeren zijn die sparen. Binnen de groep zonder recht op kortingstarief vinden we vaker 65 plussers terug.

Het valt op dat het totale aantal actieve UiTPASsen in 2023 lager ligt dan het totaal aantal uitgereikte passen door de jaren heen. Van de 456.850 UiTPassen die ooit zijn uitgereikt waren er 218.736 actief (geparticipeerd aan kortingstarief of punten gespaard) in 2023 (47,9%) en 189.005 gebruikers hebben punten gespaard in 2023 (41,4%).

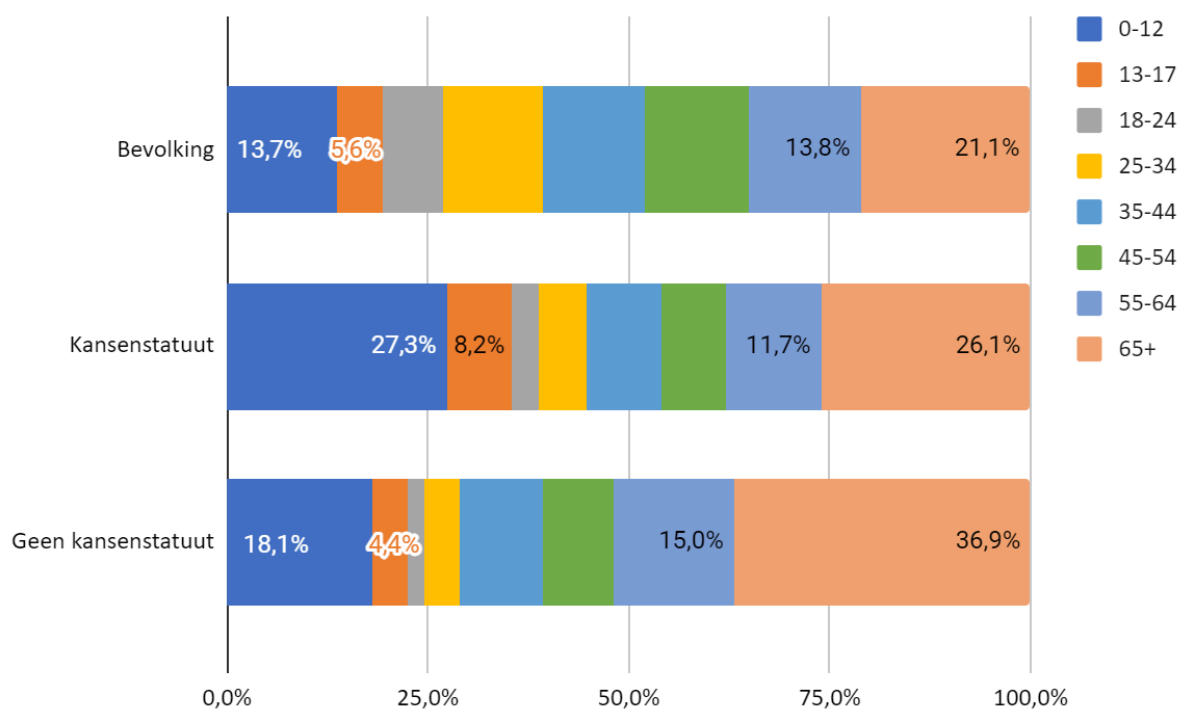
Figuur 11: Totaal aantal (actieve) spaarders per jaar, opgesplitst naar recht op kortingstarief (Kansenstatuut)

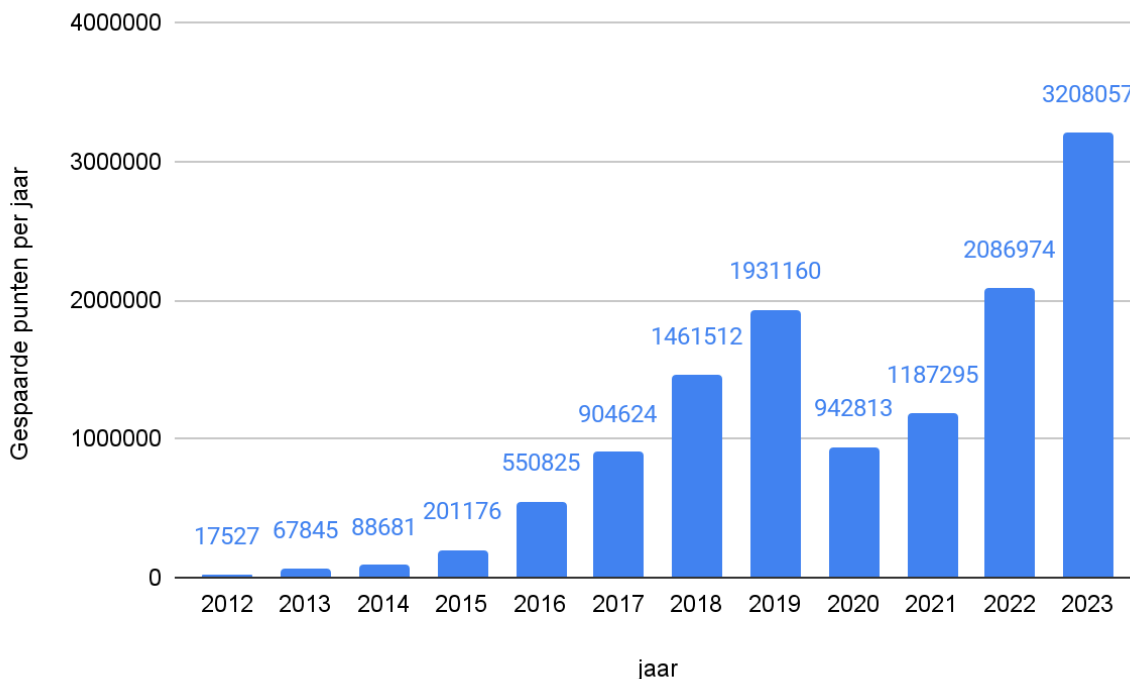
Figuur 12: Totaal aantal (actieve) spaarders per jaar, opgesplitst naar leeftijd

Figuur 13: Totaal aantal (actieve) spaarders per jaar, opgesplitst naar leeftijd en recht op kortingstarief (kansenstatuut) in 2023

Figuur 14: Totaal aantal gespaarde punten per per jaar

Figuur 14 geeft een overzicht van het aantal gespaarde punten per jaar. We zien een duidelijke stijgende trend, met een tijdelijke terugval in 2020-2021 door corona. In 2023 werden 3.208.057 punten gespaard.

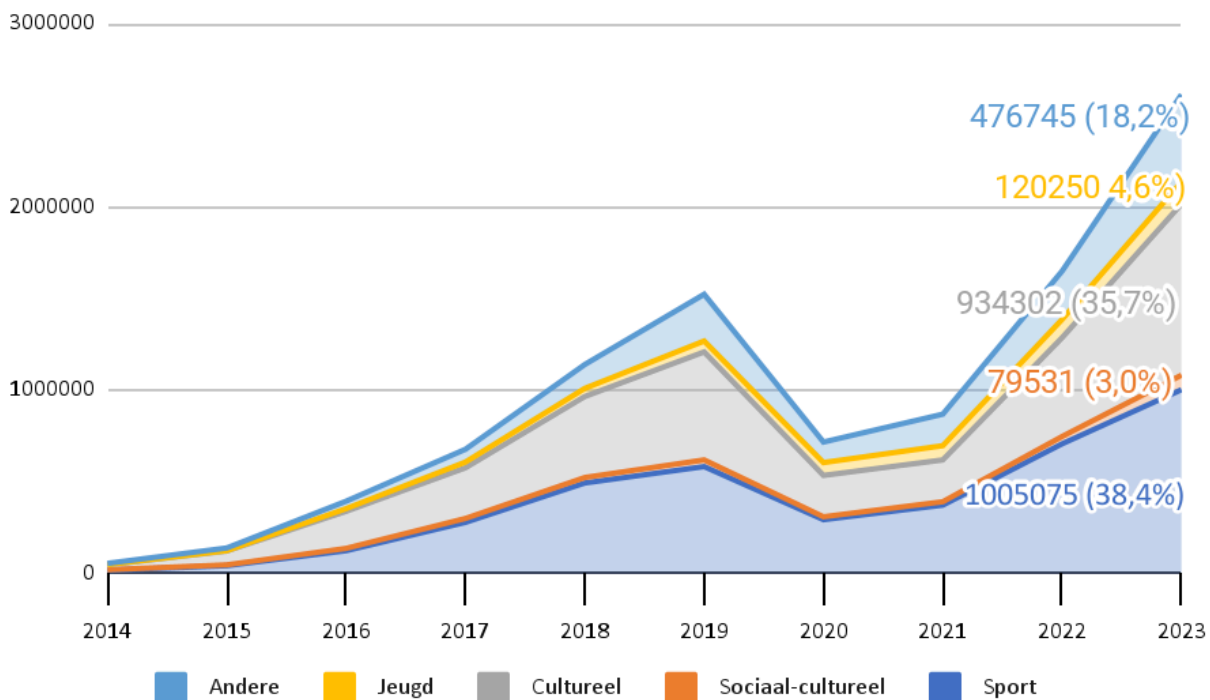
Het aantal gespaarde punten is groter dan het aantal check ins, wat het aantal keer is dat een UiTPAS wordt uitgelezen. Zo krijgen leden van een sport- en jeugdclub met één check-in vaak meteen 25 punten, goed voor alle deelnames van het hele jaar.

Figuur 15 deelt het aantal check-ins op naar type activiteit. In 2023 waren er 1.005.075 check-ins bij sportactiviteiten (38,4%) en 934.302 check-ins bij cultuuractiviteiten (35,7%). Bij sociaal-culturele activiteiten (79.531 of 3,0%) en jeugdactiviteiten²⁹ (120.250 of 4,6%) zijn er minder check-ins. Het segment 'Andere' omvat onder meer activiteiten in het DKO, in scholen, bij gemeentelijke diensten,...Met 476.745 check-ins is dit segment goed voor een belangrijk deel (18,2%) van de geregistreerde participaties.³⁰ In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de verschillende activiteiten die ondergebracht worden in de verschillende types activiteiten.

²⁹ Wanneer we jongeren (0 tot 24 jaar) apart nemen, zien we dat 15,3% in 2023 punten heeft gespaard bij jeugdactiviteiten (dit cijfer is min of meer stabiel sinds 2016).

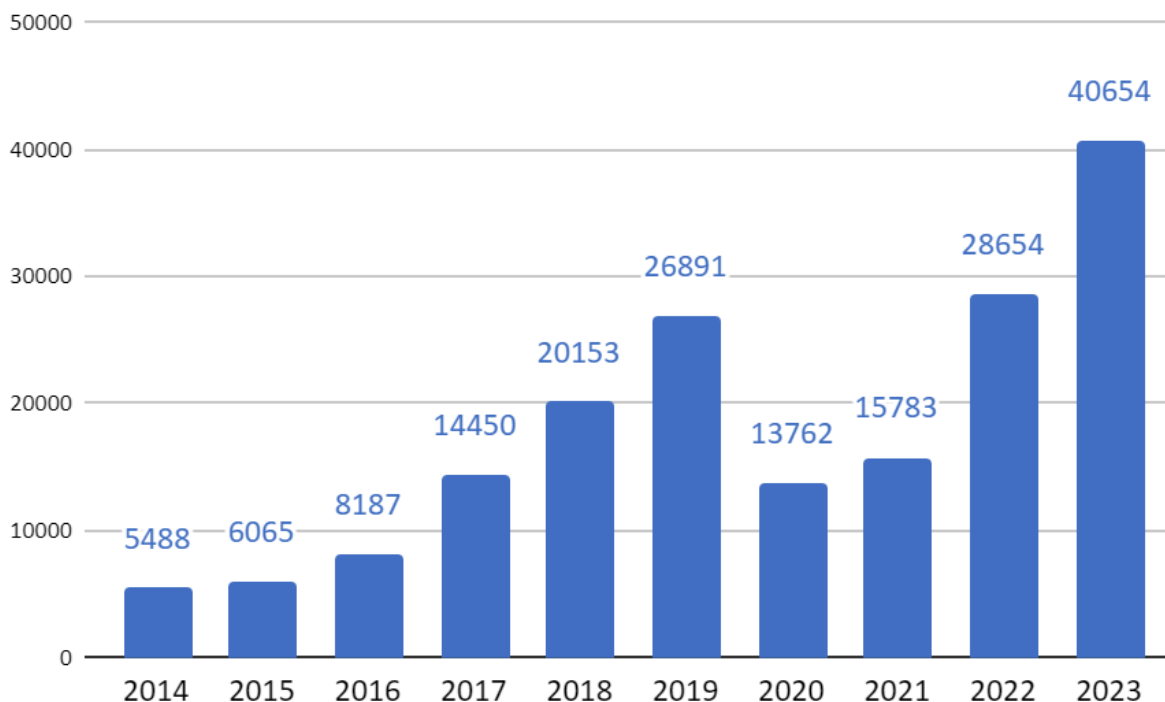
³⁰ Wanneer we deze gegevens opsplitsen naar het al dan niet gebruikmaken van kortingstarief zien we dat personen met kortingstarief significant vaker punten sparen bij sportactiviteiten, en personen zonder kortingstarief bij cultuuractiviteiten (telkens een verschil van 10 procentpunten). Voor andere activiteiten zijn er geen significante verschillen.

Figuur 15: Totaal aantal check-ins per jaar, opgesplitst naar type activiteit

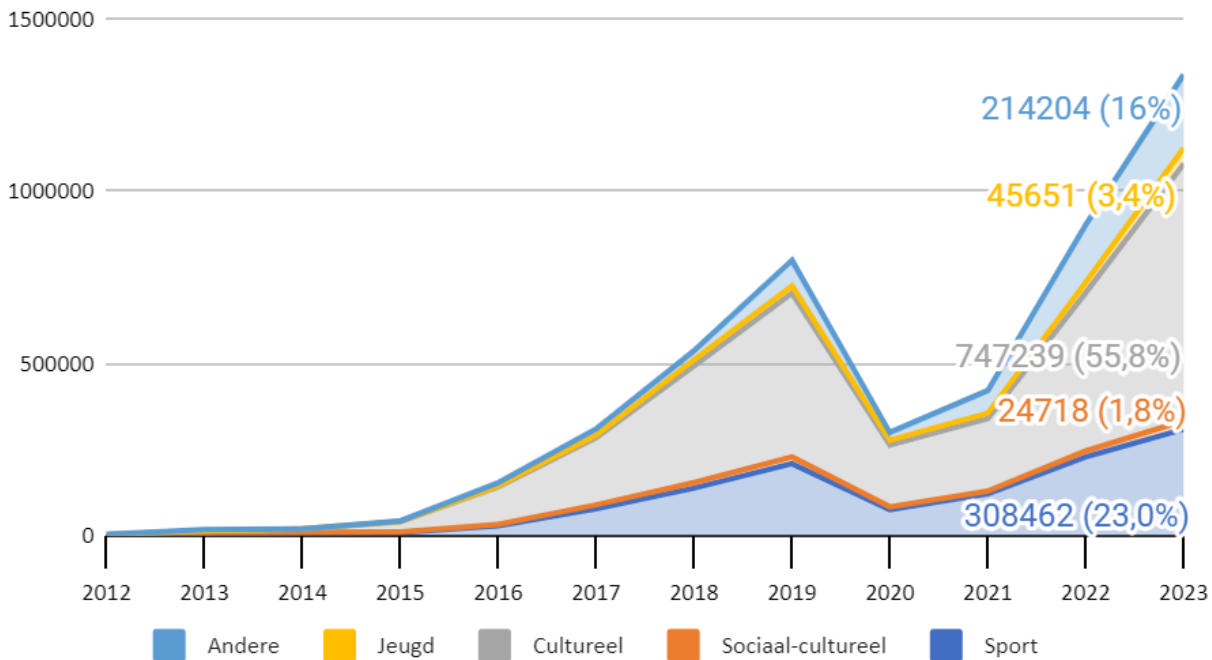
Figuur 16 toont het aantal personen dat punten heeft ingeruild per jaar. Hier zien we dat het omruilen wat achterblijft op het sparen (iets minder dan helft van de UiTPAS-houders die punten sparen, ruilen ook om in voordelen). Sinds 2012 werden er 4.843.359 punten omgeruild door 90.720 personen, wat resulteerde in 517.719 omruilingen.

Figuur 16: Aantal personen dat punten heeft omgeruild per jaar

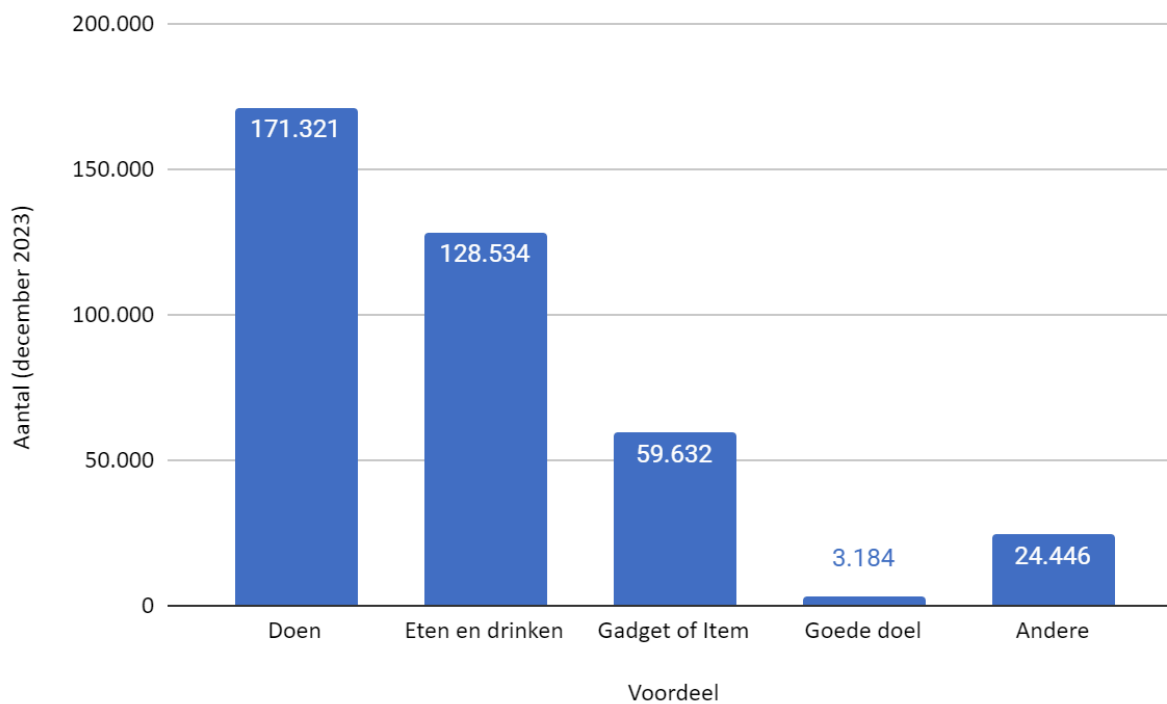

In totaal werden er 1.340.274 punten omgeruild in 2023 door 40.654 personen. Figuur 17 toont waar deze punten werden omgeruild. Het valt op dat het merendeel van deze punten worden omgeruild bij culturele activiteiten (55,8%) en wat minder bij sport (23,0%) en andere activiteiten (16,0%) in vergelijking met het aantal punten dat hier gespaard wordt. Bij jeugd- en sociaal-culturele activiteiten werden minder punten gespaard (zie figuur 15) en ook minder punten omgeruild (Figuur 17).

Figuur 17: Totaal aantal omgeruilde punten per jaar, opgesplitst naar type activiteit

Figuur 18: Type aangeboden omruilvoordelen (december 2023)

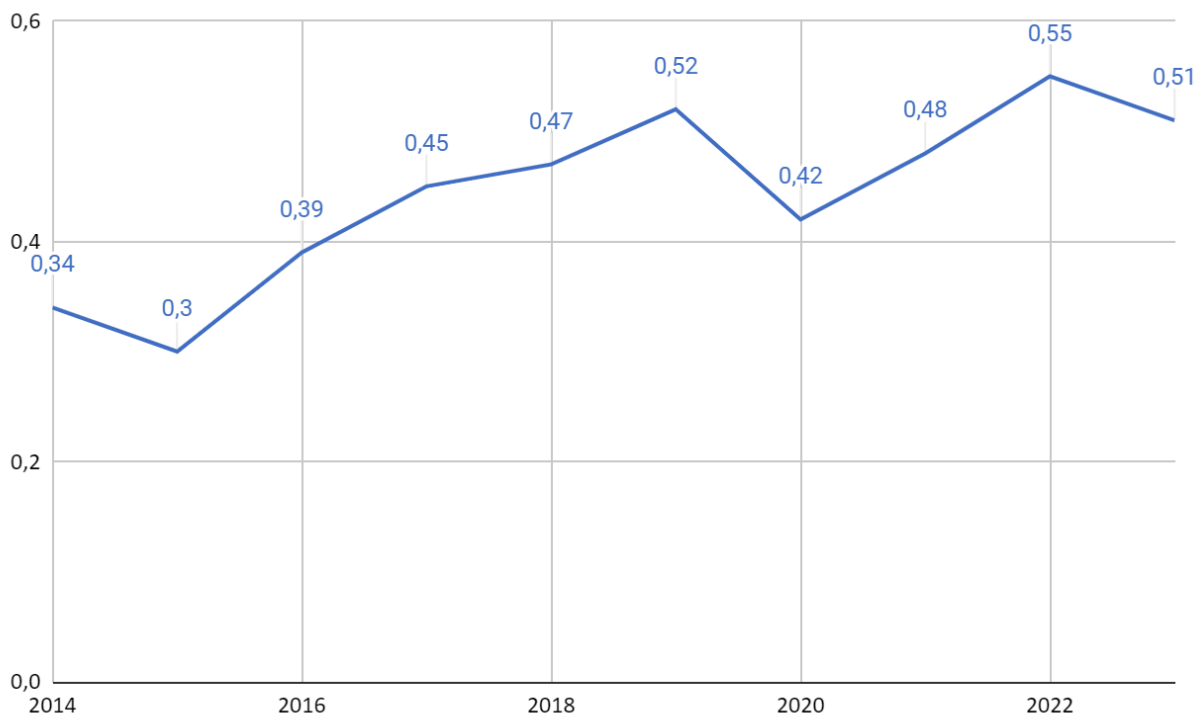
Figuur 18 laat zien dat de meeste omruilvoordelen 'doe activiteiten' zijn, zoals een gratis zwembeurt of gratis filmtickets. Op de tweede plaats staat eten en drinken, en in de meeste gevallen zijn dit gratis koffie's of drankjes bij de aanbieder. Tabel 1 laat zien bij welke activiteiten er meer dan 1000 punten werden omgeruild in 2023. Dit was het geval bij 17 aanbieders. 6 keer ging het om een gratis zwembeurt en 11 keer om een gratis of drankje bij de aanbieder. Daarnaast worden er ook kortingen op cinematickets, boeken en jongerencheques aangeboden die relatief vaak worden omgeruild (telkens meer dan 500 punten per organisatie).

Tabel 1: Activiteiten waar meer dan 100 punten werden omgeruild in 2023

10 gratis koffie's of thee's	1007
gratis zwembeurt	1031
gratis zwembeurt	1038
Gratis zwembeurt	1067
Drankje in het Lokaal Dienstencentrum	1071
Gratis kop koffie, thee of frisdrank	1100
Drankje	1172
Gratis Koffie	1241
1 gratis koffie of thee	1252
Gratis koffie of thee	1301
Een consumptie (koffie of frisdrank aan laagste tarief)	1318
5 gratis koffie's of thee's	1631
Gratis koffie	1849
Gratis zwembeurt	1945
1 EUR korting op een zwembeurt in het stedelijk zwembad	2107
Gratis drankje	2855
Gratis zwembeurt	5806

Op 31 december 2023 werden er sinds de start van UiTPAS 12.131.716 punten gespaard en 4.843.197 punten omgeruild, wat neerkomt op een ruilratio van 39,9%. Figuur 19 geeft deze ratio tussen het aantal gespaarde en geruilde punten per jaar weer. Hier zien we dat deze in stijgende lijn zat tot 2019, een terugval heeft gekend tijdens corona en sinds 2022 terug op het niveau van 2019 is gekomen. Voor elke 2 punten die er gespaard worden, wordt er ongeveer 1 punt omgeruild.

Figuur 19: Ruilratio per jaar (totaal aantal punten geruild/ totaal aantal punten gespaard)

Besluit

In 2023 hebben 189.005 pashouders minstens één punt gespaard. Pashouders zonder recht op kortingstarief sparen vaker aangezien pashouders met recht op kortingstarief hun UiTPAS ook exclusief kunnen gebruiken om aan kortingstarief activiteiten te doen. Verder zien we dat vooral de jongste groep (jonger dan 12 jaar) en de oudste groep (ouder dan 65) de meest fervente spaarders zijn. De meeste punten worden gespaard op sport- en cultuuractiviteiten. Als we vervolgens kijken naar het aantal omgeruide punten, dan zien we dat er disproportioneel veel punten worden omgeruild bij cultuuractiviteiten (58% van de punten werden hier omgeruild in 2023, terwijl er maar 36% van de punten gespaard werd). Als we de corona periode buiten beschouwing laten dan zien we dat de ruilratio rond de 0,5 ligt. Ongeveer de helft van de punten die gespaard worden, worden dus ook effectief omgeruild. Een uitdaging voor UiTPAS is dus om mensen van verschillende leeftijden met een UiTPAS te motiveren om te blijven sparen en ruilen. Een belangrijke uitdaging is hier om het aanbod aan omruilvoordelen uit te breiden, en dan vooral bij sportorganisaties, waar relatief weinig geruild wordt. Momenteel bestaat het aanbod voor omruilvoordelen vooral uit gratis drankjes bij cultuurhuizen en gratis zwembeurten voor sport.

Mogelijke extra onderzoeksvragen

Hoe ervaren pashouders het spaar- en voordeelprogramma?

Wat zorgt ervoor dat pashouders na een tijd afhaken met sparen?

Waarom haken vooral (jong-)volwassenen af?

Welke factoren zorgen ervoor dat er meer geruild zou worden? Hoe effectief is dit in het kader van extra participatie?

Welke factoren bepalen of organisatoren (sport/jeugd/cultuur) omruilvoordelen aanbieden of niet? Waarom is het aanbod in sport kleiner dan het aanbod in cultuurorganisaties?

5. UiTPAS als kortingsinstrument voor mensen met een beperkt budget

UiTPAS streeft ernaar om mensen met een beperkt budget volwaardig te laten deelnemen aan een breed scala aan vrijetijdsactiviteiten, waaronder cultuur-, sport- en jeugdactiviteiten in de buurt.

5.1. Solidaire kostendeling

UiTPAS speelt rechtstreeks in op de financiële drempel via de 'solidaire kostendeling': een gedeelde financiële inbreng van de organisator, lokale overheid en de deelnemer. Als best practice geldt de verdeling 20 (persoon met een beperkt budget), 40 (derving organisator) en 40 (tussenkost lokaal bestuur). Lokaal kan er van afgeweken worden voor zover een persoon met een beperkt inkomen maximaal 25% van de prijs betaalt en een organisator minstens 10% derft. **Eind 2023 werken 27 van de 32 UiTPAS-regio's met de verdeelsleutel 20-40-40**.

Soms hanteren lokale besturen uitzonderlijke verdeelsleutels om zo organisaties te ondersteunen waar de financiële impact groter is. Zo ondersteunen lokale besturen soms organisatoren door extra tussen te komen via subsidiereglementen. Soms hanteren ze bv een afwijkende verdeelsleutel (20-60-20) voor ondersteuning van de sportsector waarbij een lokaal bestuur dan 60% van de korting voor zijn rekening neemt en de sportclub 20%. Een andere populaire manier om organisaties te ondersteunen is de 5%-regel. Deze houdt in dat de standaard verdeelsleutel wijzigt zodra meer dan 5% van de deelnemers recht hebben op kortingstarief, waardoor er een plafond op de kosten wordt gezet voor organisatoren. Wanneer er meer dan 5% deelneemt aan kortingstarief, vervalt de derving vanuit de organisatie en staat de lokale overheid in voor de volledige derving (vanaf de eerste inschrijving tegen kortingstarief na die eerste 5%).

Een overzicht van alle geldende verdeelsleutels vind je [hier](#).

5.2. Afbakening doelgroep kortingstarief

Eind 2023 zijn bij 31 van de 32 UiTPAS-regio's verhoogde tegemoetkoming en collectieve schuldenregeling de basiscriteria³¹ om in aanmerking te komen voor een UiTPAS met recht op kortingstarief. Vaak worden deze aangevuld met nog andere criteria zoals: leefloon, inkomensgarantie voor ouderen (IGO), European disability Card, pleegkinderen, het verblijven in een Lokaal Opvanginitiatief of Rode kruiscentrum voor asielzoekers ...

³¹ situatie 16/3/2024: 33 van de 34 UiTPASregio's hebben verhoogde tegemoetkoming en collectieve schuldenregeling als basis

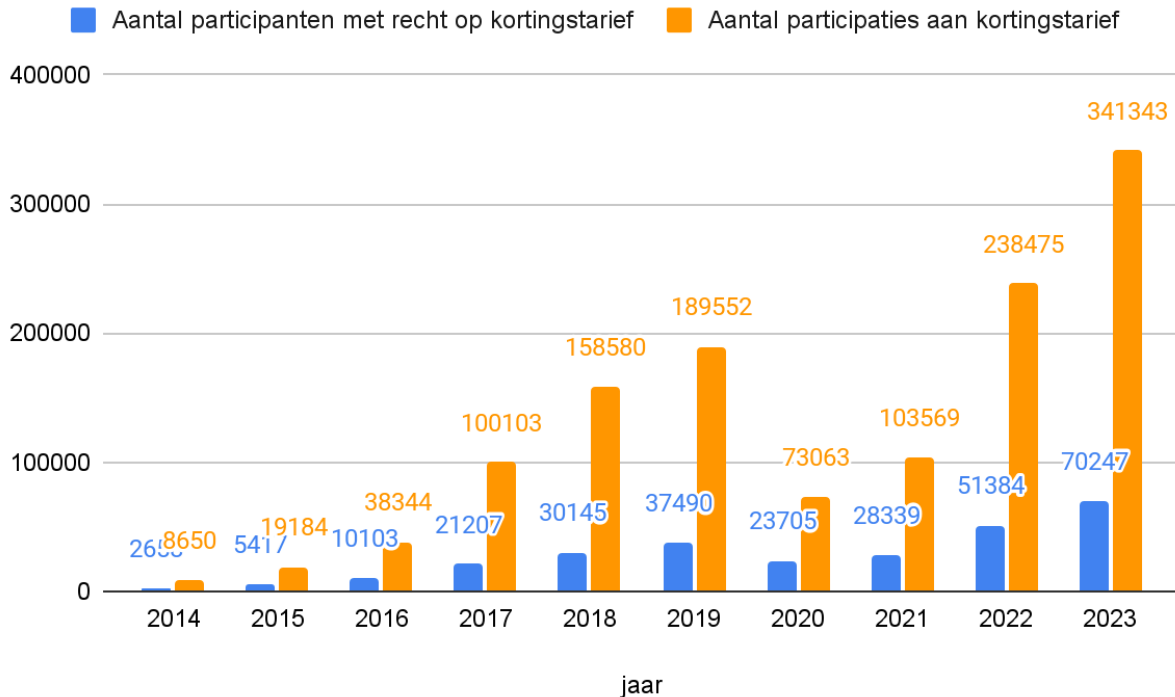
Enkel in zuidwest zie je een ander beeld. Binnen die regio gelden er verschillende criteria per lokaal bestuur, waarbij sommige gemeenten de doelgroep nauwer afbakenen.

Een overzicht van alle geldende criteria vind je [hier](#)

5.3. UiTPAS gebruik met kortingstarief

Personen met recht op kortingstarief kunnen de kaart gebruiken om korting te krijgen bij activiteiten. Figuur 20 toont de evolutie in het aantal pashouders met recht op kortingstarief die effectief aan kortingstarief hebben geparticipeerd in dat jaar (blauw) en het totale aantal tickets dat aan kortingstarief werd gekocht. Daarin zien we een duidelijke stijgende curve, op de covid jaren 2020 en 2021 na. Zeker na 2021 is er dus een sterke stijging in zowel het aantal mensen als het aantal activiteiten die deze mensen doen met kortingstarief. In 2023 hebben 70.644 personen gebruik gemaakt van 342.787 kortingen.

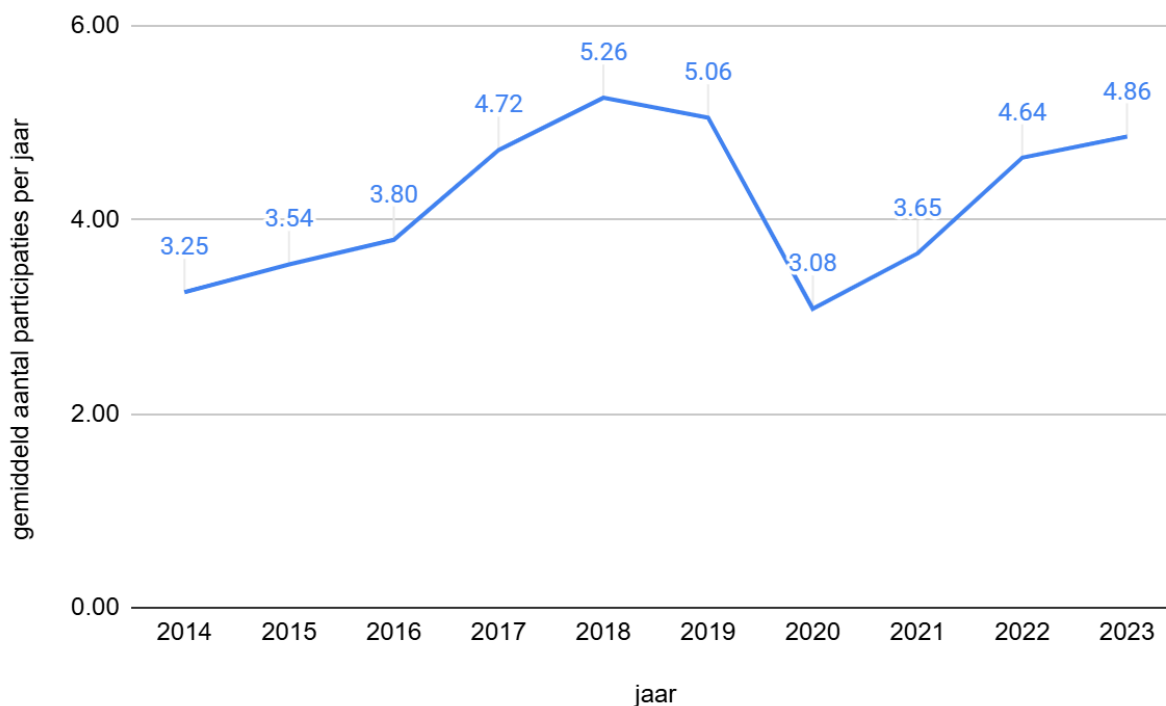
Figuur 20: Aantal participanten en participaties aan kortingstarief per jaar

Het gemiddeld aantal activiteiten dat mensen met recht op kortingstarief deden met hun UITPAS is tussen 2014 en 2018 gestegen van 3 naar 5 activiteiten per jaar. Een participatie kan hier gaan om een losstaande activiteit (een cultuurvoorstelling, een zwembeurt,...) of een inschrijving in een terugkerende activiteit (Deeltijds Kunstonderwijs, lidgeld sportclub). We maken hier dus een onderschatting van het aantal werkelijke activiteiten aangezien terugkerende activiteiten slechts één keer geteld worden (zie verder)³².

Tijdens corona is er een terugval geweest. In 2023 participeren pashouders met recht op kortingstarief gemiddeld terug aan 5 activiteiten per jaar met kortingstarief.

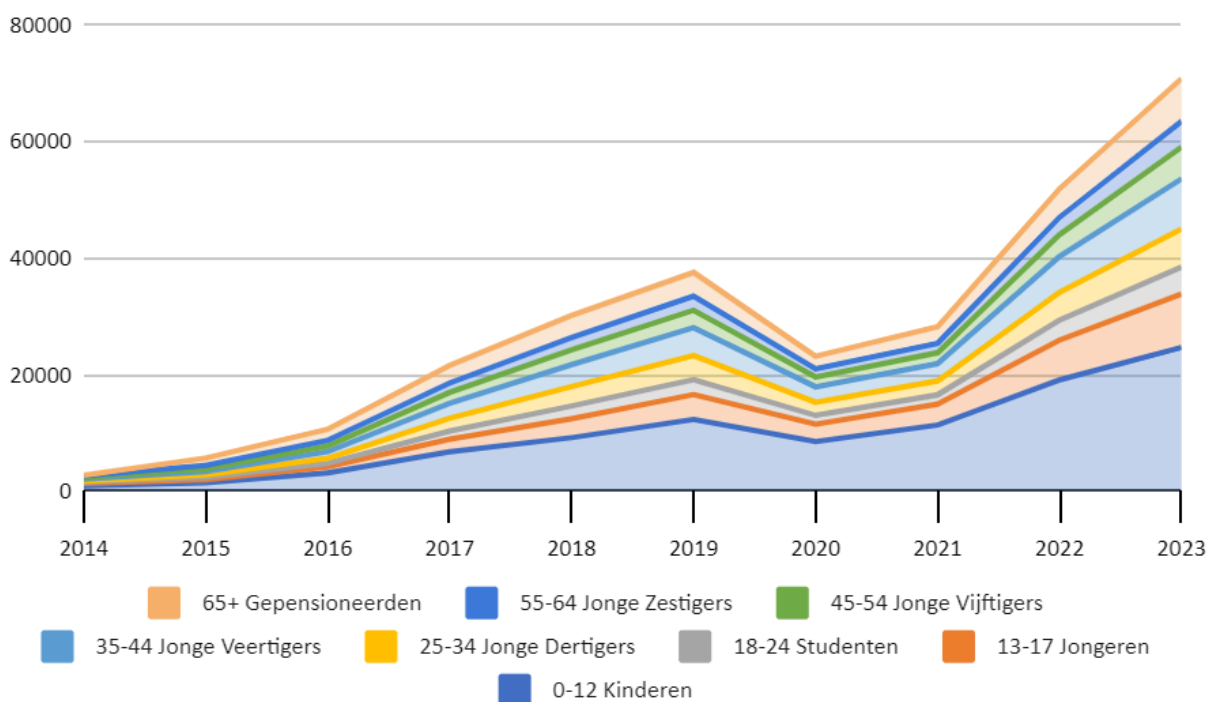
Figuur 21: Gemiddeld aantal activiteiten aan kortingstarief per pashouder per jaar

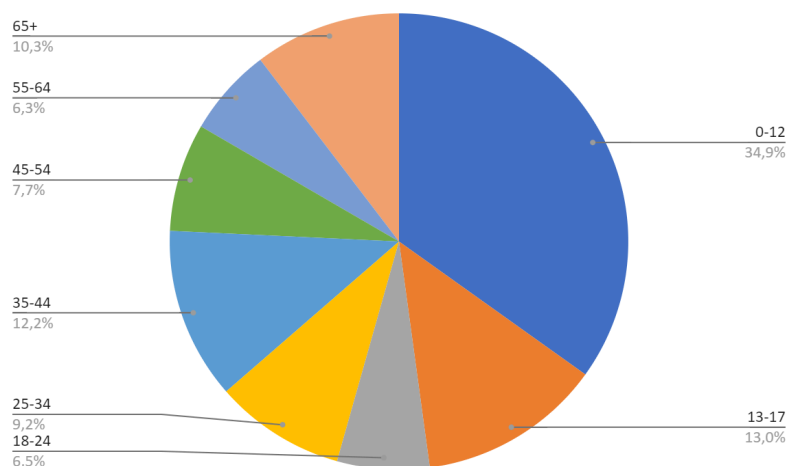
³² Het gaat hier enkel over vrijetijdsactiviteiten. UITPAS wordt ook gebruikt als identificator buiten vrije tijd. Dit om korting te geven aan mensen die recht hebben op kortingstarief in sociale restaurants, sociale kruideniers/Ruilwinkels, Minder Mobiele Centrale, Kinderopvang, Kringloopwinkels,...Aangezien het hier niet gaat over vrije tijd, worden deze acties niet geregistreerd in het UITPASsysteem.

Als we kijken naar de leeftijdsverdeling zien we dat het grootste aandeel van deze kortingen wordt gebruikt voor kinderen tussen de 0 en 12 jaar (34,9%) en jongeren tussen 13 en 17 jaar (13%).

Figuur 22: Aantal pashouders dat gebruik heeft gemaakt van kortingstarief per jaar naar leeftijd

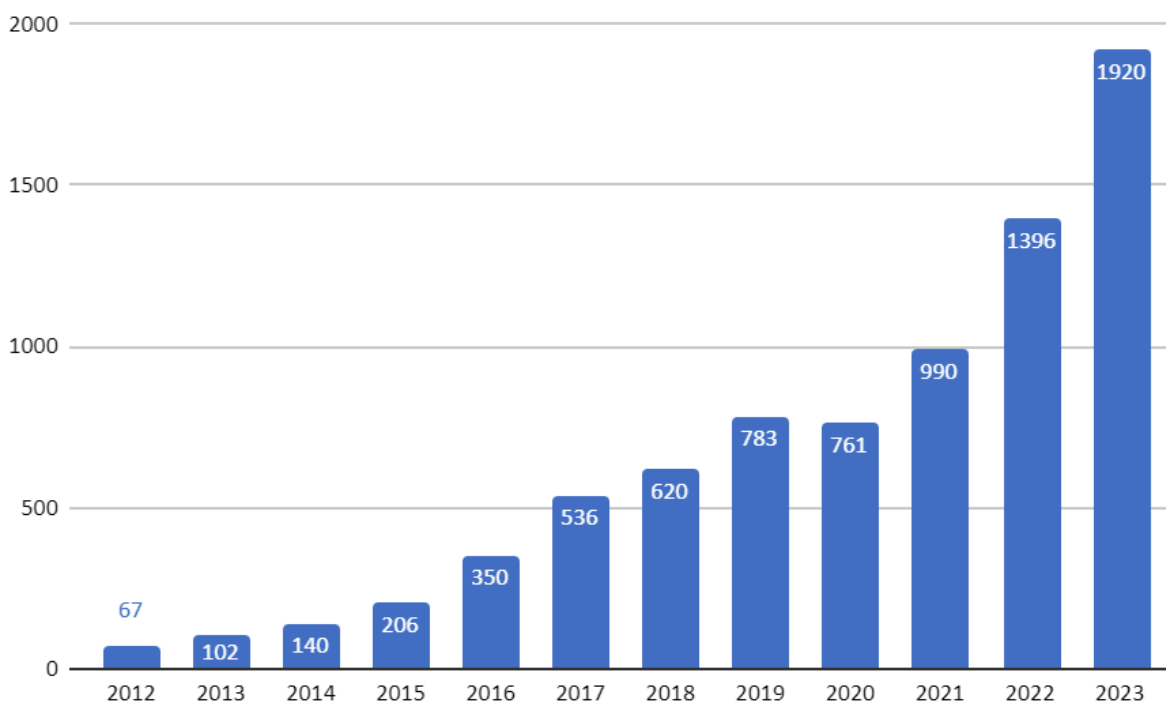
Figuur 23: Percentage pashouders dat gebruik heeft gemaakt van kortingstarief naar leeftijd

Het aantal organisatoren dat via UiTPAS een kortingstarief hebben uitgereikt is sterk gestegen in de voorbije 10 jaar. Die toename is vooral toe te schrijven aan de toename in het aantal gemeenten (en dus ook toename van aantal organisatoren) dat met UiTPAS werkt. In 2023 werd bij 1.920 organisaties minstens 1 kortingstarief geregistreerd. (Figuur 24).

Als je kijkt naar het totaal aantal organisaties dat werkt met UiTPAS (Figuur 25), valt op dat er veel organisaties zijn die niet jaarlijks een kortingstarief registreren. In 2023 registreerden 39% van hen een kortingstarief (Figuur 26). Hier zien we de laatste jaren een heel lichte stijgende trend.

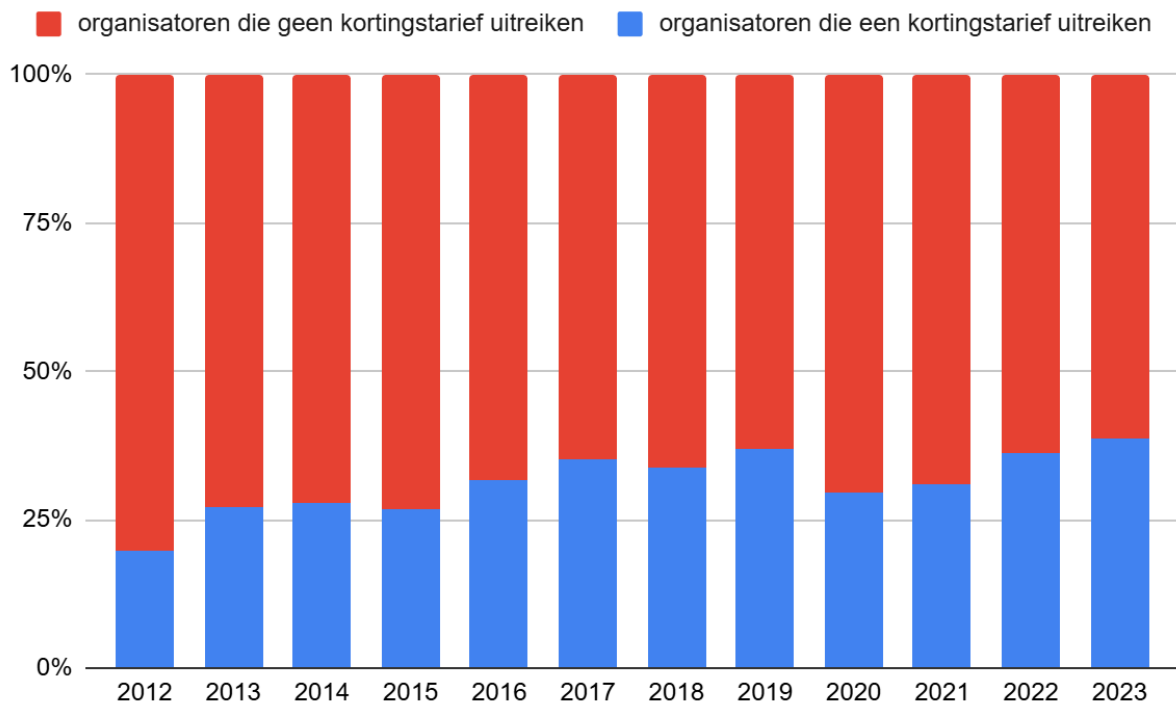
Figuur 24: Aantal organisaties die kortingstarief hebben uitgereikt via UiTPAS

Figuur 25: Evolutie aantal organisaties

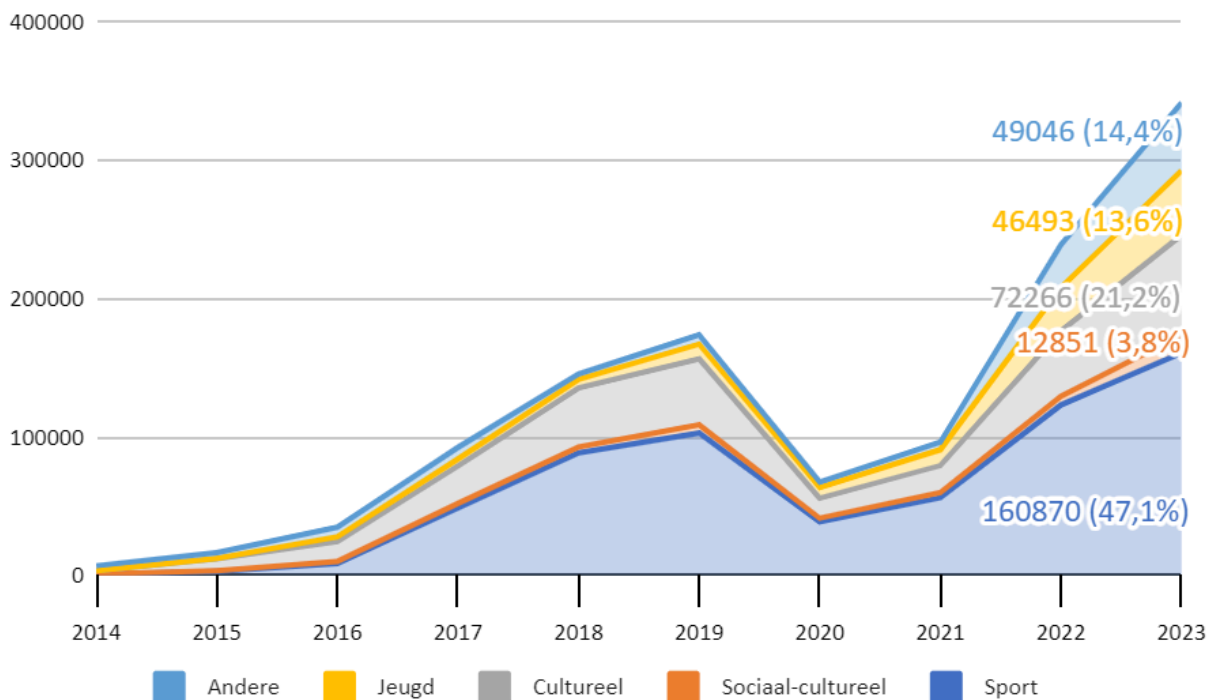

Figuur 26: Verdeling organisatoren die wel dan niet een kortingstarief hebben uitgereikt

Figuur 27 laat zien dat het grootste aantal kortingstarieven via sport worden uitgereikt. In het volgende deel gaan we dieper in op de kostenstructuur voor lokale overheden, maar we geven hier al mee dat van de 160.870 kortingstarieven die aan sport werden uitgereikt, er 11.511 via sportclubs werden uitgereikt. Dat zijn eenmalige tussenkomsten voor lidgeld bij een sportvereniging, waardoor zij dus eigenlijk veel meer unieke activiteiten omvatten. Hetzelfde geldt voor het Deeltijds Kunstonderwijs (5.519 tarieven), die onder 'Andere' wordt gerekend. We onderschatten hier dus het aantal werkelijke singuliere activiteiten die met kortingstarief werden gedaan.

Figuur 27: Totaal aantal kortingstarieven uitgereikt per jaar en per sector

Besluit

Het aantal personen dat gebruikmaakt van een kortingstarief gaat in stijgende lijn, met een dip tijdens corona, een herstel in 2022 en een sterke toename in 2023 (tot meer dan 70.000 personen). Die toename is vooral toe te schrijven aan de toename in het aantal gemeenten (en dus ook toename van aantal organisatoren) dat met UiTPAS werkt. Ook het aantal activiteiten die personen met een kortingstarief doen, heeft zich terug hersteld sinds corona (gemiddeld 5 activiteiten per jaar). Bijna de helft van deze kortingstarieven worden bij sportorganisaties opgenomen. Wat aangeeft dat UiTPAS het brede vrijetijdsaanbod bestrijkt. Bijna de helft van de kortingstarieven worden opgenomen door kinderen en jongeren (tot 17 jaar), wat aangeeft dat UiTPAS een belangrijk instrument is om kansarmoede op vlak van vrije tijd bij kinderen en jongeren tegen te gaan.

Mogelijke extra onderzoeksvragen

Waarom zijn er 5 regio's die niet werken met de 20-40-40?

We zien verschillen tussen regio's over welke criteria ze bovenop Verhoogde Tegemoetkoming en collectieve schuldenregeling erbij nemen. Daarnaast zien we lokale besturen zoeken naar verschillende manieren om organisatoren te ondersteunen en/of zelf te werken met beperkingen. Is er nood aan een algemeen Vlaams kader?

Wordt er specifiek ingezet op UiTPAS om kinder- en jongerenarmoede tegen te gaan?

Op dit moment zijn er 4.952 organisatoren geregistreerd in het UiTPAS systeem, waarvan bij 1.920 in 2023 minstens 1 kortingstarief geregistreerd is. Zijn pashouders genoeg op de hoogte van het aanbod van wie deelneemt?

Wat zijn de gevolgen van het toenemend belang van sport en sportclubs binnen het aanbod van kortingstarieven? Zetten steden en gemeenten hier expliciet op in?

Hoe kunnen aanbieders van cultuur toch voldoende mensen met kortingstarief aantrekken?

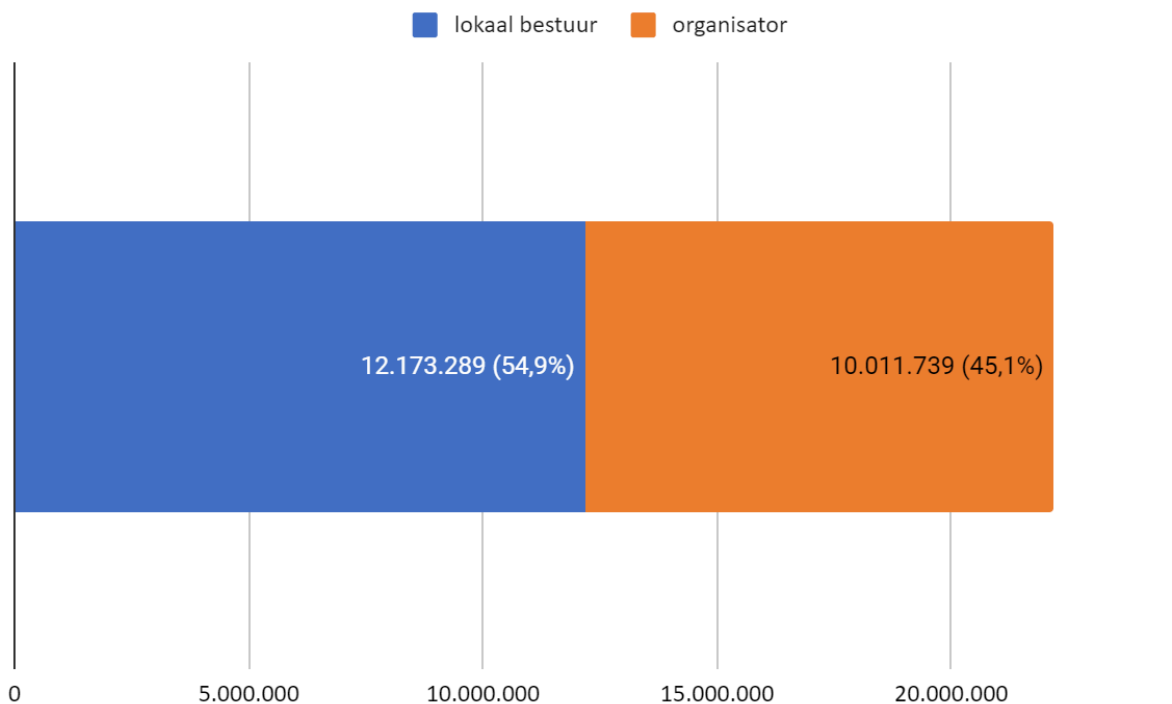
5.4. Budgettaire impact retributies voor mensen met een beperkt budget

5.4.1. Evolutie financiële impact

In wat volgt bespreken we de financiële impact van UiTPAS op lokale besturen en organisatoren. We kijken hier enkel naar kosten die gemaakt worden door retributies aan kortingstarief via de solidaire kostendeling (personeel- en werkingskosten worden dus niet in rekening gebracht). In figuur 25 zie je de totale tussenkomst aan tickets aan kortingstarief sinds de start van het programma tot en met 31 december 2023. In totaal werd voor € 22.185.028,48 korting toegekend aan pashouders die recht hebben op kortingstarief. In 2023 werd voor € 6.269.675 korting toegekend via kortingstarief aan 70.247 pashouders, wat neerkomt op een gemiddelde jaarlijkse korting van € 89,3 per pashouder met kortingstarief. Deze korting wordt gedeeld tussen organisator en het lokaal bestuur waar de pashouder woont. Hoewel de geldende solidaire kostendeling uitgaat van een 20-40-40 verdeling, waarbij zowel de organisator als het lokaal bestuur instaan voor elk de helft van de korting, zie je dat lokale besturen voor iets meer dan helft van de korting instaan (54,9%). Dit is te verklaren door het feit dat lokale besturen soms uitzonderlijke maatregelen nemen om organisaties te ondersteunen waar de financiële impact groter is (zie hoofdstuk 5.1 solidaire kostendeling).

Het aandeel van lokale besturen ligt in werkelijkheid hoger aangezien zij vaak ook optreden als organisator. Denk daarbij onder andere aan de organisatie van jeugd- en sportkampen, maar bijvoorbeeld ook cultuurcentra, het deeltijds kunstonderwijs of het zwembad zijn vaak gemeentelijk aanbod. In die gevallen draagt het lokaal bestuur de volledige korting.

Figuur 28: Financiële tussenkomsten voor kortingstarief door lokale besturen en organisatoren (sinds 2012)

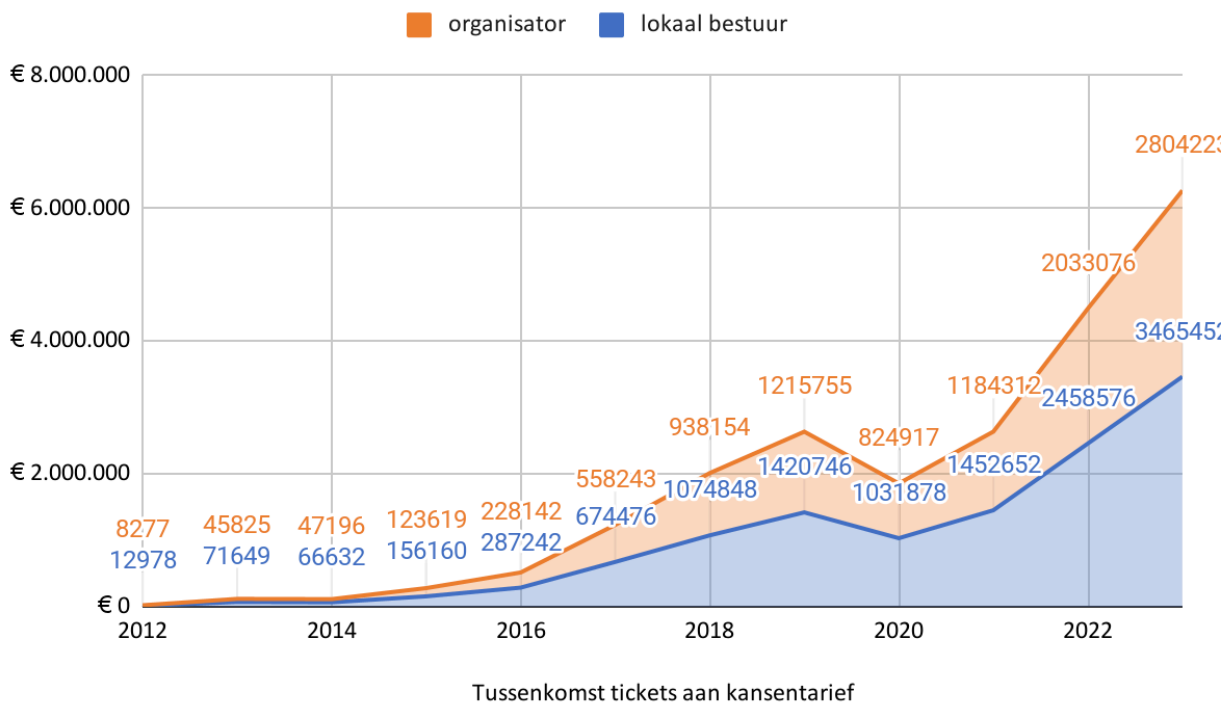

Figuur 28 toont aan dat de totale kosten die aan kortingstarieven worden besteed door lokale besturen en organisatoren in de voorbije 3 jaar sterk gestegen zijn. Na corona is de groeicurve veel sterker geworden, door de groei in het aantal gemeenten waar UiTPAS actief is, maar ook door een toename aan kosten binnen gemeenten (door inflatie, meer organisatoren die korting aanbieden en meer participaties van UiTPAS-houders). Dit zien we ook in figuur 30. Hier kijken we naar de aangroei van kosten sinds het opstartjaar voor lokale besturen die voor (of in) 2018 gestart zijn en lokale besturen die na 2018 gestart zijn. Daarnaast nemen we centrumsteden ook als een aparte categorie. Voor centrumsteden maken we deze opdeling niet omdat er maar twee centrumsteden na 2018 zijn opgestart (Hasselt en Brugge). In bijlage 3 worden de totale kosten voor organisaties, lokale besturen en gebruikers weergegeven per type activiteit voor de het jaar 2023

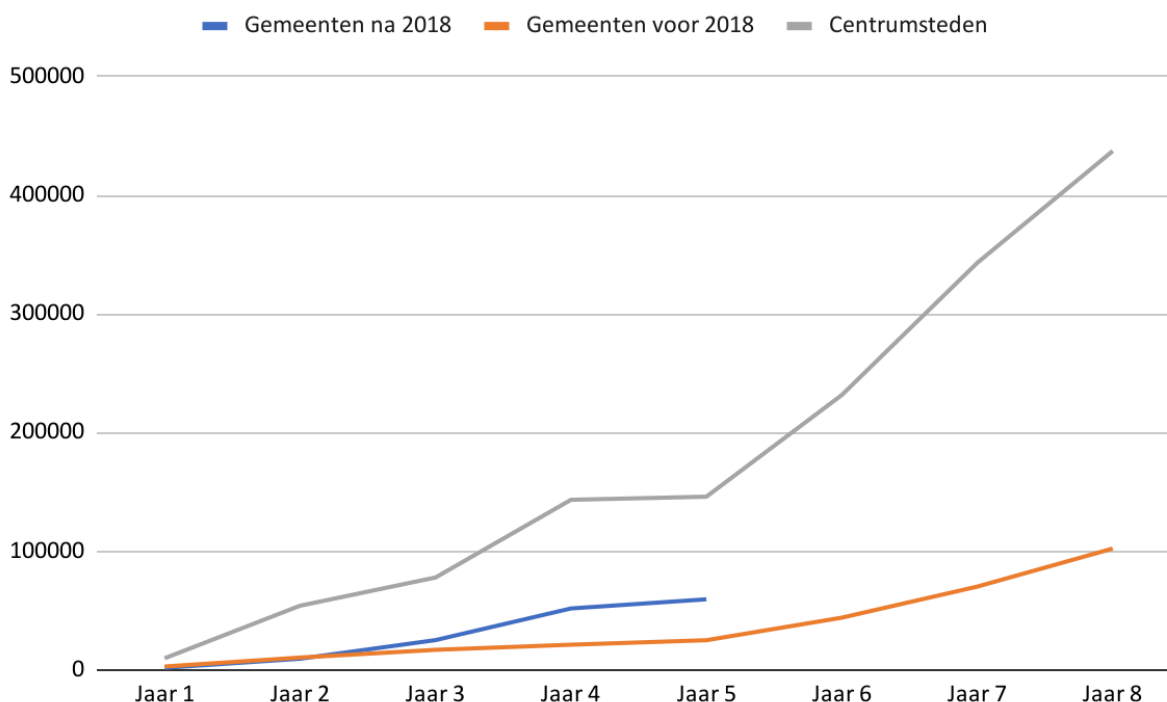
Voor **centrumsteden** zien we een sterke stijging na jaar 5, wat vooral toe te schrijven is aan stijging in de kosten voor steden na 2020 (de stijging die we ook in figuur 30 zien). Voor **lokale besturen (exclusief centrumsteden) die na 2018 gestart zijn**, zien we een sterke stijging in de kosten in de eerste jaren. **Voor lokale besturen (exclusief centrumsteden) die voor 2018 gestart zijn** zien we een zwakkere stijging in de eerste jaren en een sterke stijging 4 jaar na de opstart. Voor lokale besturen die na 2018 zijn gestart zitten zit de stijgende kost na 2020 vooral in de eerste jaren, voor lokale besturen die voor 2018 gestart zijn, zit de stijgende kost na 2020

in de latere jaren. Dit geeft een sterke indicatie dat voor alle steden en gemeenten de totale kost besteed aan kortingstarieven sterk gestegen is na 2020 (ongeacht wanneer men gestart is).

Figuur 29: Evolutie kortingstarief voor organisatoren en lokale besturen

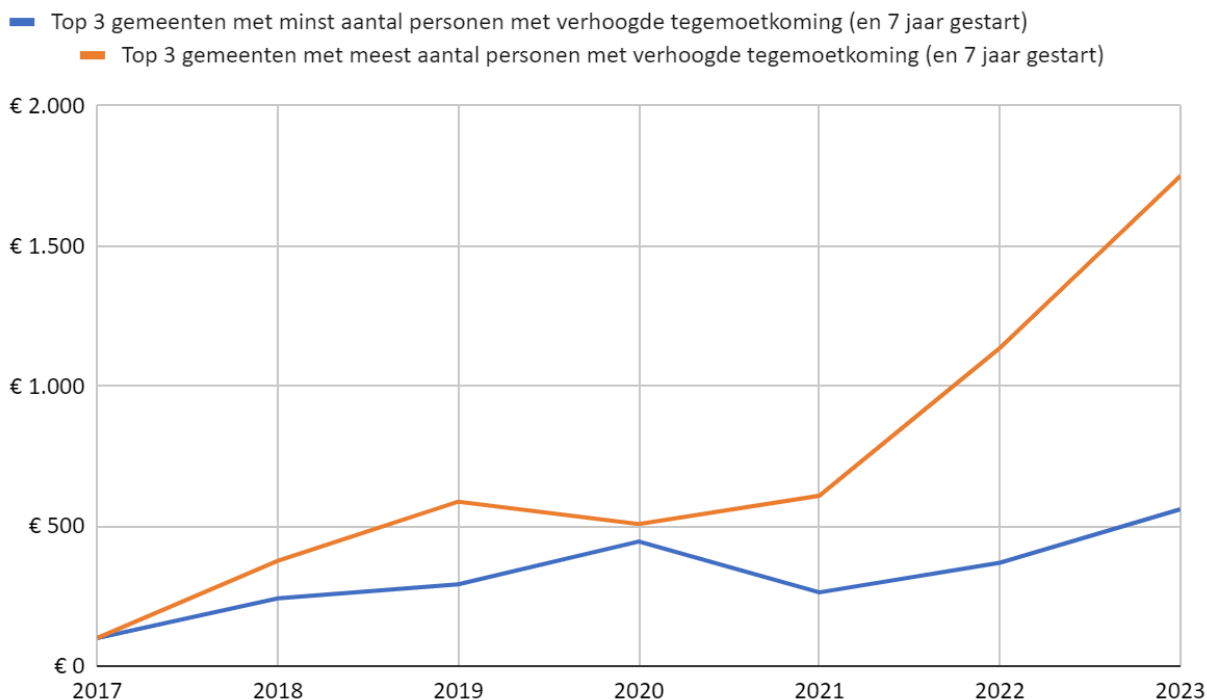
Figuur 30: Aangroei kosten per jaar naar type lokaal bestuur (kost in jaar 1 is gemiddelde kost voor type lokaal bestuur in startjaar)

Om een indicatie te geven van de kosten aan retributies voor kortingstarieven die lokale besturen dragen, berekenen we de verhouding van het effectief trekkingsrecht 2022 (inclusief besparing van 6%) en de kosten die gedragen worden door UiTPAS. Voor de centrumsteden werd in 2023 gemiddeld 529,8% van het trekkingsrecht uitgegeven aan UiTPAS (dus bijna 6 keer het trekkingsrecht). Voor kleinere gemeenten was dit gemiddeld 354,1%.

In figuur 31 geven we de gemiddelde stijging voor 3 gelijkaardige gemeenten met een hoog aandeel inwoners die in aanmerking komen voor een verhoogde tegemoetkoming en 3 gelijkaardige gemeenten met een laag aandeel inwoners die in aanmerking komen voor een verhoogde tegemoetkoming. De 6 gemeenten zijn gestart tussen 2015 en 2017 en zijn van een vergelijkbare grootte. De kost in 2017 is gelijkgesteld op 100 euro (fictief bedrag) voor de 6 gemeenten als gemeenschappelijk startpunt. Figuur 31 gaat dus uit van fictieve startkosten in 2017, maar de stijging in kosten is gebaseerd op de werkelijke gemiddelde stijgingsfactor voor de 3 geselecteerde gemeenten. De gemiddelde kost voor kortingstarieven is vooral na 2020 (na corona) zeer sterk gestegen in de gemeenten met een hoog aandeel inwoners met verhoogde tegemoetkoming.

Figuur 31: Gemiddelde stijging kosten aan retributies voor kortingstarieven voor tot 3 gemeenten met hoogst en laagst aantal personen met een verhoogde tegemoetkoming (tussen 2015 en 2017 gestart)

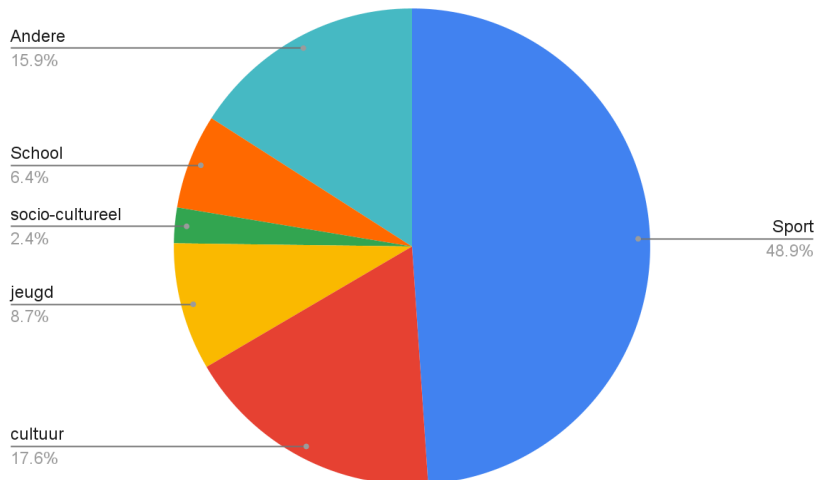

5.4.2. Financiële impact lokale overheid per type activiteit

Figuur 32 toont de financiële impact van de kortingstarieven per sector voor lokale besturen. Hier houden we enkel rekening met de geldende verdeelsleutel en dus niet met het feit dat lokale besturen vaak ook optreden als organisator.

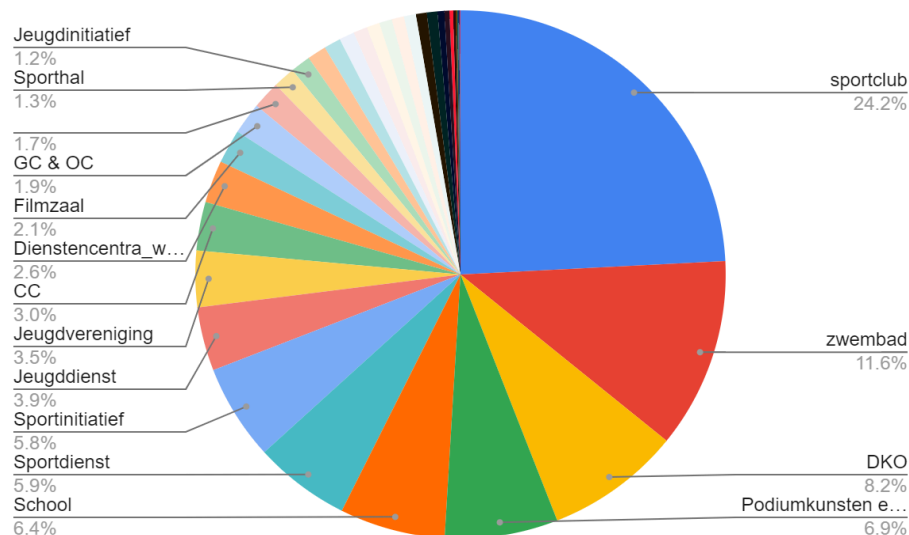
De grootste financiële impact van retributies door lokale besturen ligt binnen sport, die goed is voor bijna 49% van alle financiële tussenkomsten, gevolgd door cultuur met 18%. Andere volgt op de derde plaats, hier wordt Deeltijds Kunstonderwijs ondergebracht, wat de grootste kostenpost is binnen andere.

Figuur 32: Opdeling kosten kortingstarieven voor lokale overheden naar brede sector

Figuur 33 toont in meer detail de opdeling naar deelsectoren. Hier zie je dat een groot aandeel naar het aanbod van sportclubs (24,2%) en zwembaden (11,6%) gaat. Ook het Deeltijds Kunstonderwijs³³ (8,2%) en podiumkunsten & muziek zorgen voor een groot aandeel. (6,2%).

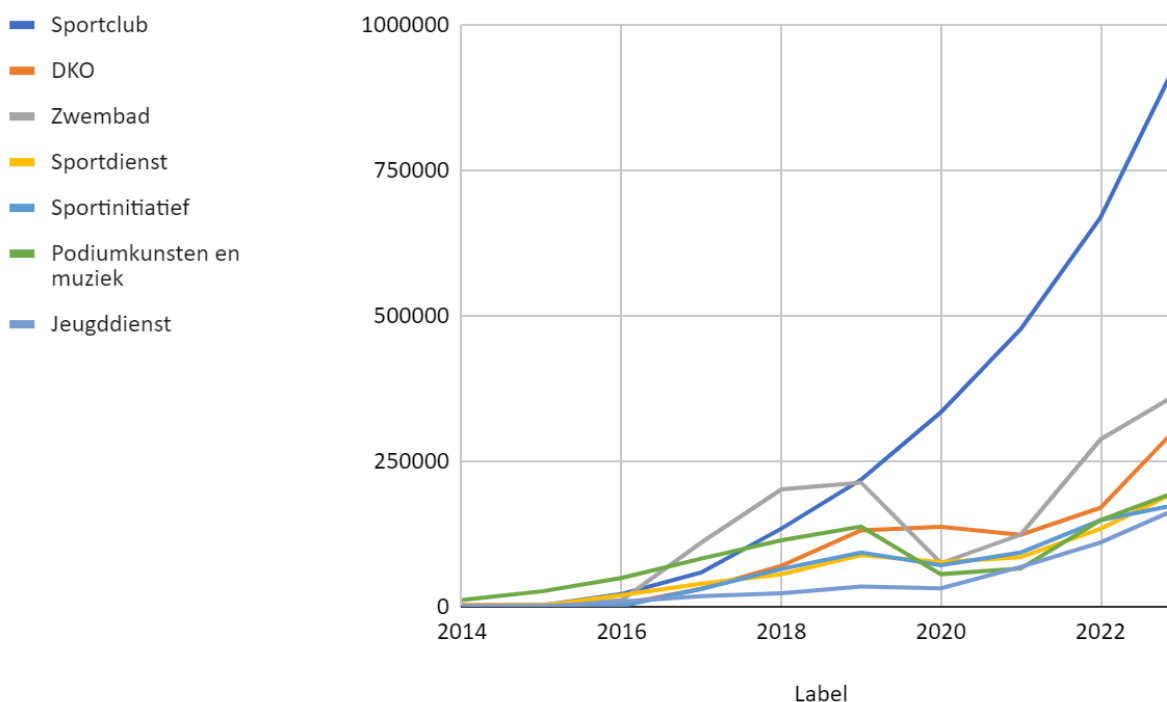
Figuur 33: Opdeling kosten kortingstarieven voor lokale overheden naar specifieke sector

³³ in de grafiek staat DKO voor Deeltijds Kunstonderwijs

Figuur 34 geeft de evolutie van het totale bedrag dat door lokale besturen aan de 7 types activiteiten met de grootste impact op de totale kost voor UiTPAS werd uitgegeven. Wat direct opvalt is dat vooral de kosten voor sportclubs een exponentiële groei hebben gekend sinds 2016 en dat deze groei niet is afgeremd tijdens de corona periode. Voor activiteiten met de sportdienst zien we een meer lineaire groei met een kleine dip tijdens corona. Zwembaden waren tot 2019 de duurste activiteiten maar de totale kosten voor deze activiteit zijn gekelderd tijdens de corona periode. Tussen 2021 en 2022 is er deels een herstel en tussen 2022 en 2023 stijgt de kost terug op hetzelfde niveau als tussen 2018 en 2019. Voor podiumkunsten en muziek zien we een minder uitgesproken, gelijkaardige trend: een lichte stijging tot 2019, stabiliteit tussen 2019 en 2021 en weer een stijging na 2021. Voor Deeltijds Kunstonderwijs geldt hetzelfde, maar hier beginnen de kosten terug sterker te stijgen na 2023.

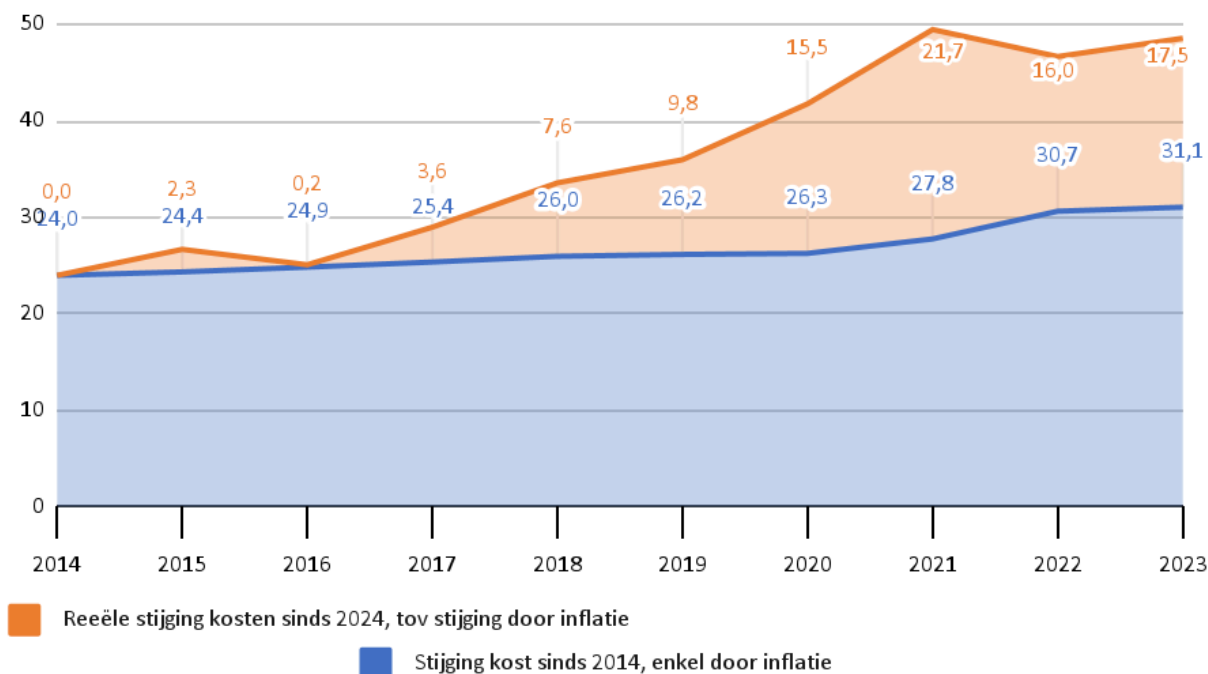
Figuur 34: Evolutie totale kosten voor lokale overheden voor 5 types activiteiten met de meeste impact op de totale kost.

Daarnaast zien we een stijgende trend in het bedrag dat een lokaal bestuur tussenkomt per pashouder, die wel sinds 2021 stagneert rond de 48 euro³⁴ per pashouder. Als we corrigeren voor inflatie zien we een lichte afname van het bedrag dat een lokaal bestuur tussenkomt per pashouder na 2021.

³⁴ Dit gaat over de tussenkomst van het lokaal bestuur. Wanneer je de totale korting rekent (inclusief deel organisator) gaat dit over € 87,4.

Figuur 35: Bedrag aan kortingstarief dat wordt uitgegeven per participant (+ stijging door inflatie sinds 2014)

5.4.3. Kostendeterminanten voor lokale besturen

Als verklaring voor de stijgende trends moet gekeken worden naar het aantal personen dat participeert, hoe vaak deze participeren en de kostprijs per participatie in 2023. Tabel 2 geeft de kostendeterminanten weer per type activiteit voor lokale besturen. De totale tussenkomst komt overeen met volgende formule:

*Tussenkomst lokale besturen = aantal gebruikers * gemiddelde aantal deelnames per persoon * gemiddelde tussenkomst voor 1 persoon per deelname.*

Sportclubs staan op één qua kostprijs, omdat zij veel gebruikers hebben en een zeer hoge kostprijs voor 1 deelname, omdat dit meestal gelijk staat met eenmalig lidgeld per jaar (tussenkomst is gemiddeld 82 euro). Het aantal deelnames is hier dan ook relatief laag (1,5), wat wil zeggen dat elke gebruiker zich gemiddeld bij 1,5 sportclubs aansluit. Zwembaden

hebben veruit het hoogste aantal gebruikers en deze participeren vaak (gemiddeld 3,5 keer per jaar), maar de tussenkomst per deelname is relatief laag (4 euro). Zij komen op de tweede plaats qua totale kostprijs. Opvallend zijn ook sportdiensten en jeugddiensten, waar ook relatief veel gebruikers relatief vaak kortingen krijgen (zeker bij jeugddiensten, een gebruiker kreeg daar gemiddeld 10,5 keer korting in 2023).

Tabel 2: Kostenstructuur voor lokale besturen per type activiteit in 2023 (10 activiteiten met hoogste tussenkomst)

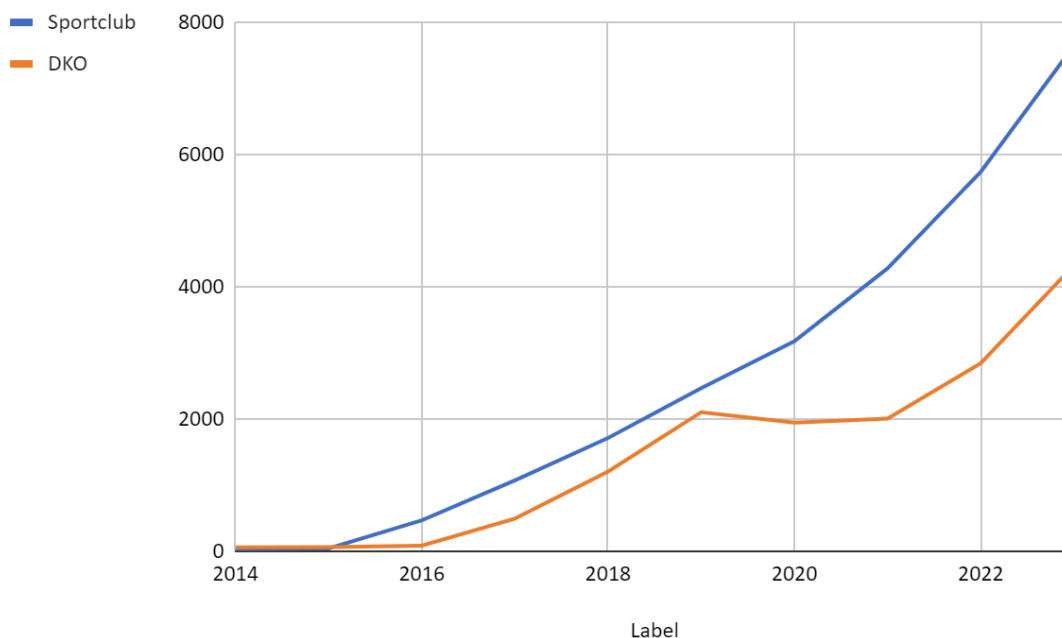
Type activiteit	Tussenkomst Lokale Overheid	Aantal kortingen	Aantal Gebruikers	aantal deelnames per persoon	Gemiddelde tussenkomst voor 1 persoon per deelname
Sportclub	€ 948.925	11.511	7.647	1,51	82
Zwembad	€ 368.609	101.151	28.950	3,49	4
DKO	€ 313.648	5.519	4.324	1,28	57
Sportdienst	€ 200.823	19.232	6.778	2,84	10
Podiumkunsten en muziek	€ 199.928	15.707	5.068	3,10	13
Sportinitiatief	€ 176.781	10.470	4.747	2,21	17
Jeugddienst	€ 170.543	37.753	3.591	10,51	5
School	€ 163.401	20.639	4.148	4,98	8
CC	€ 118.165	15.274	4.558	3,35	8
Jeugdvereniging	€ 97.323	2.400	1.338	1,79	41
Totaal	2758144	239656	71149		

Om de evolutie van de kosten voor lokale overheden te begrijpen analyseren we de evolutie van de kosten determinanten voor 7 activiteiten met de grootste impact op het totale budget voor lokale overheden in 2023 (aangeduid in het vet in tabel 2). Hierbij harnemen we sommige van de voorgaande analyses specifiek voor deze 7 activiteiten.

Figuur 36 en 37 geeft het aantal personen weer die gebruik maken van kortingstarieven voor de 7 activiteiten. We nemen sportclubs en deeltijds kunstonderwijs (DKO) apart omdat de absolute cijfers hier wat lager zijn, maar de impact op het budget groter. **Het gebruik van kortingstarieven voor sportclubs is exponentieel toegenomen sinds 2016 en corona heeft hier zo goed als geen impact op gehad.** Dus ook tijdens de lockdowns hebben veel nieuwe personen zich ingeschreven voor sportclubs. Sinds 2018 is UiTPAS officieel opgenomen in het

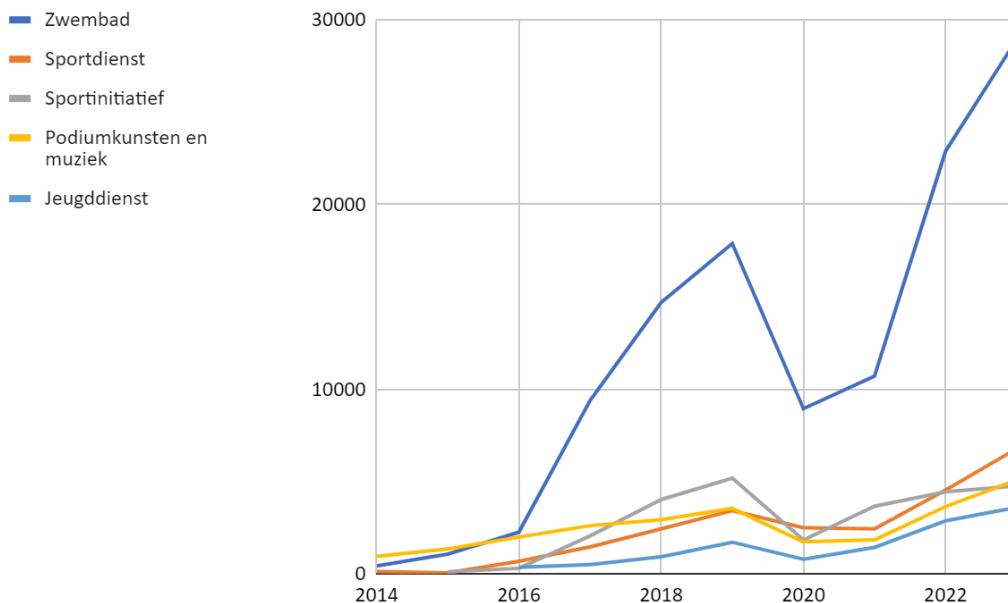
dko-decreet als indicator voor een automatisch verhoogde tegemoetkoming binnen het deeltijds kunstonderwijs³⁵. **DKO kende dan ook een gelijkaardige exponentiële groei tussen 2016 en 2019 maar deze is gestabiliseerd tijdens corona, wat wijst op geen nieuwe inschrijvingen tijdens deze periode.** in 2022 is de stijgende trend terug opgepikt, maar de kloof met sportclubs is wel gebleven. Voor eenmalige activiteiten nemen vooral veel mensen zwembeurten op met kortingstarief. Ook hier zien we een stevige dip tijdens corona en verderzetting van de trend in 2022. Voor podiumvoorstellingen was er ook een licht stijgende trend tussen 2014 en 2019 die zich in 2023 wat lijkt te herstellen. Hetzelfde geldt voor activiteiten met de jeugdinst.

Figuur 36: Evolutie in het aantal personen die minstens één kortingstarief opnemen (DKO en sportclub)

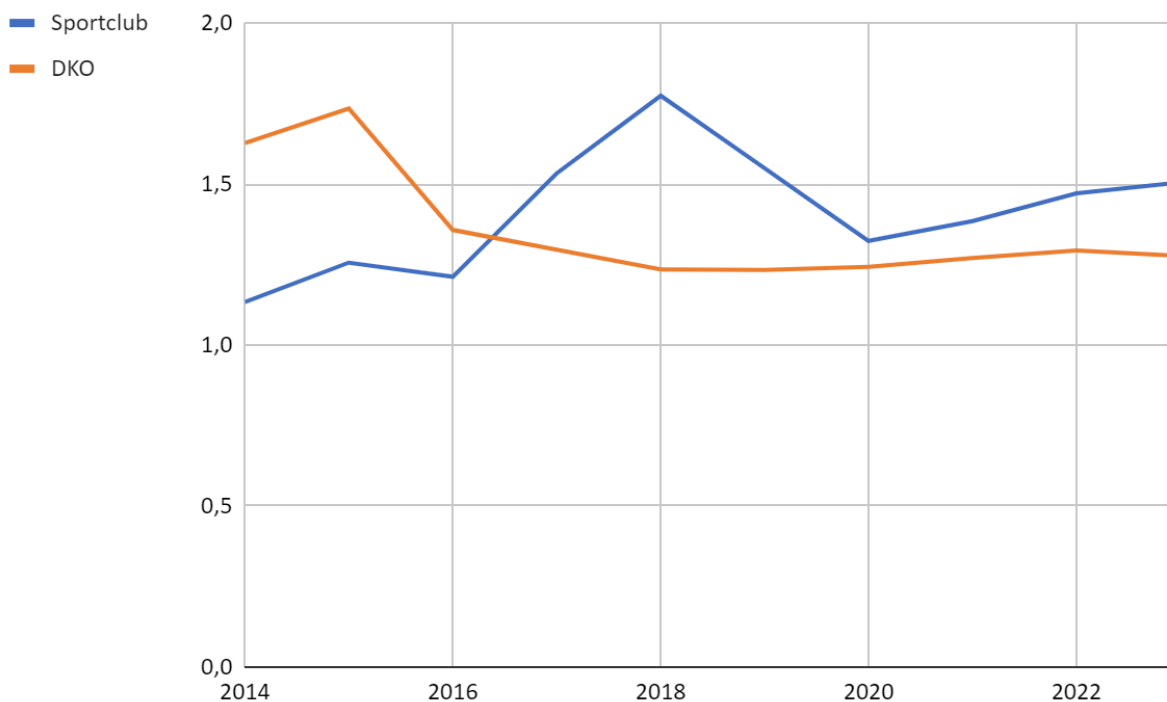
³⁵ <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=15216>

Figuur 37: Evolutie in het aantal personen die minstens één kortingstarief opnemen (zwembaden, sportdienst, sportinitiatief, podium, jeugddienst)

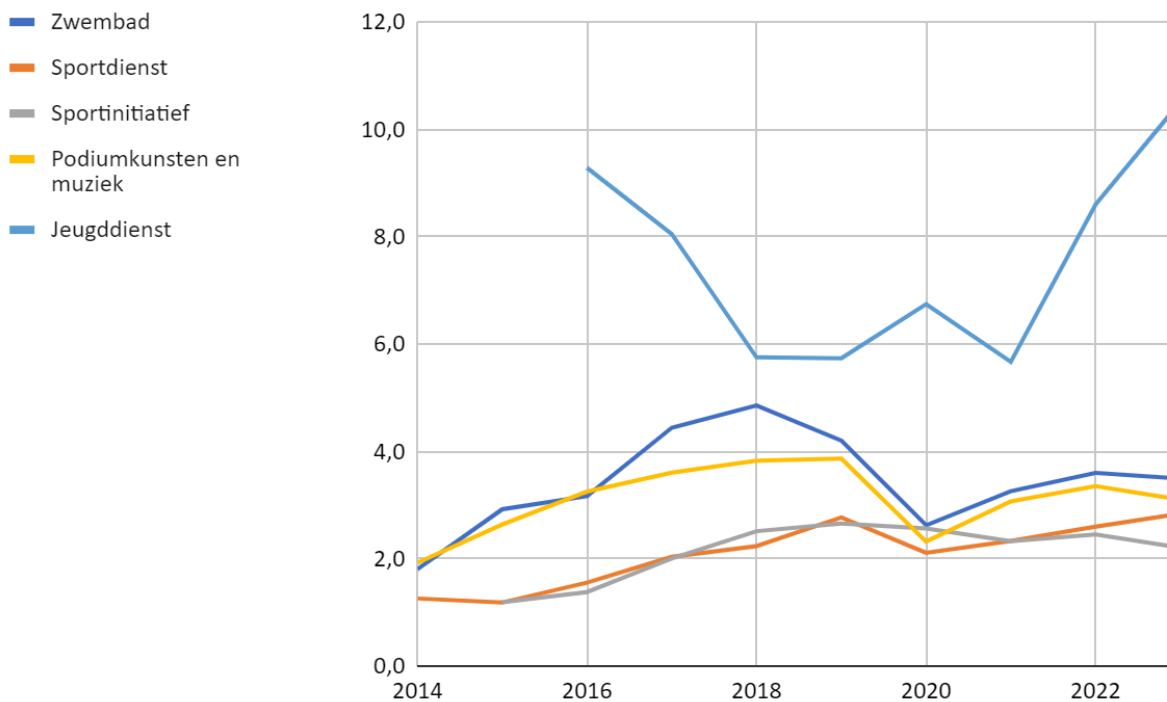

De stijging van het aantal personen dat met kortingstarief deelneemt aan de activiteiten wordt grotendeels veroorzaakt door de instroom van nieuwe participanten in gemeenten die zich doorheen de jaren aansloten bij UiTPAS. Daarnaast kunnen we ook gaan kijken naar het aantal participaties dat iemand doet per jaar. Voor sportclubs zien we een min of meer opwaartse trend met een uitschieter in 2017-2018-2019. Voor DKO gaat het over vrij stabiele cijfers sinds 2017 (Figuur 38). In absolute cijfers gaat het om kleine verschillen omdat het over een eenmalig lidgeld gaat. Als we kijken naar de andere singuliere activiteiten (figuur 39) zien we een stijgende trend tussen 2018-2019, dan een dip door corona en een blijvend lager niveau na corona. Verschillende zwembaden hebben in de periode 2021-2022 een maximum gezet op het aantal participaties dat iemand kan doen met kortingstarief per jaar, wat mee deels verklaart dat het aantal participaties per persoon lager ligt dan voor corona. We zien echter een gelijkaardige trend voor andere sportinitiatieven en podiumvoorstellingen, wat erop kan wijzen dat er voor mensen met kortingstarief een lange termijn effect speelt van corona: zij zijn minder blijven participeren. We zagen reeds dat het gemiddeld aantal activiteiten dat personen met kortingstarief doen terug is gestabiliseerd in 2020-2021. Dat is grotendeels te wijten aan een grote stijging in het aantal activiteiten via de jeugddienst en activiteiten in scholen waar kortingstarief kan worden ingezet (niet opgenomen in de grafiek). De dalende trend in participatie wordt dus deels gecompenseerd door kinderen en jongeren die via deze weg meer participaties aan kortingstarief kunnen doen. Anderzijds wil dit ook zeggen dat er waarschijnlijk wel een daling is in participatie aan kortingstarief voor niet-jongeren.

Figuur 38: Evolutie in het aantal participaties met kortingstarief per participant (DKO en sportclub)

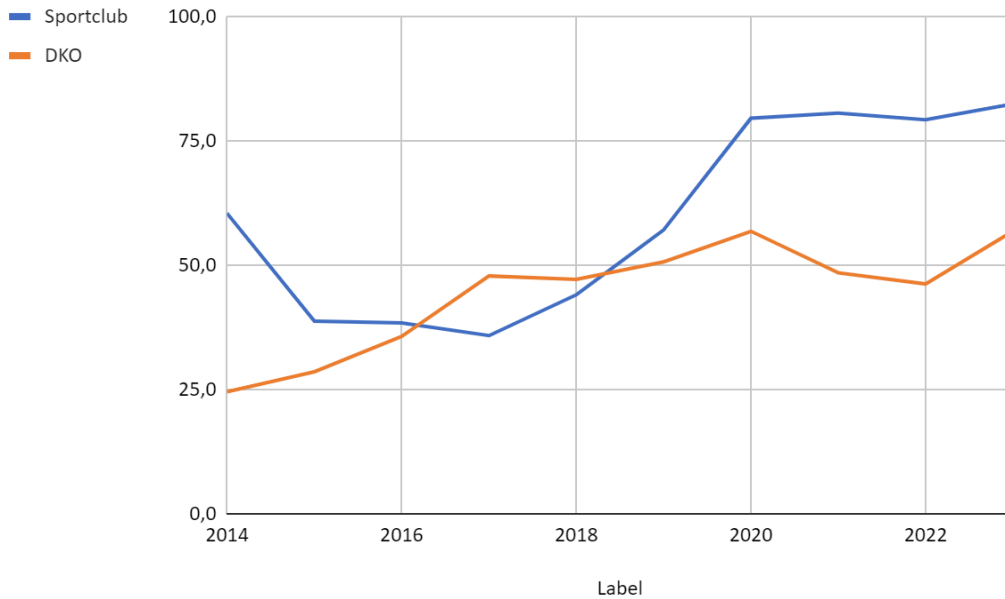

Figuur 39: Evolutie in het aantal participaties met kortingstarief per participant (zwembaden, sportdienst, sportinitiatief, podium, jeugddienst)

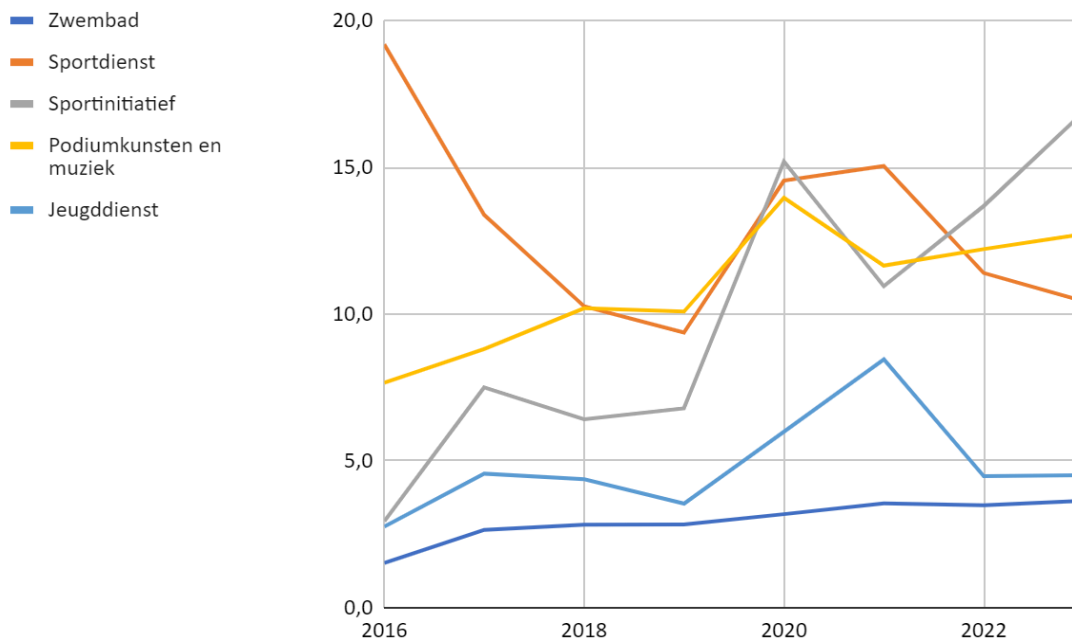
Figuur 40 en 41 geven de gemiddelde kostprijs voor één deelname aan kortingstarief per type activiteit weer. Hier zien we dat de gemiddelde kostprijs voor sportclubs aan kortingstarief enorm is gestegen tussen 2017 en 2020 (van 36 naar 80 euro). In deze periode zijn er veel sportclubs aangesloten bij UiTPAS waaronder ook een groot aantal met duurder lidgeld (voetbalclubs, tennisclubs,...)³⁶. Samen met de exponentiële groei in het aantal gebruikers verklaart dit mee waarom sportclubs uitgegroeid zijn tot de grootste kost aan kortingstarieven voor lokale besturen. Ook voor DKO, zwembaden en podiumvoorstellingen zien we een relatief stabiele stijgende trend in kostprijs per deelname, die waarschijnlijk grotendeels met inflatie en hogere energieprijzen te maken heeft. Voor sportinitiatieven is de stijging sterker en wat grilliger. Voor activiteiten aangeboden door sportdiensten neemt de prijs per deelname dan weer wat af. Voor activiteiten van de jeugddienst stijgt de prijs minimaal.

Figuur 40: Gemiddelde bedrag besteed aan kortingstarieven voor lokale besturen voor één deelname aan activiteit (DKO en sportclub)

³⁶ Voor 2017 was het aandeel eenmalige sportkampen binnen sportclubs groter, die vaak wat goedkoper zijn.

Figuur 41: Gemiddelde bedrag besteed aan kortingstarieven voor lokale besturen voor één deelname aan activiteit (zwembaden, sportdienst, sportinitiatief, podium, jeugddienst)

Besluit

De sterke groei van UiTPAS die sinds 2020 op kruissnelheid is gekomen zorgt ook voor een grotere totale kost voor lokale besturen (ongeacht wanneer zij gestart zijn). Dat wordt deels verklaard door nieuwe gemeenten die erbij komen, maar ook binnen gemeenten stijgen de kosten. Het aantal UiTPAS-houders met kortingstarief stijgt naarmate men langer met UiTPAS werkt en ook het aantal participaties op individueel niveau neemt toe naarmate men langer UiTPAS heeft. Corona heeft deze trend voor een deel gecounterd in de jaren 2019-2021. Voor singuliere activiteiten die niet specifiek gericht zijn naar jongeren lijkt er een lange termijn effect op te treden: individuen participeren wat minder dan voor corona. Daartegenover staat dat vooral sportclubs een steile opmars hebben gekend sinds 2017 die niet afgeremd is door Corona. Er is een exponentiële groei geweest van personen die zich met kortingstarief konden inschrijven voor sportclubs. Daarbij is ook de gemiddelde prijs voor deze clubs sterk gestegen tussen 2019 en 2020 waardoor dit een zware kostenpost is geworden voor lokale besturen. Voor DKO is deze trend zwakker omdat de groei hier stevig is afgeremd door corona. Zwembaden waren in 2018 de grootste kostenpost aan retributies voor lokale besturen en ook hier zijn de kosten blijven stijgen, maar dan vooral door het groeiend aantal personen dat gebruikmaakt van kortingstarief om te gaan zwemmen. Ten slotte is sinds 2020 ook het aanbod van jeugddiensten succesvoller geworden, waardoor het tegelijk ook een grotere kostenpost is geworden voor lokale besturen. Dit komt deels door een aangroei in het aantal jongeren dat participeert aan activiteiten van de jeugddienst en deels door het hoge gemiddelde van het aantal participaties per jongere.

5.5. Getrapt ondersteuningssysteem

Binnen UiTPAS krijgen mensen met een beperkt budget een structurele korting van 80% binnen hun UiTPAS-regio. Dit is mogelijk door het gebruik van een solidaire kostendeling waarbij de persoon in armoede voor een ticket zelf 20% betaalt. 40% van de kost wordt gedragen door de organisator en 40% door het gemeentebestuur. Daarbij is de korting voor iedere persoon in armoede gelijk.

Binnen UiTPAS Zuidwest werd de vraag gesteld of er kan gewerkt worden via standaardcriteria binnen een getrapt ondersteuningssysteem. De doelstelling hierbij is een meer gerichte promotie en ondersteuning van participatie, op maat van de reële situatie van de betrokken actoren. Concreet gaat het om volgende segmenten:

- Mensen en gezinnen die niet leven in een (financieel) kwetsbare situatie betalen 100%.
- Mensen en gezinnen waarvan de (financiële) situatie precair is of begint te worden, kunnen een beperkte ondersteuning krijgen: 50% korting op het vrijetijdsaanbod. Dit gaat grotendeels om personen die in het huidige systeem recht hebben op het volledige kortingstarief. Mogelijke nieuwe doelgroep die in aanmerking komen door deze regel zijn vooral (werkende) gezinnen met oudere kinderen die huren in de private sector en gezinnen met hoge kinderopvangkosten.³⁷
- Mensen en gezinnen die effectief in armoede leven worden gestimuleerd om aan het sociale tarief (80% korting) deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod.

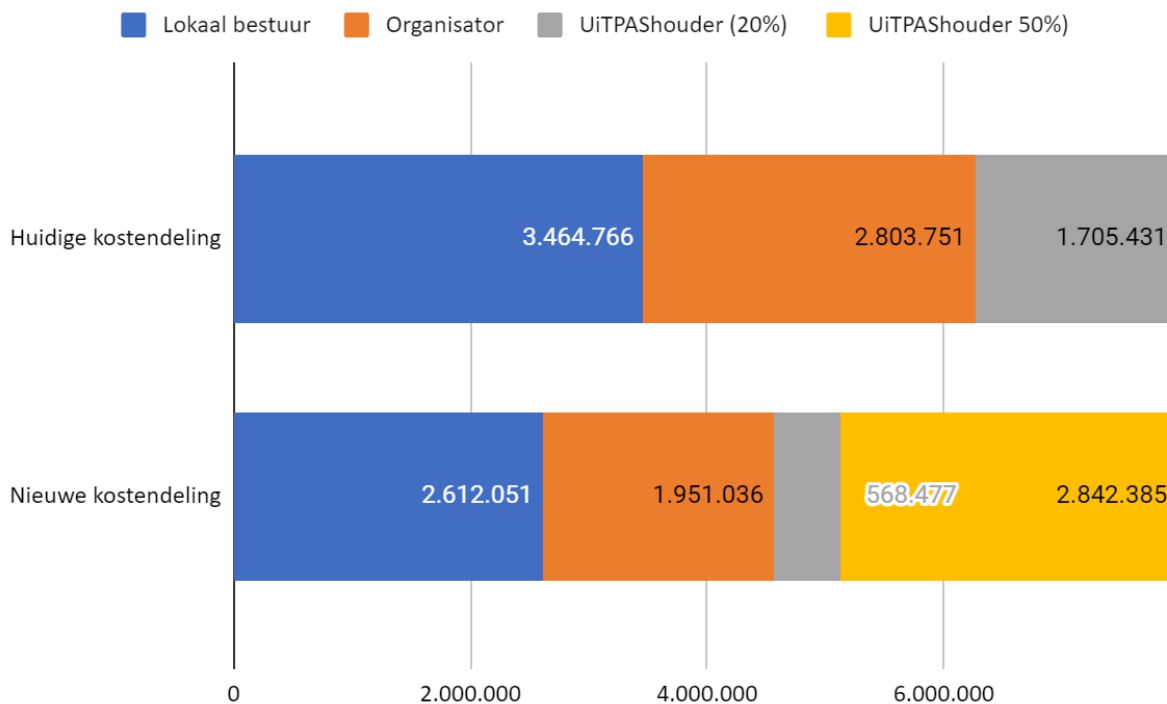
Om een zicht te krijgen op de financiële impact van deze nieuwe kostendeling kunnen we een hypothetische simulatie maken op basis van de cijfers in 2023. Hierbij maken we een aantal assumpties:

- 1/3 van mensen met kortingstarief betaalt 20% van de ticketprijs, 2/3 van de mensen met kortingstarief betaalt 50% van de ticketprijs
- De besparing wordt evenredig verdeeld over de organisatoren en de publieke overheden
- Het aantal personen met een kortingstarief blijft constant
- De nieuwe kostendeling heeft geen effect op de participatiegraad. Personen die nu 50% moeten betalen in plaats van 80% passen hun participatiegedrag niet aan. Deze assumptie wordt afgetoetst binnen het kwalitatief onderzoek met de doelgroep en armoede-experts.

Onder deze assumpties zouden mensen met kortingstarief in 2023 in totaal **1.705.431** meer betaald hebben. Bij een gelijke verdeling van de besparing over organisatoren en lokale overheden komt dit neer op elk 852.715,5. Gemiddeld genomen zouden lokale besturen op deze manier een besparing van **24,6%** kunnen realiseren op de kosten van UiTPAS (in 2023).

³⁷ deze info is op basis van feedback van CEBUD ([Frederickx, et al., 2024](#))

Figuur 42: Simulatie kostendeling voor 2023 (mogelijke totale besparing voor lokale besturen)

De laatste assumptie lijkt echter niet realistisch. Zo is het heel waarschijnlijk dat personen die 30% van de prijs extra moeten betalen wel degelijk minder zullen participeren, waardoor de kosten nog meer dalen. Binnen het originele idee was er de assumptie dat de doelgroep die recht heeft op 50% korting groter kan worden, aangezien er meer mensen en gezinnen onder het criterium voor de korting van 50% kunnen vallen. Wanneer we kijken naar de geldende criteria in alle UiTPASregio's in Vlaanderen lijkt dit vooral mogelijk in UiTPASregio Zuidwest (14 gemeenten). In alle andere regio's werken ze standaard met verhoogde tegemoetkoming en collectieve schuldenregeling, waardoor hier geen grote groei zal mogelijk zijn. Het vrijgekomen budget kan wel gebruikt worden om meer mensen met een beperkt budget die aan de criteria voldoen naar UiTPAS toe te leiden, waardoor het aantal personen die kunnen gebruik maken van het kortingstarief groeit.

Mogelijke extra onderzoeksvragen

Waar ligt de prioriteit bij lokale besturen? Gaat het over principes 'niet alle personen in armoede zijn gelijk, dus we willen een getrapte ondersteuning' of gaat het vooral over budgetbeheersing waar ook andere methodieken in de picture komen?

Wat zijn de criteria om hier een onderscheid te maken?

Wat zijn de doelstellingen voor besteding van de vrijgekomen budgetten?

Wat is de invloed van een kortingstarief van 50% in plaats van 80% op de participatie van mensen die aan dit tarief zullen participeren in de toekomst?

6. UiTPAS als gidsinstrument & communicatiekanaal

6.1. UiTPAS communicatie

UiTPAS is ook een **gidsinstrument & communicatiekanaal** om gebruikers te gidsen doorheen het vrijetijdsaanbod en hen te laten kennismaken met onbekend aanbod.

De communicatie over UiTPAS en het UiTPAS-aanbod gebeurt in eerste instantie door de UiTPAS-regio's. Iedere regio staat in voor zijn eigen communicatie, inclusief huisstijl. Alle lokale besturen die deelnemen aan UiTPAS communiceren over UiTPAS en het UiTPAS-aanbod via hun eigen kanalen. Dat vertaalt zich in overkoepelende UiTPAS-websites op zowel regionaal als lokaal niveau, UiTPAS-nieuwsbrieven, UiTPAS-flyers, UiTPAS-rubrieken in infobladen, campagnes... Op deze manier wil UiTPAS de informatiedrempel verkleinen.

publiq ondersteunt de lokale besturen en UiTPAS regio's hierbij. Bij startende regio's maakt publiq deel uit van een werkgroep die de communicatie en marketing mee uittekent. Daarnaast biedt publiq tips via uitpaspartner.be, UiTPASacademy, of deelt materiaal dat gratis kan gebruikt worden. Zo zijn er tekstsjablonen, pictogrammen en een fotodatabank.

Via de segmentatietool binnen het UiTPASsysteem kunnen lokale besturen gerichte mailcampagnes naar een zelfgekozen doelgroep sturen, op basis van UiTPAS-data van eerder participatiegedrag van pashouders. En dit volledig GDPR-proof. In 2023 werden zo 194 marketingcampagnes verstuurd via de segmentatietool naar 372.699 mailadressen met een gemiddelde openingrate van 61,28% en Click Trough van 9,98%. In vergelijking met gangbare benchmarks zijn dit hoge cijfers³⁸.

Met de groei van het aantal UiTPAS-gemeenten, inclusief het aantal UiTPAS-kanalen, zien we alvast dat de merkherkenning van UiTPAS stijgt. In 2022 was dit 54% (waarvan 39,7% het correct toewijst). In 2023 reeds 61,3% (waarvan 43,2% het correct toewijst).

publiq staat in voor UiTPAS.be en de UiTPAS app.

UiTPAS.be is een overkoepelende website gericht op (toekomstige) pashouders. De website biedt informatie over het product UiTPAS. Wat kan je er mee doen? Waar kun je er allemaal mee terecht? Welke voordelen zijn er? Via UiTPAS.be kunnen pashouders inloggen op hun eigen profielpagina. Veel lokale besturen linken naar deze website. Op deze manier moeten ze sommige zaken niet zelf ontwikkelen. Daarnaast krijgt de UiTPAShouder op deze manier een beeld op het volledige UiTPAS-aanbod in plaats van enkel het aanbod uit hun eigen

³⁸ <https://mailchimp.com/resources/email-marketing-benchmarks/>

UiTPAS-regio. We bereiken in 2023 hier maandelijks 28.500 gebruikers, goed voor jaarlijks 600.000 sessies.

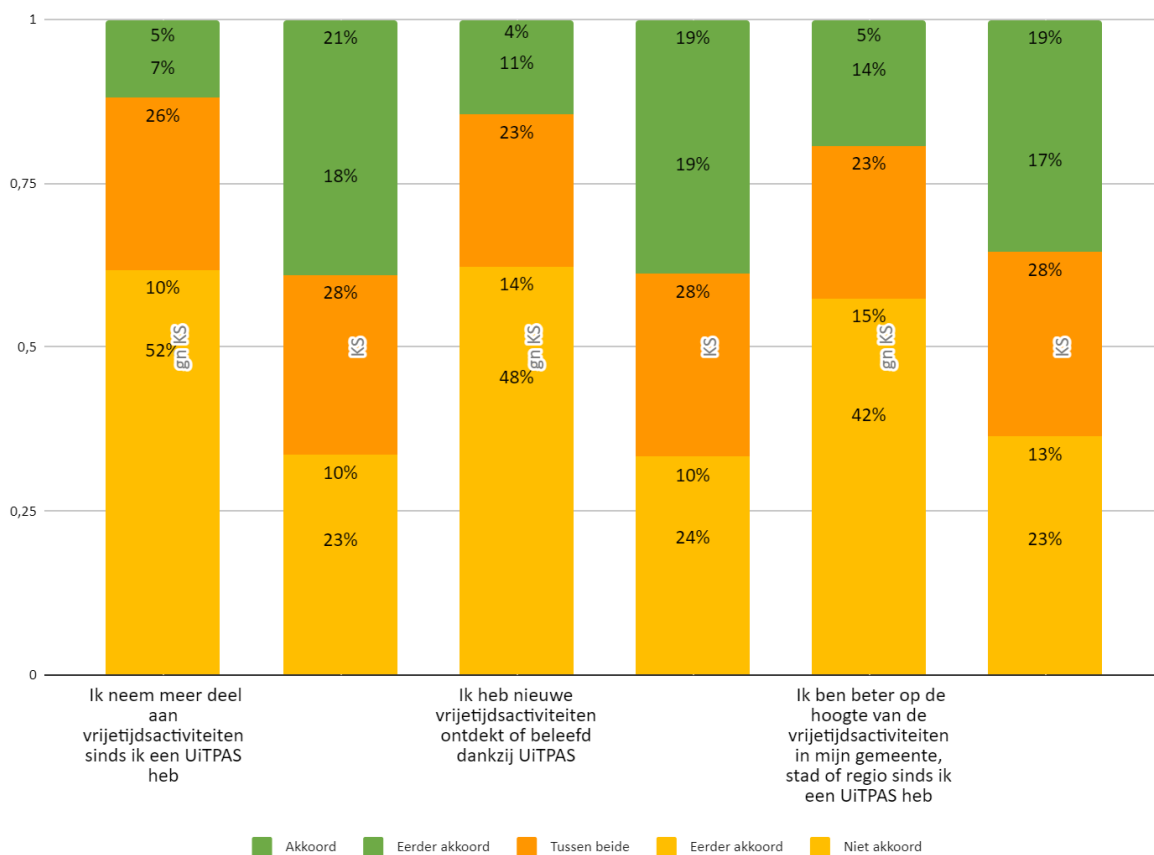
In december 2022 werd een nieuwe UiTPAS app ontwikkeld gericht op pashouders. Met de app wil publiek inzetten op een betere UiTPAS-ervaring (individueel en als gezin), met extra focus op de voordelen en een persoonlijke ervaring. Bij de lancering eind 2022 ging het nog over een beperkte versie van de app gericht op de basisfunctionaliteiten (sparen en ruilen). Hiermee bereikten we in 2023 maandelijks 4.700 gebruikers, goed voor jaarlijks 256.000 sessies. Vanaf 2024 worden stelselmatig nieuwe functionaliteiten toegevoegd en wordt de app breed gecommuniceerd via een campagne naar het eindpubliek.

6.2. Hoe ervaren pashouders UiTPAS

in 2023 werd een websurvey uitgestuurd naar een selectie van UiTPAShouders (N=2151; respons=10%). Dit gebeurde via een toevalssteekproef binnen de adresbestanden van publiek, met een oversampling van personen met recht op kortingstarief om te compenseren voor selectieve non-respons van pashouders met recht op kortingstarief.

Hier werden een aantal stellingen voorgelegd aan de gebruikers over de effecten van UiTPAS op hun participatiegedrag. Figuur 43 geeft aan dat vooral mensen met recht op kortingstarief aangeven dat zij door UiTPAS meer deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten (39%), nieuwe activiteiten hebben leren kennen (38%) en beter op de hoogte zijn van het aanbod (36%). Voor pashouders zonder kortingstarief zijn de cijfers lager.

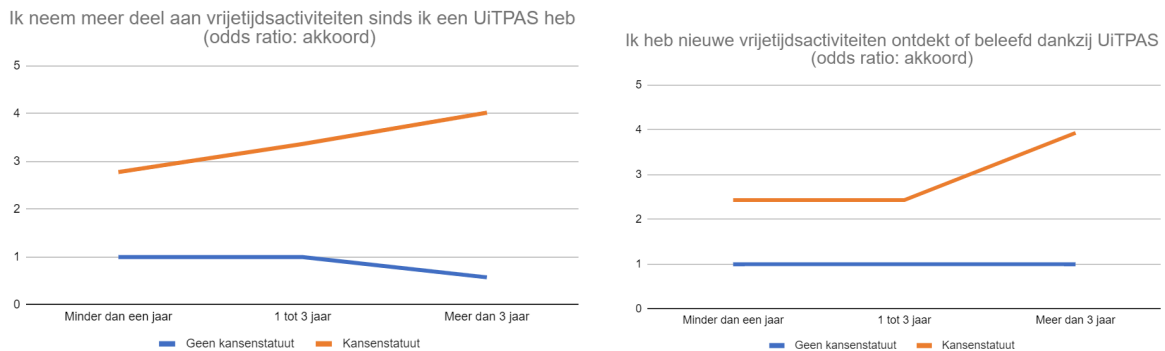
Figuur 43: Inschatting effect UiTPAS (gebruikersonderzoek 2023)

Aan de hand van multivariate analyses werd er nagegaan of het UiTPAS effect op participatie versterkt naargelang de UiTPAS-houder langer een UiTPAS heeft (zie bijlage 1). Dat bleek het geval te zijn voor personen met een kortingstarief. Bij deze groep stijgt de waarschijnlijkheid om meer deel te nemen aan vrije tijd door UiTPAS naarmate men langer UiTPAS heeft. Indien men UiTPAS meer dan 3 jaar heeft, gaan gebruikers met kortingstarief ook meer aanbod ontdekken (de odds stijgen van 2,4 naar 3,9).

Voor gebruikers zonder kortingstarief speelt dit effect niet. We zien zelfs dat zij na drie jaar minder vaak akkoord gaan met de stelling dat UiTPAS voor hen tot meer participatie leidt. Dat kan deels verklaard worden door de afnemende spaardersratio naarmate men UiTPAS langer heeft. Personen zonder kortingstarief gebruiken UiTPAS vaak minder na een aantal jaar waardoor ze ook het effect lager gaan inschatten.

Figuur 44: Interactie effect kortingstarief (kansenstatuut) - tijd dat men een UiTPAS heeft, op effectiviteit UiTPAS

De **Net Promoter Score** is een tevredenheidsscore gebaseerd op het aantal personen dat UiTPAS zou aanraden aan anderen (een score boven 20 wordt gezien als goed, een score boven 50 als zeer goed). Bij pashouders met recht op kortingstarief scoort UiTPAS zeer goed (53) en bij pashouders zonder kortingstarief scoort UiTPAS goed (31).

Mogelijke extra onderzoeksvragen

Hoe kan de segmentatietool nog meer ingezet worden als sterk marketinginstrument bij lokale besturen?

Wat maakt dat het effect van UiTPAS bij mensen met kortingstarief (pas) stijgt na 3 jaar? Is dat een selectie-effect of stijgt het ook op het individuele niveau?

Welke factoren bepalen of gebruikers met of zonder kortingstarief tevreden zijn over UiTPAS?

Begrippenlijst

Decreet betreffende bovenlokale cultuur

De bovenlokale cultuurwerking wordt sinds 1 januari 2019 gestuurd door het bovenlokaal cultuurdecreet. Dit decreet heeft tot doel om een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde bovenlokale cultuurwerking uit te bouwen, te stimuleren en te optimaliseren. Daarnaast wil ze cultuurparticipatie bevorderen en versterken. Hiervoor focust het decreet op de ontwikkeling en verspreiding van praktijken van culturele organisaties die een antwoord kunnen bieden in de bovenlokale context.

Getrapt ondersteuningssysteem

Binnen UiTPAS krijgen mensen met een beperkt budget een structurele korting van 80% binnen hun UiTPAS-regio. Binnen een getrapt ondersteuningssysteem krijgen niet alle mensen met een beperkt budget dezelfde korting. Op basis van standaardcriteria gebaseerd op de reële situatie van mensen met een beperkt budget krijgen sommigen 80% en andere 50% korting.

IGS

Intergemeentelijke samenwerking of intergemeentelijk samenwerkingsverband

Lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie

De Vlaamse overheid moedigt gemeenten aan om op lokaal vlak een dynamisch beleid uit te bouwen voor de kansengroep personen in armoede. Op het terrein bestaat er een sterke nood aan meer samenwerking en overleg. Daarom zet de Vlaamse overheid in op de creatie van lokale netwerken. Deze netwerken krijgen als opdracht de participatiedrempels weg te werken voor personen in armoede, op het vlak van cultuur, jeugdwerk en sport. Het decreet zet in op een sterke lokale regie met een volwaardige betrokkenheid van verenigingen van personen in armoede.

Trekkingsrecht lokale netwerken vrijetijdsparticipatie

Lokale besturen die een lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie (zie hierboven) oprichten krijgt hiervoor een subsidie van Vlaanderen. Het bedrag waarop elke gemeente recht heeft, wordt bepaald door een trekkingsrecht. Dit trekkingsrecht per gemeente is vastgesteld op basis van twee parameters:

- 50% op basis van het aantal rechthebbenden op een verhoogde verzekeringstegemoetkoming (als vermeld in artikel 37, § 1 en § 19, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994);
- 50% op basis van het aantal gerechtigden op maatschappelijke integratie (als vermeld in de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie).

Referentieregio

Sinds het regiodecreet is het Vlaamse Gewest ingedeeld in 15 referentieregio's en moeten gemeenten hun intergemeentelijke samenwerkingsverbanden organiseren binnen de grenzen van hun eigen referentieregio. Ook de UiTPAS-regio's zijn hieraan onderhevig.

Regiodecreet

Het Regiodecreet (3/2/2023) zorgt voor de decretale verankering van de referentieregio's en definieert het concept, het toepassingsgebied, de principes en de gevolgen van regiovorming.

Omruilvoordelen

UiTPAS is een spaar- en voordelenprogramma. Per participatie spaart een pashouder een punt. Deze punten kunnen omgeruild worden voor voordelen. Deze omruilvoordelen worden aangeboden door de organisatoren.

UiTPAS met recht op kortingstarief

Mensen met een beperkt budget kunnen een UiTPAS met recht op kortingstarief aanschaffen waarmee ze discreet korting (80%) krijgen op UiTPAS activiteiten in hun regio. Jaarlijks wordt nagegaan of iemand nog recht heeft op kortingstarief. Indien dit niet meer het geval is, kan de persoon een nieuwe UiTPAS aanvragen zonder het recht op kortingstarief.

UiTPAS-regio

UiTPAS wordt uitgerold in regio's. Elke regio heeft haar specifieke communicatie en huisstijl. Binnen een UiTPAS-regio kunnen alle inwoners met recht op kortingstarief van die regio terecht bij het UiTPAS-aanbod van de regio aan verminderd tarief.

Bijlagen

Bijlage 1

		Ik neem meer deel aan vrijetijdsactiviteiten sinds ik een UiTPAS heb				Ik heb nieuwe vrijetijdsactiviteiten ontdekt of beleefd dankzij UiTPAS				Ik ben beter op de hoogte van de vrijetijdsactiviteiten in mijn gemeente, stad of regio sinds ik een UiTPAS heb			
		Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.	Exp(B)	Sig.
Gender	Man												
	Vrouw	0,92		0,93		0,86		0,87		0,84		0,85	
Leeftijd	18-34	1,07		1,11		1,29		1,32		0,96		0,98	
	35-49	0,88		0,92		0,94		0,96		0,88		0,90	
	50-59	1,08		1,12		1,04		1,06		0,77		0,78	
	60-69	0,91		0,92		0,73		0,73		0,81		0,81	
	70+												
Kansenstatuut (KS)	Nee												
	Ja	5,06	***	2,77	***	3,93	***	2,43	***	2,42	***	1,73	*
UiTPAS	Minder dan een jaar												
	1 tot 3 jaar	0,92		0,61		1,05		0,78		0,90		0,77	
	Meer dan 3 jaar	0,98		0,58	*	1,14		0,77		0,99		0,76	
KS (1)*UiTPAS (1)													
KS (1)*UiTPAS (2)				2,00	*			1,66				1,32	
KS (1)*UiTPAS (3)				2,51	**			2,10	*			1,78	*
Constant		0,14	***	0,20	***	0,18	***	0,23	***	0,31	***	0,36	***

Bijlage 2 RO classificatie per domein

RO_Bibliotheek	Cultuur
RO_Erfgoedinstelling	Cultuur
RO_Filmzaal	Cultuur
RO_GC_OC	Cultuur
RO_Museum	Cultuur
RO_Podiumkunsten en muziek	Cultuur
RO_CC	Cultuur
RO_Cultuurdienst	Cultuur
RO_Dienstencentra_wijkcentrum	Cultuur
RO_Festival	Cultuur
RO_Jeugddienst	Jeugd
RO_Jeugdhuis	Jeugd
RO_Jeugdinitiatief	Jeugd
RO_Jeugdvereniging	Jeugd
RO_Jeugvereniging	Jeugd
RO_Kunsteducatief gesubsidieerd	Jeugd
RO_School	Sociaal-cultureel
RO_Sociaalcultureel initiatief	Sociaal-cultureel
RO_Sociocultureel	Sociaal-cultureel
RO_Sociocultureel initiatief	Sociaal-cultureel
RO_Socioculturele vereniging	Sociaal-cultureel
RO_Volkshogeschool	Sociaal-cultureel
RO_Vormingsinstelling	Sociaal-cultureel
RO_Sportclub	Sport
RO_Sportdienst	Sport
RO_Sporthal	Sport
RO_Sportinitiatief	Sport
RO_Sportvereniging	Sport
RO_Toeristische dienst	Sport
RO_Zwembad	Sport
RO_Andere gemeentedienst	Andere
RO_Andere Gemeentedienst	Andere
RO_OCMW	Andere
RO_Varia	Andere
RO_DKO	Andere/DKO

Bijlage 3: Kosten voor lokale besturen, organisaties en gebruikers in 2023

RO_Label	Gemiddelde kost per korting (lokale bestuur)	Gemiddelde kost per korting (organisatie)	Gemiddelde kost per korting (gebruiker)	Aantal kortingen	Aantal Gebruikers	Kost lokale besturen	Kost organisator	Kost gebruiker	Totaal	%LB	%OR	%GB	Type organisaties
Sport	10,98	8,04	4,75	161403	53412	1.771.569	1.298.183	767.438	3.837.190	46,2%	33,8%	20,0%	
RO_Sportclub	82,44	57,09	34,88	11510	7646	948.925	657.108	401.508	2.007.541	47,3%	32,7%	20,0%	privé
RO_Zwembad	3,65	2,68	1,58	101097	28947	368.609	271.125	159.934	799.667	46,1%	33,9%	20,0%	gemeente / privé / gemengd
RO_Sportdienst	10,45	8,71	4,79	19213	6775	200.823	167.265	92.022	460.109	43,6%	36,4%	20,0%	gemeente
RO_Sportinitiatief	16,91	14,00	7,73	10456	4744	176.781	146.378	80.790	403.949	43,8%	36,2%	20,0%	privé
RO_Sportshal	3,97	2,93	1,72	19124	5297	75.832	56.007	32.960	164.799	46,0%	34,0%	20,0%	privé
RO_Sportvereniging	200,00	100,00	75,00	3	3	600	300	225	1.125	53,3%	26,7%	20,0%	privé
Cultuur	8,12	7,39	3,88	68025	23376	552.178	502.824	263.751	1.318.753	41,9%	38,1%	20,0%	
RO_Museum	6,27	6,25	3,13	804	513	5.043	5.021	2.516	12.581	40,1%	39,9%	20,0%	gemeente/privé
RO_Podiumkunsten en muziek	12,73	12,48	6,30	15705	5067	199.928	196.064	98.998	494.990	40,4%	39,6%	20,0%	gemeente/privé
RO_dans	51,13	48,87	25,00	53	22	2.710	2.590	1.325	6.625	40,9%	39,1%	20,0%	privé
RO_Bibliotheek	3,21	3,07	1,57	1466	1354	4.706	4.508	2.303	11.517	40,9%	39,1%	20,0%	gemeente
RO_CC	7,74	6,21	3,49	15262	4557	118.165	94.762	53.232	266.158	44,4%	35,6%	20,0%	gemeente
RO_Filmzaal	4,33	4,31	2,16	17239	4865	74.604	74.356	37.240	186.200	40,1%	39,9%	20,0%	privé
RO_GC_OC	12,79	9,80	5,65	4740	2042	60.648	46.471	26.780	133.899	45,3%	34,7%	20,0%	gemeente
RO_Festival	11,28	10,21	5,37	2411	1125	27.192	24.619	12.953	64.763	42,0%	38,0%	20,0%	privé
RO_Erfgoedinstelling	6,83	6,55	3,35	3442	1440	23.525	22.548	11.518	57.590	40,8%	39,2%	20,0%	privé
RO_Cultuurdienst	5,17	4,62	2,45	6903	2391	35.658	31.885	16.886	84.430	42,2%	37,8%	20,0%	gemeente
Jeugd	7,07	6,02	3,27	46998	6006	332.444	283.109	153.888	769.441	43,2%	36,8%	20,0%	
RO_Jeugddienst	4,52	3,83	2,09	37749	3590	170.543	144.742	78.821	394.107	43,3%	36,7%	20,0%	gemeente
RO_Jeugdvereniging	40,55	34,38	18,73	2400	1338	97.323	82.511	44.958	224.792	43,3%	36,7%	20,0%	privé

RO_Jeugd initiatief	9,58	8,77	4,59	6202	968	59.391	54.421	28.453	142.264	41,7%	38,3%	20,0%	privé
RO_Jeugd huis	8,00	2,19	2,55	646	109	5.167	1.415	1.646	8.228	62,8%	17,2%	20,0%	gemeente
RO_Jeugve reiniging	20,00	20,00	10,00	1	1	20	20	10	50	40,0%	40,0%	20,0%	privé
Kunsted ucatie	38,00	40,82	19,71	523	305	19.874	21.351	10.306	51.531	38,6%	41,4%	20,0%	
RO_Kunste ducatief gesubsidie erd	37,38	41,2 9	19,67	489	276	18.277	20.190	9.617	48.083	38,0%	42,0%	20,0%	privé
RO_Kunste ducatief	46,98	34,15	20,28	34	29	1.597	1.161	690	3.448	46,3%	33,7%	20,0%	privé 75% / gemeente 25%
Sociaal-c ultureel	11,15	10,51	5,42	11613	4405	129.488	122.100	62.897	314.486	41,2%	38,8%	20,0%	
RO_Vormi ngsinstelli ng	29,48	32,12	15,40	569	307	16.772	18.277	8.762	43.811	38,3%	41,7%	20,0%	privé/geme ente
RO_Volksh ogeschool	6,19	6,48	3,17	1980	588	12.254	12.832	6.272	31.359	39,1%	40,9%	20,0%	privé
RO_Socioc ulturele vereniging	11,51	11,62	5,78	4758	1981	54.755	55.273	27.507	137.535	39,8%	40,2%	20,0%	privé
RO_Socioc ultureel	10,88	10,88	5,44	49	41	533	533	267	1.333	40,0%	40,0%	20,0%	privé
RO_Sociaa lcultureel initiatief	74,16	67,64	35,45	137	95	10.161	9.267	4.857	24.284	41,8%	38,2%	20,0%	privé
RO_Socioc ultureel initiatief	8,50	6,29	3,70	4120	1393	35.013	25.919	15.233	76.164	46,0%	34,0%	20,0%	privé
Andere	11,06	9,63	5,17	58958	18039	652.274	567.539	304.953	1.524.767	42,8%	37,2%	20,0%	
RO_Ander e Gemeente dienst	6,01	4,59	2,65	5242	1147	31.507	24.036	13.886	69.429	45,4%	34,6%	20,0%	gemeente
RO_Dienst encentra_ wijkcentru m	7,34	5,64	3,24	6759	1812	49.622	38.093	21.929	109.643	45,3%	34,7%	20,0%	gemeente
RO_Varia	9,75	10,91	5,17	4392	2083	42.834	47.908	22.685	113.427	37,8%	42,2%	20,0%	privé
RO_Toerist ische dienst	2,02	2,02	1,01	13182	3725	26.662	26.670	13.333	66.666	40,0%	40,0%	20,0%	gemeente
RO_Ander e gemeente dienst	8,97	8,97	4,49	588	233	5.276	5.276	2.638	13.190	40,0%	40,0%	20,0%	gemeente
RO_OCM W	4,19	3,75	1,98	939	209	3.931	3.519	1.863	9.313	42,2%	37,8%	20,0%	gemeente
RO_School	7,94	6,22	3,54	20583	4141	163.401	128.063	72.866	364.330	44,8%	35,2%	20,0%	privé
RO_DKO	56,84	51,32	27,04	5518	4324	313.648	283.165	149.203	746.016	42,0%	38,0%	20,0%	gemeente

RO_onbe kend	8,77	6,16	3,73	1755	365	15.393	10.809	6.551	32.753	47,0%	33,0%	20,0%
-----------------	------	------	------	------	-----	--------	--------	-------	--------	-------	-------	-------